

LAT
90

BIULETYN PTA NR 22
Grudzień 2019

POLSKIE TOWARZYSTWO ANTROPOLOGICZNE

ul. Uniwersytetu Poznańskiego 6, 61-614 Poznań

tel. 61 8295713 fax. 61 8295730

<http://www.ptantropologiczne.pl>

e-mail: pta@amu.edu.pl

Adres do korespondencji:

**prof. UKSW dr hab. Jacek Tomczyk,
ul. Wóycickiego 1/3, 01-938 Warszawa**

*Wszystkim Członkom i Sympatykom
Polskiego Towarzystwa Antropologicznego*

życzę pogodnych, radosnych i spokojnych

świąt Bożego Narodzenia.

*Niech Jezus złożony w Betlejemskiej stajni będzie
naszą siłą i radością. Niech Jego taska pomaga nam
pokonywać wszelkie trudności i pozwala z ufnością
patrzeć w przyszłość.*

Z całego serca życzy:

Zarząd PTA

POLSKIE TOWARZYSTWO ANTROPOLOGICZNE

ZARZĄD GŁÓWNY

Przewodniczący

prof. UKSW dr hab. Jacek Tomczyk,

Zastępca przewodniczącego

prof. UAM dr hab. Marta Krenz-Niedbała

Sekretarz

dr Beata Cienkosz-Stepańczak

Skarbnik

dr Aleksandra Lisowska-Gaczorek

Członkowie Zarządu

dr hab. Zbigniew Czapla

prof. AWF dr hab. Łukasz Kryst

prof. UPWr dr hab. Barbara Kwiatkowska

dr Aleksandra Pudło

dr Jacek Szczurowski

prof. UAM dr hab. Anita Szwed

prof. AWF dr hab. Małgorzata Waszak

KOMISJA REWIZYJNA

Przewodnicząca

dr Iwona Teul

Zastępca przewodniczącego

dr Agnieszka Tomaszewska

Członkowie

dr Justyna Andrzejewska

dr Joanna Rogóż

dr Aleksandra Stachoń

SĄD KOLEŻEŃSKI

Przewodniczący

Członkowie

dr Maciej Mularczyk,

dr hab. Ewa Rębacz-Maron,

dr Wioletta Nowaczewska,

prof. AWF dr hab. Agnieszka Suder,

dr Jerzy Saczuk

RZECZNIK PTA

dr Aleksandra Pudło

ADMINISTRATOR STRONY

INTERNETOWEJ PTA

mgr Barbara Mnich

Profesor Antoni Janusz

(1929 – 2019)

członek honorowy Polskiego Towarzystwa Antropologicznego

W dniu 3 października, dotarła do nas bardzo smutna wiadomość o śmierci Pana Profesora Antoniego Janusza, naszego Mistrza, wieloletniego kierownika Zakładu Morfologii Funkcjonalnej, Katedry Morfologii Funkcjonalnej oraz Katedry Antropologii i Biometrii Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, wybitnego antropologa i Honorowego Członka Polskiego Towarzystwa Antropologicznego. Pogrzeb Pana Profesora odbył się 9 października w Marysinie Wawerskim.

Antoni Janusz, wrocławski badacz, który wytyczył nową drogę zastosowania antropologii fizycznej w naukach o kulturze fizycznej, urodził się 16 kwietnia 1929 roku w Ptaszkowej (woj. małopolskie). W 1949 roku ukończył Liceum Ogólnokształcące w Nowym Sączu. W tym samym roku został przyjęty na biologię na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Jagiellońskiego. W 1952 roku ukończył pierwszy stopień kształcenia i został skierowany na specjalizację antropologiczną do prof. Jana Mydlarskiego na Uniwersytecie Wrocławskim. W 1954 roku ukończył studia drugiego stopnia na Wydziale Nauk Przyrodniczych tegoż Uniwersytetu, uzyskując dyplom magistra w zakresie antropologii.

We wrześniu 1954 roku rozpoczął pracę w Wyższej Szkole Wychowania Fizycznego we Wrocławiu i objął funkcję asystenta w Zakładzie Anatomii Opisowej. W 1962 roku otrzymał stopień doktora nauk przyrodniczych ze

specjalizacją antropologia na Wydziale Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Wrocławskiego na podstawie dysertacji *Zróżnicowanie morfologiczne czołowych lekkoatletów polskich* (promotorem był prof. Adam Wanke). W tym samym roku otrzymał nominację na adiunkta Zakładu Anatomii, a w grudniu 1968 roku na docenta etatowego w Wyższej Szkole Wychowania Fizycznego we Wrocławiu. W 1969 roku objął kierownictwo Zakładu Antropologii. W 1973 roku uzyskał stopień doktora habilitowanego nauk przyrodniczych w zakresie antropologii na podstawie rozprawy *Zastosowanie analizy wielo cechowej do zagadnień wzrastania osobniczego na materiale z badań ciągłych dziewcząt w wrocławskich w wieku 8–11 lat*. Stanowisko profesora nadzwyczajnego otrzymał w 1978 roku, a w 1990 – nadano Mu tytuł profesora zwyczajnego.

Profesora Antoniego Janusza cechowała zdolność do łączenia własnych koncepcji badawczych z jednoczesnym rozwojem naukowym współpracowników. Dzięki umiejętności przyciągania studentów i doktorantów kierował realizacją wielu grantów badawczych, które sam inspirował i uzyskiwał ich finansowanie z Ministerstwa Nauki, Głównego Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki oraz KBN (*Morfologiczne i fizjologiczne kryteria selekcji młodzieży do sportu*, Problem Resortowy 101 *Sprawność fizyczna społeczeństwa polskiego*, *Rozwój sprawności i wydolności fizycznej w aspekcie morfologicznego zaawansowania i dojrzałości biologicznej dzieci i młodzieży*, *Populacja dzieci wiejskich w badaniach longitudinalnych*). Dzięki temu wykształcił wielu magistrantów, doktorów i habilitantów.

Problematyka podejmowana i wnikliwie rozwijana przez Prof. Antoniego Janusza obejmowała cztery zasadnicze nurty obejmujące: zróżnicowanie budowy somatycznej człowieka, badania antropomorfologiczne układu mięśniowego, ocenę wpływu programowanej aktywności fizycznej i warunków środowiskowych na rozwój ontogenetyczny dzieci i młodzieży oraz zagadnienie biologicznych kryteriów doboru dzieci i młodzieży do zwiększonej aktywności ruchowej, w szczególności do sportu. Zainteresowania związane z pierwszym kierunkiem badawczym znajdują wyraz w pracach odnoszących się do problematyki zróżnicowania typologicznego ludzi oraz możliwości zastosowania ówczesnie nowatorskich metod taksonomicznych do zagadnień morfologicznego zróżnicowania zawodników różnych dyscyplin sportu. Dociekania te zwięźliła praca doktorska, która w momencie swojego powstania była pierwszą w okresie powojennym wyczerpującą charakterystyką morfologii ciała przedstawicieli lekkiej atletyki (*Zróżnicowanie morfologiczne czołowych lekkoatletów Polski*, *Materiały i Prace Antropologiczne*, 60, 1962).

Współpraca z Profesorami Tadeuszem Boberem i Czesławem Niżankowskim zaowocowała wdrożeniem przyżyciowych badań układu mięśniowego w kontekście zróżnicowania somatycznego człowieka. Zapoczątkowała szczegółowe badania morfologii mięśni przedstawicieli różnych dyscyplin, co przyniosło sformułowanie antropomorfologicznych kryteriów doboru kandydatów do sportu. W rezultacie prowadzonych w tym obszarze dociekań, poszerzono wiedzę o morfologicznym uwarunkowaniu zdolności siłowych człowieka, a także zmianach zachodzących w antropomorfologii mięśni pod wpływem treningu sportowego.

Zainteresowania związane z tematyką rozwoju ontogenetycznego zaowocowały nowatorskim w tym obszarze zastosowaniem analizy wielocechowej do zagadnień wzrastania osobniczego na materiale z badań ciągłych. W efekcie Profesor A. Janusz przedstawił oryginalną metodę syntetycznej oceny tempa rozwoju dziecka oraz zaproponował stworzony przez siebie prosty w zastosowaniu suwak do oceny tego rozwoju (*Wybrane problemy ontogenezy*, Zeszyty Naukowe Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, nr 51, 1991; *Rozwój sprawności oraz wydolności fizycznej w aspekcie morfologicznego zaawansowania i dojrzałości biologicznej dzieci i młodzieży*. Studia i Monografie AWF we Wrocławiu, 31, 1992). Analiza odmienności przebiegu ontogenezy w populacjach dzieci wiejskich z regionów Dolnego Śląska uważanych za różne pod względem stopnia skażenia przemysłowego, nie potwierdziła występowania negatywnego wpływu warunków środowiskowych na rozwój morfologiczny. Potwierdzono natomiast większą ekosensytywność organizmu męskiego na oddziaływanie czynników egzogennych. Rozkład różnic w poziomie rozwoju komponentów budowy somatycznej i składu ciała odzwierciedlał raczej rozbieżności w statusie materialnym i stylu życia badanych rodzin wiejskich (*Populacja dzieci wiejskich w badaniach longitudinalnych*, Cz. 1, 2 i 3, Studia i Monografie AWF we Wrocławiu, 36 – 1993, 42 – 1994 i 51- 1997).

W powyższym omówieniu dociekań naukowych Profesora A. Janusza uwidacznia się droga, jaką przebył On od badań ogólnych nad rolę zwiększonej aktywności ruchowej w kształtowaniu procesu rozwoju osobniczego aż do badań zawodników, które w rezultacie umożliwiły sformułowanie optymalnych kryteriów doboru do różnych dyscyplin i konkurencji. Należy zwrócić uwagę, że kierowane przez Niego projekty naukowe miały charakter interdyscyplinarny, a ich wyniki były prezentowane na konferencjach krajowych i międzynarodowych.

Profesor Janusz przyczyniał się do integrowania środowiska specjalistów nauk o kulturze fizycznej i antropologów, organizując ogólnokrajowe konferencje naukowe. Między innymi współuczestniczył w przygotowaniu panelu dotyczącego kultury fizycznej w ramach II Kongresu Nauki Polskiej (1973). Brał również udział w organizacji konferencji podsumowujących prace badawcze realizowane w ramach problemów resortowych. W 50. rocznicę opracowania Miernika Sprawności Fizycznej Jana Mydlarskiego zorganizował we Wrocławiu Konferencję „Człowiek i środowisko”, w której uczestniczyło wielu badaczy działających w obszarze antropologii i nauk o kulturze fizycznej.

Uczestnicy Konferencji „Człowiek i środowisko” w 1986 r.

Należy podkreślić, że Profesor Janusz chętnie współpracował ze środowiskiem sportowym i trenerami podnosząc ich wiedzę w zakresie możliwości wyczynowych zawodników. Wystarczy wspomnieć wypromowanych przez Niego jego uczniów-szkoleniowców sportowych, jak Józefa Zająca, Władysława Machnacza, Henryka Saryczewa, Ryszarda Janasa, Kazimierza Witkowskiego.

Warto podkreślić, że Profesor Antoni Janusz przyjął z radością i bardzo gorąco popierał zmiany, jakie przyniósł rok 1980 i był gorącym orędownikiem powołania niezależnego związku zawodowego „Solidarność” w AWF we

Wrocławiu. Poparcie środowiska dla działalności społecznej i naukowej wyraziła elekcja jego osoby na pierwszego rektora z wyboru w Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu. W trudnych chwilach po ogłoszeniu stanu wojennego i internowaniu wielu pracowników naszej uczelni Profesor Janusz żywo interesował się losem internowanych i pomocą ich rodzinom. Niestety, jego kadencja została przerwana już na początku 1982 roku przez władze stanu wojennego, co uniemożliwiło mu realizację ambitnych planów rozwoju Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu. Należy dodać, że Pan Profesor z godnością i spokojem przyjął swoją dymisję i realizował wraz z nami swoje plany badawcze oraz pracę na rzecz środowiska naszej uczelni.

Przemówienie inauguracyjne Rektora Antoniego Janusza (1980/1981)

Profesor Antoni Janusz wniósł znaczący wkład w rozwój Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu (jako badacz i współtwórca szkoły antropologii funkcjonalnej oraz dziekan, rektor, prorektor do spraw nauki i współpracy z zagranicą). Dorobek i całokształt Jego osiągnięć stanowiły wystarczające uzasadnienie dla uhonorowania Go w 2011 roku Laurem Akademii, szklaną rzeźbą z wkomponowaną złotą gałązką laurową, za szczególne zasługi na rzecz środowiska Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu.

Fot. Henryk Nawara

Swoich współpracowników, głównie kobiety, traktował z ogromnym taktem i wyrozumiałością, za co jesteśmy bardzo wdzięczne. Podobnie jak dobry trener drużyny zawodniczek potrafił rozładowywać napięcia powstające w kierowanych przez siebie zespołach i kreować znakomitą atmosferę współpracy. Cechowała go również ogromna empatia w sprawach życiowych współpracowniczek. Z dużym zrozumieniem podchodził do problemów rodzinnych i wychowawczych swoich młodszych koleżanek. Nigdy nie odmawiał pomocy i zawsze miał czas na wysłuchanie naszych zmartwień. Nawet w bardzo trudnych sytuacjach potrafił znaleźć słowa wsparcia i otuchy.

Trzeba podkreślić, że był także świetnym opiekunem naukowym prowadząc inspirujące i otwarte dyskusje. Rozwijał także polskie tradycje antropologiczne zachęcając do stosowania nowatorskich wielocechowych metod opracowania wyników badań antropologicznych. Zwracał także uwagę na możliwości nowych i pogłębionych interpretacji uzyskanych rezultatów badań.

Dzisiaj żegnamy naszego Mistrza i Profesora wyrażając wdzięczność za wszystko, czym nas obdarował. Żegnaj Profesorze!

W imieniu Koleżanek i Kolegów z Oddziału Wrocławskiego Polskiego
Towarzystwa Antropologicznego

Anna Burdukiewicz

Profesor Pavel Blaha (1943-2019)

Pan prof. Pavel Bláha urodził się w Czarnym Újezdu koło Píska 20 listopada 1943 r. Po ukończeniu szkoły średniej studiował biologię i chemię na Wydziale Nauki Uniwersytetu Karola w Pradze, specjalizując się w antropologii. Pracował między innymi na Wydziale Antropologii i Genetyki Człowieka na Uniwersytecie Karola w Pradze. Po procedurze habilitacyjnej w 1997r. na Wydziale Antropologii Uniwersytetu Masaryka w Brnie uzyskał stopień profesora nadzwyczajnego. Kilukrotnie współorganizował i przewodniczył Międzynarodowym Kongresom im. Aleša Hrdličky. Od 1998 r. był Przewodniczącym oraz vice-Przewodniczącym Czeskiego Towarzystwa Antropologicznego. Był vice-Przewodniczącym Narodowego Komitetu Światowej Organizacji Nauk Antropologicznych i Etnograficznych. Aktywnie działał w wielu organizacjach naukowych, aby tylko nadmienić: Gessellschaft für Anthropologie, European Childhood Obesity Group, European Anthropological Assosation. Opublikował ponad 180 oryginalnych prac naukowych, w tym wiele z nich było dokonanych przy współautorstwie polskich antropologów.

Pan Profesor był antropologiem, który przez wiele lat współpracował z polskim środowiskiem naukowym, szczególnie Instytutem Antropologii UAM. Regularnie uczestniczył w konferencjach Polskiego Towarzystwa Antropologicznego.

W naszej pamięci pozostanie, jako osoba niezwykle życzliwa, pogodna i uśmiechnięta.

WALNE ZGROMADZENIE POLSKIEGO TOWARZYSTWA
ANTROPOLOGICZNEGO
KRAKÓW 12 września 2019

**Protokół z Walnego Zgromadzenia Członków Polskiego
Towarzystwa Antropologicznego z siedzibą w Poznaniu**

W dniu 13 września 2019 roku o godzinie 16:20 (drugi termin) w Krakowie przy al. Jana Pawła II 78 (sala B, Akademia Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie) odbyło się Zwyczajne Walne Zgromadzenie Członków Polskiego Towarzystwa Antropologicznego z siedzibą w Poznaniu. W Zebraniu udział wzięło 60 osób (załącznik nr 1 do niniejszego protokołu stanowi lista obecności).

Obrady otworzył prof. dr hab. Krzysztof Szostek, Przewodniczący Zarządu Głównego PTA proponując następujący **porządek zebrania**:

1. Otwarcie obrad. Stwierdzenie prawidłowości zwołania zgromadzenia; przyjęcie porządku obrad.
2. Wybór:
  - Przewodniczącego zgromadzenia;
  - Protokolanta zgromadzenia;
  - Komisji Skrutacyjnej.
3. Wygłoszenie laudacji (prof. dr hab. Guido Kriesel, prof. dr hab. Napoleon Wolański), głosowanie oraz nadanie tytułów Honorowych Członków PTA (prof. dr hab. Jadwiga Charzewska, prof. dr hab. Joachim Cieślik, prof. dr hab. Janusz Piontek, prof. dr hab. Maria Kaczmarek).
4. Sprawozdania z działalności Towarzystwa w latach 2015-2019:
  - Przewodniczącego Zarządu Głównego (sprawozdaje prof. dr hab. Krzysztof Szostek)
  - Skarbnika Zarządu Głównego (sprawozdaje dr hab. Marta Krenz-Niedbała);
  - sprawozdanie Komisji Rewizyjnej PTA z działalności w latach 2015-2019 (sprawozdaje dr hab. prof. nadzw. Wiesław Lorkiewicz, Przewodniczący);
  - sprawozdanie z działalności Sądu Koleżeńskiego w kadencji 2015-2019 (sprawozdaje dr hab. prof. nadzw. Anna Burdukiewicz, Przewodnicząca).

5. Dyskusja i zatwierdzenie sprawozdań oraz udzielenie absolutorium członkom Zarządu Głównego, Komisji Rewizyjnej i Sądu Koleżeńskiego z wykonania przez nich obowiązków w kadencji 2015-2019.
6. Przeprowadzenie wyborów:
  - przewodniczącego Zarządu Głównego;
  - członków Zarządu Głównego;
  - członków Komisji Rewizyjnej;
  - członków Sądu Koleżeńskiego.
7. Sprawy różne, wolne wnioski.
8. Zamknięcie obrad.

Przebieg zgromadzenia

Proponowany porządek zgromadzenia poddany został głosowaniu w trybie jawnym i przyjęty jednogłośnie.

Na Przewodniczącego zgromadzenia zgłoszono dr. hab. Henryka Głęba, do roli Protokolanta zgłoszona została mgr Magdalena Żegleń. Obu kandydatów wybrano jednogłośnie, w drodze głosowań jawnych.

Przewodniczący zgromadzenia poprosił następnie o zgłaszanie kandydatów na członków Komisji Skrutacyjnej. Do roli przewodniczącego zgłoszony został dr hab. Tomasz Hanć, na członków z kolei zgłoszono następujące kandydatury: dr Magdalena Durda-Masny, mgr Barbara Mnich. W zarządzonym przez Przewodniczącego zgromadzenia głosowaniu jawnym jednogłośnie wybrano Komisję Skrutacyjną w składzie: dr hab. Tomasz Hanć (Przewodniczący), dr Magdalena Durda-Masny (Członek), mgr Barbara Mnich (Członek).

Następnie Przewodniczący zgromadzenia oddał głos prof. dr hab. Krzysztofowi Szostkowi, Przewodniczącemu Zarządu głównego PTA, który pogratulował prof. dr hab. Marii Kaczmarek niedawnego odznaczenia medalem Aleša Hrdlički.

W dalszej kolejności Przewodniczący Zarządu Głównego PTA zgłosił wniosek o nadanie prof. dr hab. Jadwidze Charzewskiej, prof. dr hab. Marii Kaczmarek, prof. dr hab. Joachimowi Cieślikowi oraz prof. dr hab. Januszowi Piontkowi tytułów Honorowych Członków PTA. Laudacje w poparciu przedstawionych kandydatur wygłosili prof. dr hab. Guido Kriesel (prof. dr hab. Jadwiga Charzewska, prof. dr hab. Joachim Cieślik, prof. dr hab. Janusz Piontek) oraz prof. dr hab. Napoleon Wolański (prof. dr hab. Maria Kaczmarek). Wszystkie zaproponowane tytuły Honorowych Członków PTA zostały nadane

decyzją zgromadzenia, podjętą w drodze głosowania jawnego, w trybie *en bloc*. Przewodniczący Zarządu Głównego PTA, prof. dr hab. Krzysztof Szostek pogratulował następnie nowo wybranym Członkom Honorowym, a prof. dr hab. Jadwiga Charzewska wygłosiła wspólne podziękowania zwracając się do Zarządu Głównego PTA oraz całości zgromadzenia.

Następnie Przewodniczący zgromadzenia ogłosił przejście do sprawozdawczo-wyborczej części obrad. Rozpoczęły ją sprawozdania:

- Przewodniczącego Zarządu Głównego PTA z działalności Towarzystwa i jego Zarządu w latach 2015-2019 – prof. dr hab. Krzysztof Szostek (tekst sprawozdania w załączniku 2);
- Skarbnika Zarządu Głównego PTA – dr hab. Marta Krenz-Niedbała (tekst sprawozdania oraz zestawienie dochodów i wydatków w załączniku 3);
- Przewodniczącego Komisji Rewizyjnej – dr hab. prof. nadzw. Wiesław Lorkiewicz (tekst sprawozdania w załączniku 4);
- Przewodniczącej Sadu Koleżeńskiego – dr hab. prof. nadzw. Anna Burdukiewicz (tekst sprawozdania w załączniku 5).

Podsumowując sprawozdania Zarządu Głównego kadencji 2015-2019 Przewodniczący Komisji Rewizyjnej wnioskował o udzielenie ustępującemu Zarządowi Głównego PTA absolutorium. Wniosek ten został jednogłośnie przyjęty na drodze głosowania jawnego, zarządzanego przez Przewodniczącego zgromadzenia. Prof. dr hab. Krzysztof Szostek wyraził następnie swoją wdzięczność za jednomyślne udzielenie absolutorium, a także złożył podziękowania Członkom ustępującego Zarządu Głównego PTA, jak również Członkom i Przewodniczącym Komisji Rewizyjnej oraz Sadu Koleżeńskiego działających w kadencji 2015-2019.

W dalszej kolejności Przewodniczący zgromadzenia zarządził rozpoczęcie wyborczej części obrad oraz poprosił o zgłaszanie kandydatów na Przewodniczącego Zarządu Głównego PTA. Zgłoszono dr. hab. prof. nadzw. Jacka Tomczyka, który wyraził zgodę na kandydowanie. Pozostali zgłoszeni, prof. dr hab. Ryszard Żarów oraz prof. UAM dr hab. Tomasz Hanć, odmówili kandydowania na stanowisko Przewodniczącego Zarządu Głównego PTA.

Odbywające się następnie głosowanie na Przewodniczącego Zarządu Głównego PTA przebiegło w trybie tajnym. Przewodniczący zgromadzenia zlecił Komisji Skrutacyjnej przygotowanie i rozdanie kart do głosowania oraz wyjaśnił zasady oddawania głosów, jak również przypomniał procedury głosowania tajnego, obowiązujące Walne Zgromadzenie PTA. Po zakończeniu głosowania Przewodniczący Komisji Skrutacyjnej zebrał do urny karty z

głosami. Po podliczeniu głosów przez Komisję Skrutacyjną, co odbyło się na sali obrad, w obecności zgromadzonych, zostały one zabezpieczone poprzez umieszczenie w zaklejonej i opieczętowanej kopercie. Tajne głosowanie na Przewodniczącego Zarządu Głównego PTA przebiegło prawidłowo i zgodnie z procedurą. Następnie, uzyskane przez Komisję Skrutacyjną wyniki zostały ogłoszone przez Przewodniczącego zgromadzenia: 52 głosów za, 6 głosów przeciw, 2 głosy wstrzymujące się. Wszystkie oddane głosy były ważne. Na podstawie uzyskanych wyników tajnego głosowania Przewodniczący zgromadzenia ogłosił, iż Przewodniczącym Zarządu Głównego PTA w kadencji 2019-2023 został prof. UKSW dr hab. Jacek Tomczyk.

Kolejny punkt obrad stanowiły wybory Członków Zarządu Głównego PTA. Przewodniczący zgromadzenia poprosił o zgłaszanie kandydatów. Zgłoszono 13 osób, z których wszystkie wyraziły zgodę na kandydowanie (w kolejności zgłaszania): dr hab. Zbigniew Czapla, prof. UAM dr hab. Marta Krenz-Niedbała, dr Jacek Szczurowski, prof. AWF dr hab. Łukasz Kryst, dr Aleksandra Pudło, dr Anna Pastuszek, prof. UPWr dr hab. Barbara Kwiatkowska, dr Aleksandra Lisowska-Gaczorek, dr Agnieszka Tomaszewska, dr Aleksandra Stachoń, prof. UAM dr hab. Anita Szwed, prof. AWF dr hab. Małgorzata Waszak, dr Beata Cienkosz-Stepańczak.

Odbywające się następnie głosowanie na Członków Zarządu Głównego PTA przebiegło w trybie tajnym. Przewodniczący zgromadzenia zlecił Komisji Skrutacyjnej przygotowanie i rozdanie kart do głosowania oraz wyjaśnił zasady oddawania głosów. Przypomniał także, iż wybrać należy maksymalnie 10 z 13 zgłoszonych kandydatów. Po zakończeniu głosowania Przewodniczący Komisji Skrutacyjnej zebrał do urny karty z głosami. Po podliczeniu głosów przez Komisję Skrutacyjną, co odbyło się na sali obrad, w obecności zgromadzonych, zostały one zabezpieczone poprzez umieszczenie w zaklejonej i opieczętowanej kopercie. Tajne głosowanie na Członków Zarządu Głównego PTA przebiegło prawidłowo i zgodnie z procedurą. Następnie, uzyskane przez Komisję Skrutacyjną wyniki zostały ogłoszone przez Przewodniczącego zgromadzenia. Oddano 54 ważne głosy (6 nieważnych), których rozkład przedstawiał się następująco (w kolejności uzyskanych głosów „za”): prof. UAM dr hab. Magdalena Krenz-Niedbała (49), prof. UPWr dr hab. Barbara Kwiatkowska (48), prof. UAM dr hab. Anita Szwed (47), dr Aleksandra Lisowska-Gaczorek (45), dr Jacek Szczurowski (45), dr hab. Zbigniew Czapla (40), dr Beata Cienkosz-Stepańczak (40), prof. AWF dr hab. Łukasz Kryst (39), dr Aleksandra Pudło (39), prof. AWF dr hab. Małgorzata Waszak (39), dr Agnieszka

Tomaszewska (37), dr Anna Pastuszek (31), dr Aleksandra Stachoń (26). Przewodniczący zgromadzenia pogratulował dziesięciu (w kolejności zebranych głosów „za”) kandydatom wyboru na Członków Zarządu Głównego PTA.

Następnie, Przewodniczący zgromadzenia poprosił o zgłaszanie kandydatów do Komisji Rewizyjnej przypominając, iż, zgodnie ze statutem PTA, tworzy ją przewodniczący, wraz z 4 członkami. Zgłoszono 7 osób, z których 5 wyraziło zgodę na kandydowanie. Były to (w kolejności zgłaszania): dr Agnieszka Tomaszewska, dr Aleksandra Stachoń, dr Justyna Andrzejewska, dr Joanna Rogóż, dr Iwona Teul. Kandydowania odmówiły dr Anna Pastuszek oraz prof. UKSW dr hab. Alicja Budnik.

Odbywające się następnie głosowanie do Komisji Rewizyjnej przebiegło w trybie tajnym. Przewodniczący zgromadzenia zlecił Komisji Skrutacyjnej przygotowanie i rozdanie kart do głosowania oraz wyjaśnił zasady oddawania głosów. Po zakończeniu głosowania Przewodniczący Komisji Skrutacyjnej zebrał do urny karty z głosami. Po podliczeniu głosów przez Komisję Skrutacyjną, co odbyło się na sali obrad, w obecności zgromadzonych, zostały one zabezpieczone poprzez umieszczenie w zaklejonej i opieczątowanej kopercie. Tajne głosowanie do Komisji Rewizyjnej przebiegło prawidłowo i zgodnie z procedurą. Następnie, uzyskane przez Komisję Skrutacyjną wyniki zostały ogłoszone przez Przewodniczącego zgromadzenia. Rozkład głosów przedstawiał się następująco (w kolejności głosów „za”): dr Agnieszka Tomaszewska (54), dr Aleksandra Stachoń (54), dr Justyna Andrzejewska (54), dr Joanna Rogóż (53), dr Iwona Teul (53).

Kolejny punkt porządku obrad stanowiły wybory do Sądu Koleżeńskiego. Przewodniczący zgromadzenia poprosił o zgłaszanie kandydatów przypominając, iż, zgodnie ze statutem PTA, tworzy go przewodniczący oraz 4 członków. Zgłoszono 7 osób, z których 5 wyraziło zgodę na kandydowanie. Byli to (w kolejności zgłaszania): dr Maciej Mularczyk, dr hab. Ewa Rębacz-Maron, dr Wioletta Nowaczewska, prof. AWF dr hab. Agnieszka Suder, dr Jerzy Saczuk. Kandydowania odmówiły prof. AWF dr hab. Anna Burdukiewicz oraz dr hab. Dariusz Nowakowski.

Odbywające się następnie głosowanie do Sądu Koleżeńskiego przebiegło w trybie tajnym. Przewodniczący zgromadzenia zlecił Komisji Skrutacyjnej przygotowanie i rozdanie kart do głosowania oraz wyjaśnił zasady oddawania głosów. Po zakończeniu głosowania Przewodniczący Komisji Skrutacyjnej zebrał do urny karty z głosami. Po podliczeniu głosów przez Komisję Skrutacyjną, co odbyło się na sali obrad, w obecności zgromadzonych, zostały

one zabezpieczone poprzez umieszczenie w zaklejonej i opieczątowanej kopercie. Tajne głosowanie do Sądu Koleżeńskiego przebiegło prawidłowo i zgodnie z procedurą. Następnie, uzyskane przez Komisję Skrutacyjną wyniki zostały ogłoszone przez Przewodniczącego zgromadzenia. Rozkład głosów przedstawiał się następująco (w kolejności głosów „za”): dr Maciej Mularczyk (53), prof. AWF dr hab. Agnieszka Suder (53), dr Jerzy Saczuk (53), dr hab. Ewa Rębacz-Marón (52), dr Wioletta Nowaczewska (52).

Przewodniczący zgromadzenia pogratulował wybranym w tajnych głosowaniach członkom Komisji Rewizyjnej oraz Sądu Koleżeńskiemu PTA oraz ogłosił zakończenie części sprawozdawczo-wyborczej obrad.

Następnie, Przewodniczący zgromadzenia zaprosił uczestników Walnego Zgromadzenia do zgłaszania wolnych wniosków. Prof. dr hab. Krzysztof Borysławski zwrócił uwagę na potrzebę powrotu do regularnej organizacji „*Funeraliów Lednickich*” ze względu na ich wartość merytoryczną, jak również istotne znaczenie w kalendarzu wydarzeń naukowych PTA. Sugestia ta spotkała się z aprobatą uczestników Walnego Zgromadzenia, a prof. dr hab. Krzysztof Szostek odpowiedział na nią, wyjaśniając powód przerwania organizacji „*Funeraliów*” oraz omawiając możliwości powrotu do organizacji podobnych spotkań.

Przewodniczący dr hab. Henryk Głąb podziękował wszystkim zebranym za obecność i zakończył Walne Zgromadzenie Polskiego Towarzystwa Antropologicznego.

Protokolant

Magdalena Żegleń

Sprawozdanie z działalności Zarządu Głównego PTA w latach 2015-2019

Zarząd Główny, wybrany przez Walne Zgromadzenie w dniu 17 września 2015 r. na lata 2015- 2019, ukonstytuował się w następującym składzie:

przewodniczący - prof. dr hab. Krzysztof Szostek,

zastępca przewodniczącego - prof. dr hab. Ryszard Żarów,

członkowie : prof. dr hab. Sławomir Kozieł, prof. dr hab. Elżbieta Żądzińska, prof. dr hab. Teresa Sławińska-Ochła, prof. UKSW dr hab. Alicja Budnik, prof. UKSW dr hab. Jacek Tomczyk, prof. UAM dr hab. Oskar Nowak, prof. UAM dr hab. Marta Krenz-Niedbała – skarbnik, dr Beata Cienkosz-Stepańczak – sekretarz,

W kadencji 2015-2019, posiedzenia Zarządu Głównego, zwanego dalej Zarządem, odbywały się ośmiokrotnie. Cztery razy na zebraniach zorganizowanych w tradycyjny sposób (29.10.2015 w Warszawie; 10.03.2016 w Poznaniu; 18.11.2016 w Łodzi oraz 13.09.2017 w Szczecinie), pozostałe 4 posiedzenia przeprowadzono w trybie wideokonferencji.

Na swym pierwszym posiedzeniu, w dniu 29.10.2015, które odbyło się na UKSW w Warszawie, Zarząd przyjął program działania, w którym za najważniejsze uznano: poprawę kwestii finansowych Polskiego Towarzystwa Antropologicznego i Wydawnictwa *Anthropological Review* poprzez skuteczne pozyskiwanie funduszy z MNiSW; zwiększenie roli PTA w rozpowszechnianiu i popularyzowaniu badań antropologicznych poprzez organizowanie i obejmowanie patronatem konferencji, seminariów i warsztatów naukowych; utrzymanie wysokiego poziomu publikacji w *Anthropological Review*. Wśród priorytetów znalazły się również działania na rzecz zwiększenia liczby członków PTA i ich integracji w ramach Towarzystwa.

Porządek sprawozdania z działalności Zarządu Głównego:

1. Administracja i zarządzanie
2. Upowszechnianie wiedzy i wymiana myśli naukowej
3. Uchwały podjęte przez Zarząd Główny
4. Inne sprawy

Ad. 1. Pierwsze dwa lata działalności poświęcono kwestii finansowych Polskiego Towarzystwa Antropologicznego. Po pierwsze poczyniono wiele starań do zmobilizowania członków PTA do terminowego opłacania składek członkowskich. Ponadto w okresie sprawozdawczym, prof. dr hab. Krzysztof Szostek oraz prof. UAM dr hab. Marta Krenz-Niedbała przy współpracy z Redaktorem *Anthropological Review* Panią Profesor Marią Kaczmarek przygotowali i złożyli łącznie 6 wniosków o dofinansowanie projektów na organizację konferencji naukowych oraz na zabezpieczenie finansowania Wydawnictwa *Anthropological Review* ze środków MNiSW w ramach działalności upowszechniającej naukę. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie.

1. 2017 – 3 zadania - organizacja konferencji: „XX Funeralia Lednickie „Stary materiał – nowe spojrzenie” oraz XLVI Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego w Szczecinie; digitalizacja artykułów *Anthropological Review* i ich publikacja elektroniczna na platformie De Gruyter
2. 2018 – 1 zadanie - digitalizacja artykułów *Anthropological Review* i ich publikacja elektroniczna na platformie De Gruyter
3. 2019 – 2 zadania - organizacja konferencji: XLVII Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego w Krakowie; digitalizacja artykułów *Anthropological Review* i ich publikacja elektroniczna na platformie De Gruyter

Ponadto w 2017 Walne Zgromadzenie PTA na wniosek Zarządu Głównego zdecydowało o podniesieniu składek członkowskich do 100 zł dla pracowników naukowo-dydaktycznych i 50 zł dla studentów i doktorantów, co w połączeniu z zewnętrznym finansowaniem, pozwala na wypełnianie statutowych obowiązków przez Zarząd PTA.

Dnia 18 listopada 2016r. Zarząd Główny powierzył prof. dr hab. Marii Kaczmarek funkcję redaktor naczelnej czasopisma. W okresie sprawozdawczym opublikowano 4 tomy (79, 80, 81 i 82). Do 2016 roku (do 79 tomu) czasopismo ukazywało się w wersji papierowej i on-line, a od roku 2017 (od tomu 80) dostępne jest już wyłącznie w wersji elektronicznej na platformie DeGruyter (wersja papierowa dotyczy jedynie wymian między bibliotecznymi).

W 2017 roku dzięki staraniom prof. dr hab. Krzysztofa Szostka i prof. dr hab. Marii Kaczmarek została wynegocjowana i podpisana nowa, korzystna

umowa z platformą DeGruyter, na której zamieszczone są artykuły *Anthropological Review*. Należy również podkreślić, że dzięki wsparciu finansowemu, od 79 tomu ukazują się 4 zeszyty rocznie.

Obecnie punktacja *Anthropological Review* w Index Copernicus wzrosła do ICV=125,22 (dla roku 2017), natomiast wg nowego wykazu czasopism naukowych (z lipca 2019), AR będzie miało 40 punktów MNiSW. *Anthropological Review* jest indeksowany przez wiele platform w tym: Abstracts in Anthropology; CABI - Global Health; EBSCO Discovery Service; Elsevier - SCOPUS; Index Copernicus (Medical Science Int.); ProQuest - Biological Sciences Journals; ProQuest - Health and Medical Complete; Thomson Reuters - Zoological Record; Ulrich's Periodicals Directory/ulrichsweb; WorldCat (OCLC).

W okresie sprawozdawczym ukazało się 5 numerów Biuletynu PTA, redagowanych przez prof. dr hab. Krzysztofa Szostka i dr Beatę Cienkosz-Stepańczak. Każdy biuletyn zawierał szczegółowe informacje na temat działalności Towarzystwa i jej członków.

Ad.2.

W 2016 roku Polskie Towarzystwo Antropologiczne było współorganizatorem oraz patronowało wydarzeniom naukowym:

1. I Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Man-Food-Health”, zorganizowana przez Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu oraz Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu.
2. Międzynarodowa Konferencja Naukowa zorganizowana przez Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy „XIX Funeralia Lednickie „Chrzest – przemiany religijne, kulturowe i sepulkralne”
3. XVII Warsztaty Antropologiczne im. Janusza Charzewskiego, które w bieżącym roku nosiły tytuł „Wielowymiarowość badań biodemograficznych i związki z innymi naukami”. Warsztaty zostały zorganizowane przez Katedrę Antropologii Uniwersytetu Łódzkiego przy udziale Komitetu Biologii Organizmalnej Polskiej Akademii Nauk wspólnie z Polskim Towarzystwem Antropologicznym.

W 2017 roku Polskie Towarzystwo Antropologiczne było współorganizatorem oraz patronowało wydarzeniom naukowym:

4. Międzynarodowa Konferencja Naukowa zorganizowana przez Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy „XX Funeralia Lednickie. Stary materiał – nowe spojrzenie”
5. XLVI Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego „Non omnis moriar”: antropologia i medycyna a historia i przyszłość badań człowieka , zorganizowana przez Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie.
6. XII Ogólnopolska Studencka Konferencja Antropologiczna, zorganizowana przez Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

W 2018 roku Polskie Towarzystwo Antropologiczne było współorganizatorem oraz patronowało wydarzeniom naukowym:

1. Patronat honorowy V Ogólnopolskiej Studenckiej Konferencji Naukowej 50 twarzy zbrodni organizowanej na Wydziale Biologii UAM

W 2019 roku Polskie Towarzystwo Antropologiczne było współorganizatorem oraz patronowało wydarzeniom naukowym:

1. Organizacja XLVII Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej Polskiego Towarzystwa Antropologicznego
2. Patronat honorowy III Ogólnopolskiej Interdyscyplinarnej Konferencji Naukowej „Wymiary poznania”, przy współpracy z SKN Antropologów Kostka na Uniwersytecie Wrocławskim oraz Zakładem XIX wieku w Instytucie Historii na Uniwersytecie Śląskim.
3. Patronat honorowy Ogólnopolskiej Naukowej Konferencji Antropologiczno - Archeologicznej „*Możliwości badawcze w antropologii i archeologii*” na Uniwersytecie Wrocławskim.
4. Patronat honorowy IV Międzynarodowej Konferencji Nauk o Człowieku "W pierścieniu wspomnień", organizowaną przez SKN Antropologów "Juvenis" (UPWr) oraz Koło Antropologów "Kostka" (UWr).

Oddziały Towarzystwa organizowały zebrania naukowe z różną częstotliwością. Sprawozdania z zebrań ukazywały się regularnie w kolejnych numerach Biuletynu.

Ad. 3.

Uchwały:

1/2016. powołano prof. dr hab. Maria Kaczmarek na funkcję redaktora naczelnego Anthropological Review w kadencji 2016-2020.

2/2016 czasopismo Anthropological Review będzie ukazywać się jedynie w wersji elektronicznej

3/2016 powołano prof. dr hab. Maria Kaczmarek na funkcję redaktora naczelnego Anthropological Review w kadencji 2016-2020 (konieczność powtórnego głosowania Uchwały 1/2016)

4/2016 przyjęto sprawozdanie finansowe za 2015 rok przygotowane przez dr hab. Urszulę Czerniak, skarbnika PTA w kadencji 2011-2015

5/2016 czasopismo Anthropological Review będzie rozsyłane do członków PTA wyłącznie za pośrednictwem poczty internetowej

1/2017 przyjęto sprawozdanie finansowe za 2016 rok przygotowane przez dr hab. Martę Krenz-Niedbałą, skarbnika PTA

2/2017 Zarząd Główny pozytywnie zaopiniował wniosek o nadanie godności członka honorowego prof. dr hab. Danucie Kornafel. Wniosek ten został poparty przez walne zgromadzenie członków PTA dnia 15 września 2017r. i prof. dr hab. Danuta Kornafel została włączona w poczet członków honorowych PTA

3/2017 Zarząd proponuje podwyższenie składki członkowskiej do 100 zł (50 zł dla doktorantów i studentów). Wniosek ten został poparty przez walne zgromadzenie członków PTA dnia 15 września 2017r i od 2018 roku składki członkowskie PTA wynoszą 100 zł rocznie dla pracowników oraz 50 zł dla doktorantów i studentów.

1/2018 przyjęto sprawozdanie finansowe za 2017 rok przygotowane przez dr hab. Martę Krenz-Niedbałą, skarbnika PTA

1/2019 Zarząd Główny pozytywnie zaopiniował wniosek o nadanie godności członka honorowego prof. dr hab. Jadwidze Charzewskiej, prof. dr hab. Joachimowi Cieślikowi oraz prof. dr hab. Januszowi Piontkowi. Wniosek ten został poparty przez walne zgromadzenie członków PTA dnia 12 września 2019r. i prof. dr hab. Jadwiga Charzewska, prof. dr hab. Joachim Cieślik oraz prof. dr hab. Januszowi Piontek zostali włączeni w poczet członków honorowych PTA

2/2019 przyjęto sprawozdanie finansowe za 2018 rok przygotowane przez dr hab. Martę Krenz-Niedbałą, skarbnika PTA

3/2019 Zarząd Główny pozytywnie zaopiniował wniosek o nadanie godności członka honorowego prof. dr hab. Marii Kaczmarek. Wniosek ten został poparty przez walne zgromadzenie członków PTA dnia 12 września 2019r. i prof. dr hab. Marii Kaczmarek została włączona w poczet członków honorowych PTA

Z poważaniem

Przewodniczący PTA

Prof. zw. dr hab. Krzysztof Szostek

Sprawozdanie skarbnika z działalności finansowej PTA w kadencji 2016-2019

Polskie Towarzystwo Antropologiczne podzielone jest na 10 oddziałów. Na dzień 31.12.2016 liczyło 316 osób. Liczba członków PTA systematycznie rosła (2017 – 322, 2018 – 340), aż osiągnęła liczbę 344 osób w ostatnim roku sprawozdawczym (stan w dniu 5 września b.r.).

Wysokość regularnej składki członkowskiej w latach 2016-17 wynosiła 50 zł, a wysokość składki obowiązującej doktorantów i studentów 25 zł. Walne Zebranie PTA w dniu 15 września 2017 przegłosowało uchwałę zatwierdzającą podwyższenie regularnej składki do 100 zł, natomiast dla członków emerytowanych, doktorantów i studentów – 50 zł.

Stan konta PTA w pierwszym dniu kolejnych lat upływającej kadencji wynosił:

01.01.2016 – 3.430,43 zł.

01.01.2017 – 9.651,19 zł .

01.01.2018 – 7.131,65 zł.

01.01.2019 – 7.106,07 zł.

Stan konta w dniu 05.09 2019 wynosił 12 248,51 zł.

Koszty ponoszone przez PTA związane są z prowadzeniem konta, elektroniczną publikacją i wysyłką *Anthropological Review* oraz jego przygotowaniem do druku (tłumaczenie, skład) i samym drukiem, umowami cywilno-prawnymi (wysyłka czasopisma, usługi tłumacza, prowadzenie księgowości) oraz podatkami od umów. Koszt umów cywilno-prawnych za wysyłkę czasopisma, usługi tłumacza i prowadzenie księgowości nie zmienił się od czasu poprzedniej kadencji aż do teraz. W 2017 roku z zasobów PTA dofinansowano V Ogólnopolską Studencką Konferencję Kryminalistyczną „50 twarzy zbrodni”.

Regularne wpływy na konto pochodzą ze składek członkowskich oraz sprzedaży *Anthropological Review*. Dodatkowe wpływy w minionej kadencji objęły trzy darowizny na cele statutowe PTA oraz kwotę 10% wpłat za wpisowe na konferencję PTA w 2017 r. Główne dofinansowanie PTA otrzymuje z DUN – Działalności Upowszechniającej Naukę MNiSW. Wszystkie wnioski składane w minionej kadencji uzyskały dofinansowanie.

Na rok 2017 złożono dwa wnioski o dofinansowanie działalności PTA: konferencji *Funeralia Lednickie 2017* i XLVI Konferencji Naukowej PTA 2017 oraz usługi cyfrowej świadczonej dla czasopisma *Anthropological Review* przez

platformę De Gruyter. Na rok 2018 złożono jeden wniosek o dofinansowanie elektronicznej publikacji Anthropological Review. Na rok 2018 wysłano dwa wnioski, dotyczące dofinansowania elektronicznej publikacji Anthropological Review oraz dofinansowania XLVII Konferencji Polskiego Towarzystwa Antropologicznego „ANTROPOS - MIĘDZY NATURĄ A KULTURĄ” 2019.

W poniższej tabeli zamieszczono płatności składek w poszczególnych latach kadencji (podwyższenie składki nastąpiło od roku 2018).

A	B	C	D	E
	C+D	Za poprz. lata lub nadpłaty	Wpłaty za dany rok	Liczba osób wpłac.
*2019	7900	900	7000	74
2018	9850	600	9250	102
2017	7750	525	7225	154
2016	10965	2415	8550	183
Razem	36465	4440	32025	

*stan na 05.09.2019

Marta Krenz-Niedbała

Skarbnik Polskiego Towarzystwa Antropologicznego

Protokół Komisji Rewizyjnej Polskiego Towarzystwa Antropologicznego za okres 2015-2019

Komisja Rewizyjna w składzie:

przewodniczący – prof. UŁ dr hab. Wiesław Lorkiewicz

vice-przewodniczący – prof. UPWr dr hab. Krzysztof Borysławski

członkowie – prof. AWF dr hab. Ewa Ziólkowska-Łajp, dr Bożena Durc-Darak,
dr Barbara Spring

Komisja Rewizyjna dokonała oceny działalności Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Antropologicznego w kadencji 2015-2019.

Komisja za najbardziej niepokojące zjawisko w mijającej kadencji uznała zmniejszającą się liczbę członków Towarzystwa opłacających składki członkowskie: w ciągu trzech lat liczba ta zmalała ze 183 w 2016 roku do 103 w 2018, a więc o blisko 44%. Pozostaje wyrazić nadzieję, że jeszcze niższa liczba w obecnym roku (tylko 74 osoby, które opłaciły składki) wynika z jego niezakończenia i ulegnie ostatecznie zwiększeniu. Jednocześnie liczba członków PTA w omawianym okresie zwiększała się i w roku 2018 wynosiła 340. Jak więc widać, ponad 2/3 członków nie opłaca składek członkowskich. Taki stan ogromnie ogranicza możliwości działalność Polskiego Towarzystwa Antropologicznego. Tylko dzięki podwyższeniu od 2018 roku o 100% składek (na podstawie decyzji Walnego Zgromadzenia na ostatnim zjeździe PTA) udało się utrzymać stały poziom przychodów Towarzystwa z tego źródła w ciągu ostatnich czterech lat, natomiast rosną zaległości w opłatach członkowskich.

Środki finansowe Towarzystwa, pochodzące głównie ze składek członkowskich i sprzedaży *Anthropological Review*, zabezpieczały koszty stałe funkcjonowania PTA (przede wszystkim prowadzenie konta, przygotowanie do druku, publikacja i wysyłka *Anthropological Review*, prowadzenie księgowości) oraz wykorzystywane były na dofinansowanie konferencji naukowych (Funeralia Lednickie w 2017, poprzednia i obecna konferencja PTA, Ogólnopolska Studencka Konferencja Kryminalistyczna „50 twarzy zbrodni”), każdorazowo na podstawie składanych odpowiednich wniosków. Wydatkowanie tych środków odbywało się więc zgodnie z celami Polskiego Towarzystwa Antropologicznego zawartymi w jego Statucie.

Według sprawozdania Skarbnika Zarządu Głównego PTA stan konta na dzień 05.09.2019 wynosił 12 248,51 zł.

W mijającej kadencji żadne wnioski nie zostały skierowane do Sądu Koleżeńskiego.

Komisja Rewizyjna na podstawie dostarczonych dokumentów i sprawozdań członków Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Antropologicznego za okres kadencji 2015-2019, po zapoznaniu się z całokształtem jego pracy merytorycznej i działalności finansowej stawia wniosek o udzielenie absolutorium ustępującemu Zarządowi.

Prof. UŁ dr hab. Wiesław Lorkiewicz
Przewodniczący Komisji Rewizyjnej

Sprawozdanie z działalności Sądu Koleżeńskiego Polskiego Towarzystwa Antropologicznego za okres 2015-2019

Sąd koleżeński w składzie: prof. AWF dr hab. Anna Burdukiewicz przewodnicząca (Zakład Antropologii Fizycznej, Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu), członkowie: prof. dr hab. Bohdan Gworys (Katedra i Zakład Anatomii Prawidłowej, Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu), dr Agnieszka Suder (Zakład Anatomii, Akademia Wychowania Fizycznego w Krakowie), dr hab. Ewa Szczepanowska (Katedra Rekreacji, Uniwersytet Szczeciński) i dr Agnieszka Tomaszewska (Katedra Antropologii, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu,) ukonstytuował się bezpośrednio po posiedzeniu Zarządu Głównego PTA w dniu 17 września 2015 roku.

Z ogromną przyjemnością informujemy, że w czasie trwania kadencji w latach 2015–2019 nie wpłynął żaden wniosek o wszczęcie postępowania.

prof. AWF dr hab. Anna Burdukiewicz
Przewodnicząca Sądu Koleżeńskiego

PROTOKÓŁ POSIEDZENIA ZARZĄDU GŁÓWNEGO POLSKIEGO TOWARZYSTWA ANTROPOLOGICZNEGO

W dniu 15.11.2019 na Uniwersytecie im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyło się posiedzenie Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Antropologicznego. Gospodarzem posiedzenia był prof. UKSW dr hab. Jacek Tomczyk, Przewodniczący PTA. W spotkaniu uczestniczyło 11 osób: prof. UKSW dr hab. Jacek Tomczyk, prof. UAM dr hab. Marta Krenz-Niedbała, dr Beata Cienkosz-Stepańczak, dr Aleksandra Lisowska-Gaczorek, dr hab. Zbigniew Czapla, prof. AWF dr hab. Łukasz Kryst, prof. UPWr dr hab. Barbara Kwiatkowska, dr Aleksandra Pudło, dr Jacek Szczurowski, prof. UAM dr hab. Anita Szwed, prof. AWF dr hab. Małgorzata Waszak.

Zebranie otworzył Przewodniczący PTA prof. UKSW, dr hab. Jacek Tomczyk, który po powitaniu uczestników, poprosił dr Beatę Cienkosz-Stepańczak o protokołowanie zebrania, a następnie przedstawił porządek posiedzenia:

1. Powitanie uczestników zebrania, przyjęcie porządku obrad.
2. Sposób „weryfikacji” członków PTA oraz sposób sprawnego pobierania składek
3. Organizacja „Funeraliów” Referują: prof. UAM dr hab. Marta Krenz-Niedbała oraz prof. UPWr dr hab. Barbara Kwiatkowska
4. Dalsze „funkcjonowanie” konferencji studenckiej OSKA. Referują: prof. AWF dr hab. Łukasz Kryst i dr Aleksandra Pudło
5. Zarządzanie i organizacja strony internetowej oraz innych mediów społecznościowych.
6. Warsztaty i konferencja kryminalistyczna organizowana w Poznaniu Referuje: dr Jacka Szczurowski
7. Kwestia dostosowania procedur względem RODO. Referuje: prof. UAM dr hab. Anita Szwed
8. Wolne wnioski.
9. Zamknięcie posiedzenia.

Przewodniczący prof. UKSW dr hab. Jacek Tomczyk na wstępie podziękował wszystkim za obecność i wyraził nadzieję, że każdy z członków Zarządu Głównego będzie brał aktywny udział w działalności Zarządu.

Pierwszą kwestią poruszaną na spotkaniu był problem z pobieraniem składek za członkostwo w Polskim Towarzystwie Antropologicznym. Przewodniczący poinformował, że osoby, które nie płacą składek powinny być usuwane z listy członków PTA. Pani dr Aleksandra Pudło przeczytała punkty statutu odnoszące się do tej kwestii.

§ 12

1. Członkowie Towarzystwa zobowiązani są do:
  - a. przestrzegania zasad etyki pracownika nauki, zasad współżycia społecznego, postanowień statutu, regulaminów i uchwał władz Towarzystwa,
  - b. aktywnego uczestnictwa w pracach i w realizacji celów statutowych Towarzystwa,
  - c. regularnego i terminowego opłacania składek członkowskich pod rygorem utraty prawa wybierania i bycia wybieranym do władz Towarzystwa (bierne i czynne prawo wyborcze) na zasadach równości oraz uczestniczenia z prawem głosu w Walnym Zgromadzeniu,
  - d. dbania o majątek Towarzystwa,
  - e. dbania o dobre imię Towarzystwa

§ 13

1. Członkostwo w Towarzystwie ustaje na skutek:
  - a. dobrowolnego wystąpienia z Towarzystwa,
  - b. skreślenia z listy członków Towarzystwa,
  - c. śmierci członka,
  - d. utraty osobowości prawnej przez wspierającego członka - osobę prawną.
2. Wystąpienie z Towarzystwa następuje przez złożenie Zarządowi Głównemu pisemnego oświadczenia.
3. Skreślenie z listy członków Towarzystwa następuje na mocy uchwały Zarządu Głównego w razie:
  - a. skazania członka prawomocnym wyrokiem sądu,
  - b. działania na szkodę Towarzystwa,
  - c. niewypełnienia obowiązków określonych w § 13 ust. 1 i 2 niniejszego Statutu.
4. Od uchwały Zarządu Głównego w przedmiocie skreślenia z listy członków Towarzystwa zainteresowanemu przysługuje w terminie 30 dni pisemne odwołanie do Walnego Zgromadzenia. Decyzja Walnego Zgromadzenia jest ostateczna.

Prof. UKSW dr hab. Jacek Tomczyk zwrócił uwagę, że w wyniku pomyłki przy sporządzaniu statutu w § 13 w punkcie 3a jest odniesienie do §13 punkt 1 a powinno być do §12 punkt 1. Pani prof. UAM dr hab. Anita Szwed powiedziała, że zostały złożone odpowiednie pisma w KRS, aby ten edytorski błąd poprawić jak najszybciej bez konieczności czekania na kolejne Walne Zgromadzenie PTA.

Zarząd jednomyślnie ustalił, że kwestie składek należy ostatecznie uregulować. Rozesłane zostanie powiadomienie o konieczności zapłacenia zaległych składek do wyznaczonego czasu. Jeżeli dana osoba nie zapłaci wszystkich zaległych składek zostanie skreślona z listy członków PTA.

Pani prof. UAM dr hab. Marta Krenz-Niedbała poinformowała, że cztery razy do roku na DropBoxie uaktualniana jest lista z płatnościami i każdy ze Skarbników oddziału może zobaczyć kto nie opłaca składek. Ogólnie w roku 2016 składki opłaciło 183 osoby, w roku 2017 – 154 osoby, 2018 – 102 osoby, a 2019 – 174 osoby. Skarbnicy zostaną poproszeni, aby do końca roku zapoznali się z aktualnym stanem składek i zmobilizowali członków w oddziałach do ich opłacenia. Po Nowym Roku do osób, które nie zapłacą zostanie wysłany mail o skreśleniu z listy członków PTA.

Drugim poruszonym tematem była kwestia organizacji „Funerali Lednickich”, które przez wiele lat odbywały się w Ostrowie Lednickim. Pani prof. UAM dr hab. Marta Krenz-Niedbała zaprezentowała dotychczasowe ustalenia na temat najbliższych „Funeraliów”. W porozumieniu z dr Jackiem Wrzesińskim, inicjatorem i dotychczasowym gospodarzem konferencji kolejne „Funeralia” odbędą się w Gnieźnie w Instytucie Kultury Europejskiej. Termin i czas trwania konferencji nie zmieni się (środa-czwartek, w połowie maja). Baza noclegowa jest wystarczająca, aby w niewielkiej odległości nocowali wszyscy uczestnicy konferencji. Proponowane jest wpisowe – 100 zł.

Prof. UPWr dr hab. Barbara Kwiatkowska poinformowała, że została nawiązana współpraca z czasopismem „Archeologia Żywa”, którego redaktorem naczelnym jest dr Paweł Konczewski. W najbliższym numerze ukaże się informacja o najbliższych „Funeraliach”. Ponadto Prezes firmy, która sponsoruje czasopismo jest zainteresowany wszelkimi inicjatywami interdyscyplinarnymi łączącymi archeologów z naukowcami innych dziedzin. Dlatego też, po przedstawieniu mu przez prof. UPWr dr hab. Barbarę Kwiatkowską idei „Funeraliów”, które są areną spotkań zarówno archeologów jak i antropologów, historyków czy filozofów nie wykluczył również wsparcia

finansowego dla tej konferencji np. poprzez sfinansowanie publikacji pokonferencyjnej.

Prof. UKSW dr hab. Jacek Tomczyk zaproponował, żeby zamiast książki, która jest mało punktowana do dorobku, jeden zeszyt *Anthropological Review* poświęcić na artykuły przygotowane przez prelegentów „Funeraliów”. Podkreślił, że AR jest zaliczany zarówno dla nauk biologicznych jak i archeologii.

Prof. UAM dr hab. Marta Krenz-Niedbała zaprezentowała również proponowane tytuły najbliższych „Funeraliów”. Zarząd zaakceptował tytuł: „Człowiek w perspektywie badań interdyscyplinarnych”. Językiem konferencji będzie polski oraz angielski. Konferencja będzie koncentrować się zarówno na referatach z badań interdyscyplinarnych jak i warsztatach. Ponadto planowane jest zaproszenie dwóch prelegentów plenarnych: archeologa i antropologa. Planowane jest jedynie 17 referatów, dlatego Komitet Naukowy „Funeraliów” będzie wnikliwie recenzował nadsyłane abstrakty. Pierwszeństwo będą miały referaty prezentujące badania interdyscyplinarne. Ponadto planowane są warsztaty dotyczące metod obrazowania szkieletu.

Kolejnym punktem posiedzenia, było omówienie działań zwiększających zaangażowanie PTA w organizację Ogólnopolskiej Studenckiej Konferencji Antropologicznej (OSKA). Propozycją Przewodniczącego PTA było, aby OSKA co dwa lata odbywała się równoległe z Konferencją PTA. Prof. AWF dr hab. Łukasz Kryst i dr Aleksandra Pudło, zaprezentowali swoje stanowisko, które stwierdzało, że takie łączone konferencje byłyby trudne do zorganizowania. Gdyby połączyć obie konferencje udział brałoby ok. 200 osób, pojawiłyby się problemy lokalowe i logistyczne, musiałyby się odbywać równoległe kilka sesji, co doprowadziłoby do zamieszania i zbytniego rozproszenia uczestników konferencji. Trudności pojawiłyby się również na poziomie finansowym, gdyż studenci ponoszą o wiele mniejsze koszty za OSKA-e, kto pokryłby np. koszty bankietu, itp. Gdyby zorganizować konferencje tuż po sobie mogłoby to być również kłopotliwe dla opiekunów, ponieważ musieliby przeznaczyć ok. tygodnia na udział w 2 konferencjach. Ponadto konferencja PTA odbywa się we wrześniu, kiedy studenci mają wolne lub odbywają staże.

Wszyscy zgodnie stwierdzili, że PTA nie powinno organizować łączonej konferencji, natomiast powinno objąć patronatem OSKA-ę i wesprzeć konferencję finansowo. Przewodniczący poinformował, że podobnie jak „Funeralia”, konferencja studencka OSKA będzie przedmiotem wniosków o

finansowanie z Ministerstwa oraz fundacji wspierających konferencje, które będą składane w grudniu 2019 roku. Ponadto uzgodniono, że studenci, którzy wygrają konkurs za najlepszy referat i poster w ramach nagrody będą mogli zaprezentować się na konferencji PTA bez konieczności wnoszenia opłat.

W kolejnej części spotkania zostały podjęte 2 uchwały.

Uchwałą nr 7/2019 Zarząd Główny PTA zdecydował, że obejmuje patronat nad Ogólnopolską Studencką Konferencją Antropologiczną. Uchwała została przyjęta jednomyślnie.

W kolejnej Uchwale nr 8/2019 Zarząd Główny PTA jednomyślnie zdecydował, że koordynatorami ds. konferencji OSKA będą prof. AWF dr hab. Łukasz Kryst oraz dr Aleksandra Pudło.

Ponadto uzgodniono, aby utworzyć Stały Komitet Organizacyjno-Merytoryczny Konferencji OSKA, w skład który będą wchodzić Opiekunowie i Przewodniczący studenckich kół naukowych. Komitet będzie miał za zadanie stworzenie regulaminu konferencji, a także nadzorowanie i wspieranie organizatorów przyszłych konferencji OSKA.

W kolejnej części posiedzenia dr Jacek Szczurowski przekazał Zarządowi PTA prośbę od założycieli Poznańskiej Szkoły Antropologów o spisanie umowy, w której Zarząd PTA udzieli zgody na posługiwanie się logo PTA w różnego rodzaju inicjatywach PSA. Członkowie Zarządu sceptycznie odnieśli się do tej propozycji, gdyż po wydaniu takiej zgody nie mielibyśmy pełnej kontroli nad tym w jaki sposób wizerunek PTA byłby wykorzystywany. Dr Jacek Szczurowski zobowiązał się do omówienia z kierownictwem Poznańskiej Szkoły Kryminalistyki szczegółów współpracy z Polskim Towarzystwem Antropologicznym.

W kolejnym etapie spotkania prof. UKSW dr hab. Jacek Tomczyk poruszył temat strony internetowej i portalu społecznościowego PTA. Dotychczas Facebookiem administrowała dr Joanna Nieczuja-Dwojicka, a stroną internetową mgr Barbara Mnich. Wszyscy jednomyślnie zgodzili się, że strona internetowa i Facebook musi działać sprawniej i bardziej nowocześnie. Informacje tam zamieszczane muszą być na bieżąco aktualizowane, a przy tym forma i struktura musi być bardziej czytelna i atrakcyjna dla odbiorcy.

Prof. UKSW dr hab. Jacek Tomczyk zaproponował, aby stroną internetową zmodernizować i przedstawił wstępną ofertę przebudowy strony. Koszty zaprojektowania i administrowania strony internetowej byłyby ok. 2000 zł. Zarząd jednomyślnie poparł ten pomysł. Dr Aleksandra Pudło zaproponowała również unowocześnienie loga PTA. Po dyskusji wszyscy

poparli ten pomysł. Przewodniczący PTA poprosi ww. grafika o zaprojektowanie nowego loga, a Zarząd PTA zaopiniuje propozycję.

Dr Aleksandra Pudło stwierdziła, że Facebook nie może jedynie pełnić roli tablicy ogłoszeniowej, ale muszą być tam treści, które będą promowały naszą gałąź nauki, PTA powinno zabierać głos w ważnych dyskusjach i debatach publicznych, aby Towarzystwo było rozpoznawalne i poważnie traktowane na arenie naukowej. Przewodniczący PTA zobowiązał się do wysłania maila do wszystkich członków PTA z prośbą, aby wysyłali informacje o swojej działalności, ciekawych wydarzeniach, publikacjach, które będą na bieżąco umieszczane na stronie internetowej i Facebooku. Jednocześnie Zarząd zdecydował, że za administrację Facebooka będzie odpowiedzialna dr Aleksandra Pudło.

Prof. UKSW dr hab. Jacek Tomczyk poinformował, że nie ma jeszcze informacji z Ministerstwa o konkursach na dofinansowanie czasopism, stąd nie wiadomo czy *Anthropological Review* otrzyma jakieś fundusze w przyszłym roku. Kwestie te mają zostać wyjaśnione na początku 2020 roku.

Ostatnią kwestią poruszaną na spotkaniu było dostosowanie procedur działania administracji Towarzystwa zgodnie z RODO. Prof. UAM dr hab. Anita Szwed dowiedziała się w Kancelarii Radców Prawnych, że koszty takiego przedsięwzięcia to ok. 5000 zł (jednorazowo) oraz 1000 zł miesięcznie przez pierwszy rok. Przewodniczący stwierdził, że jesteśmy organizacją non profit utrzymującą się w pełni ze składek członkowskich i nie mamy przewidzianych fundusz na taki cel. Stwierdził, że należy zasięgnąć opinii czy tak działająca organizacja musi wprowadzać RODO, a jeśli tak to może należałoby poprosić Ministerstwo o pokrycie kosztów. Zarząd PTA podjął jednomyślną decyzję, że należy zaczerpnąć opinii wśród innych Towarzystw Naukowych i wtedy podjąć decyzję.

Po omówieniu wszystkich punktów Posiedzenia Przewodniczący PTA prof. UKSW dr hab. Jacek Tomczyk podziękował wszystkim za zaangażowanie i obecność na spotkaniu.

Protokół sporządziła
Beata Cienkosz-Stepańczak
Sekretarz Polskiego Towarzystwa
Antropologicznego

**XLVII OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA
POLSKIEGO TOWARZYSTWA ANTROPOLOGICZNEGO,
KRAKÓW, 11-13 WRZEŚNIA 2019**

W dniach 11-13 września 2019 roku miała miejsce XLVII Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego zatytułowana „*Antropos – między naturą, a kulturą*”. Obrady konferencyjne odbywały się w budynkach Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Akademii Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie.

Za organizację konferencji odpowiedzialny był Oddział Krakowski PTA. Została ona także objęta patronatem JM Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. dr hab. med. Wojciecha Nowaka oraz JM Rektora Akademii Wychowania Fizycznego prof. dr hab. Aleksandra Tyki.

W konferencji udział wzięło 111 uczestników, w tym 6 osób z zagranicy (Czech oraz Chorwacji). Wygłoszonych zostało 66 prezentacji, a w sesji plakatowej zaprezentowano 19 posterów. Należy także zwrócić uwagę, iż duża część zaprezentowanych prac stanowiła efekty współprac międzynarodowych podjętych przez członków PTA z wieloma światowymi ośrodkami naukowymi.

Wykłady plenarne wygłosili prof. dr hab. Marek Figlerowicz (Instytut Chemii Bioorganicznej PAN), prof. Marin Vodanović (Department of Dental Anthropology, University of Zagreb, University Hospital Centre Zagreb), prof. dr hab. Jerzy Żołądź (Zakład Fizjologii Mięśni, AWF w Krakowie), prof. dr hab. Maria Kaczmarek (Zakład Biologii Rozwoju Człowieka, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz dr hab., prof. nadzw. Andrzej Betlej (Muzeum Narodowe w Krakowie).

Uczestnicy konferencji reprezentowali następujące instytucje naukowe i ośrodki badawcze:

Akademia Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie
Akademia Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu
Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach
Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu
Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu
Gdański Uniwersytet Medyczny
Instytut Immunologii i Terapii Doświadczalnej im. Ludwika Hirszfelda Polskiej Akademii Nauk we Wrocławiu

Instytut Chemii Bioorganicznej Polskiej Akademii Nauk
Instytut Sportu – Państwowy Instytut Badawczy Warszawa
Muzeum Archeologiczne w Gdańsku
Muzeum Miejskie w Nowej Soli
Muzeum Narodowe w Krakowie
Palacký University Olomouc
Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
University of Ostrava
University of Zagreb
Uniwersyteckie Centrum Kliniczne w Gdańsku
Uniwersytet Gdański
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
Uniwersytet Łódzki
Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu
Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich we Wrocławiu
Uniwersytet Medyczny w Łodzi
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu
Uniwersytet Rzeszowski
Uniwersytet Szczeciński
Uniwersytet Warszawski
Uniwersytet Zielonogórski
Warszawski Uniwersytet Medyczny
Wojskowy Szpital Kliniczny we Wrocławiu
Wyższa Szkoła Integracji Europejskiej w Szczecinie

Komitet Naukowy konferencji obejmował 21 osób:

prof. dr hab. Krzysztof Szostek, UKSW Warszawa – przewodniczący

dr hab. Anna Burdukiewicz, prof. AWF Wrocław

prof. dr hab. Jadwiga Charzewska, IŻŻ Warszawa

prof. dr hab. Joachim Cieślik, UAM Poznań

dr hab. Henryk Głąb, UJ Kraków

prof. dr hab. Maria Kaczmarek, UAM Poznań

dr hab. Danuta Kornafel, UWr Wrocław
prof. dr hab. Sławomir Koziół, ZA PAN Wrocław
dr hab. Tomasz Kozłowski, prof. UMK Toruń
dr hab. Marta Krenz - Niedbała, UAM Poznań
dr hab. Barbara Kwiatkowska, prof. UPWr Wrocław
dr hab. Wiesław Lorkiewicz, prof. UŁ
prof. dr hab. Izabela Makałowska, UAM Poznań
prof. dr hab. Janusz Piontek, UAM Poznań
prof. dr hab. Anna Siniarska-Wolańska, UKSW Warszawa
prof. dr hab. Teresa Sławińska–Ochła, AWF Wrocław
dr hab. Anita Szwed, UAM Poznań
dr hab. n med. Iwona Teul, PUM Szczecin
dr hab. Jacek Tomczyk, prof. UKSW Warszawa
prof. dr hab. Ryszard Żarów, AWF Kraków
prof. dr hab. Elżbieta Żądzińska, UŁ Łódź

Komitet Organizacyjny konferencji liczył 18 osób:

Przewodniczący

prof. dr hab. Ryszard Żarów

Wiceprzewodniczący

dr hab. Henryk Głąb, prof. dr hab. Krzysztof Szostek

Sekretariat

dr Barbara Spring

Członkowie

dr Janusz Brudecki

dr Beata Cienkosz-Stepańczak

dr Małgorzata Kowal

dr Marta Kozera – Wiatrowska

dr hab. Łukasz Kryst

mgr Barbara Mnich

dr Anna Pankowska

dr Urszula Pasiut

dr Jan Sobiecki

dr hab. Agnieszka Suder
dr Agnieszka Woronkiewicz
dr Renata Woźniacka
dr hab. Iwona Wronka
mgr Magdalena Żegleń
mgr Martyna Żurawiecka

Otwarcie konferencji i powitanie gości miało miejsce 11 września 2019 roku o godzinie 9:30 w murach Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego. Uroczystego otwarcia dokonali: Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego XLVII Konferencji PTA prof. dr hab. Ryszard Żarów, Przewodniczący PTA prof. dr hab. Krzysztof Szostek oraz przedstawiciele władz Uniwersytetu Jagiellońskiego. Otwarcie konferencji uświetnił recital skrzypcowy światowej sławy skrzypaczki Aleksandry Kuls-Koziak z Akademii Muzycznej w Krakowie.

Prof. dr hab. Ryszard Żarów

Recital skrzypcowy - Aleksandra Kuls-Koziak

W czasie trwania konferencji miały miejsce trzy sesje plenarne, w których wykłady wygłosili światowej rangi zaproszeni naukowcy. Pierwsza sesja plenarna, w dniu 11 września, otwierała naukowe obrady konferencji po uroczystościach otwarcia. Pierwszym wykładowcą był prof. dr hab. Janusz Piontek, który przedstawił referat „Etnogeneza Słowian jako problem badawczy antropologii fizycznej”. Drugi wykład poprowadził prof. dr hab. Marek Figlerowicz – „Historia biologiczna populacji zamieszkującej obszar współczesnej Polski w pierwszych wiekach naszej ery”. Kolejny dzień obrad przeniósł uczestników konferencji w mury Akademii Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha. Gości konferencji przywitał Prorektor uczelni, prof. dr hab. Andrzej Klimek. Następnie miała miejsce druga sesja plenarna, na której referat wygłosił prof. Marin Vodanović (University of Zagreb) „Age and sex estimation by artificial intelligence”. Podczas trzeciej sesji plenarnej 13 września wystąpili: prof. dr hab. Maria Kaczmarek z referatem „Stan odżywienia w okresach krytycznych ontogenezy a zdrowie człowieka” oraz dr hab. prof. nadzw. Andrzej Betlej z referatem „Antropologia kolekcji artystycznych magnaterii w XVIII wieku”.

Prof. Marin Vodanović

Ogółem miało miejsce 13 sesji panelowych. Referaty naukowe ogłoszono w następujących sesjach tematycznych: Okres pokwitania zmagania Natury z Kulturą, Panel młodego antropologa, Biologia populacji pradziejowych, Paleopatologia, Odontologia, Biodemografia, Antropologia kliniczna, Antropologia medyczna, Antropologia w naukach o kulturze fizycznej, Ontogeneza, Auksologia. Łącznie, miejsce miało 66 wystąpień. Równocześnie z wymienionymi sesjami odbyła się sesja plakatowa, w której przedstawiono 19 plakatów. Drugiego dnia konferencji, w godzinach popołudniowych, odbyło się walne zgromadzenie członków PTA. Podczas zebrania na członków honorowych PTA zostali wybrani: prof. dr hab. Maria Kaczmarek, prof. dr hab. Joachim Cieślik, prof. dr hab. Janusz Piontek oraz prof. dr hab. Jadwiga Charzewska.

Nowi Członkowie Honorowi PTA

Równie ważne dla zebranych gości były wspólne chwile spędzone poza salami konferencyjnymi. Pierwszego dnia zjazdu, uczestnicy zaproszeni byli do zwiedzania Podziemi Rynku, oddziału Muzeum Historycznego Miasta Krakowa. Drugi dzień konferencji uświetnił bankiet, zorganizowany w stóp Wawelu, na statku „Stefan Batory”, kotwiczącym w najpiękniejszym zakolu Wisły. Wspólna zabawa trwała do późnych godzin nocnych.

Uczestnicy konferencji na dziedzińcu Collegium Medicum UJ

Uczestnicy konferencji przy stadionie lekkoatletycznym AWF

Zakończenie konferencji miało miejsce w godzinach wczesno popołudniowych. Odbyło się krótkie podsumowanie, podziękowanie organizatorom i wręczenie nagród za najlepsze plakaty. Poinformowano również, że kolejna, XLVIII Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, planowana w roku 2021, będzie organizowana przez Łódzki Oddział PTA.

Wszyscy organizatorzy pragną podziękować gościom i uczestnikom za tak liczne przybycie do Krakowa. Do zobaczenia w Łodzi☺

Łukasz Kryst

Sprawozdanie z interkongresu International Union of Anthropological and Ethnological Sciences

Home News General Information Registration Programme Social Activities Travel to Poznan Key Dates Contact

Ta 5-dniowa konferencja zorganizowana przez komitet, któremu przewodniczył prof. Michał Buchowski z nowo powstałego Wydziału Antropologii i Kulturoznawstwa UAM, zgromadziła ponad 800 uczestników z 70 krajów z całego świata. Obrady odbywały się w Poznaniu, w Collegium Historicum Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, w nowym kampusie na Morasku, gdzie organizatorzy stworzyli doskonałe warunki dla tak wielu uczestników konferencji oraz w Centrum Kultury Zamek skupiającym życie kulturalne Poznania.

Dyskusje odbywały się w ramach paneli tematycznych zgłaszanych przez Komisje działające w IUAES oraz osoby spoza IUAES, dyskusji okrągłego stołu, warsztatów i sesji audiowizualnych (w Centrum Kultury Zamek).. Łącznie odbyło się 30 paneli, podczas których wygłoszono blisko 200 referatów. Podczas *round table discussion* rozważano najistotniejsze problemy współczesnych społeczeństw a warsztaty służyły pogłębianiu umiejętności stosowania wiedzy w praktyce. Więcej pod adresem https://www.iaaes2019.org/congress_programme.

Wykłady plenarne nawiązujące do aktualnej problematyki wygłosili:

Alisse Waterston

Presidential Scholar and Professor of Anthropology and Interim Chair, City University of New York, John Jay College of Criminal Justice, USA

Imagining World Solidarities for a Livable Future

Chris Hann

Profesor antropologii społecznej; dyrektor Department "Resilience and Transformation in Eurasia", co-director Max Planck – Cambridge Centre for Ethics, Economy and Social Change i Fellow w Corpus Christi College, Cambridge, UK

The Seductions of Europe and the Solidarities of Eurasia

IUAES Inter-Congress 2019

WORLD SOLIDARITIES

August 27 - 31, 2019, Poznan, Poland
Adam Mickiewicz University in Poznan

Prof. Maria Kaczmarek (UAM) i dr Wu Ga (z YASS Yunnan Academy of Social Sciences HAO, China), odpowiednio vice- i przewodnicząca Commission on Anthropology of Women, zorganizowały panel poświęcony biologii, zdrowiu i jakości życia młodych kobiet **Young Adult Women and their Biological and Social Roles in Contemporary World**: [Commission on Anthropology of Women] (SubID: 72095104724). Głównym dyskutantem była dr Inês Varela-Silva z Loughborough University, School of Sport, Exercise and Health Sciences, UK. Sesja miała miejsce 28 sierpnia 2019 roku. Wprowadzenie wygłosiła prof. Maria Kaczmarek, po czym przedstawiła referat **A lens on the health paradox of young females**, w którym omówiła rozdźwięk pomiędzy dobrym stanem biologicznym kobiet w tej fazie życia a ich zdrowiem zależnym od statusu społeczno-ekonomicznego. Kolejno poruszane tematy, to: **Body structure and age of maturation of Warsaw girls and women (9-19 years old) in 2003 and 2013** (Anna Siniarska i Sławoimir Kozieł, Polska), **Nutritional status of women affected by severe stress caused by natural disaster. The case of West Bengal, India** (wieloautorska praca z Indii); **Gender effects on health outcomes in rural Jigawa State, Nigeria** (Inês Varela-Silva, UK); **Young mothers out of wedlock in the second half of 20th century in South Korea** (dr Sin Lin, Seoul National University, South Korea) **Motherhood or career? Female role models in a changing world** (Sylvia Kirchengast, Department of Evolutionary Anthropology, University of Vienna, Austria). W podsumowaniu sesji podkreślono rolę czynnika społecznego w kreowaniu postaw życiowych młodych kobiet, w tym związanych z aspiracjami zawodowymi i decyzjami odnoszącymi się do prokreacji.

Codziennie odbywały się zebrania robocze przewodniczących i zastępców poszczególnych komisji, na których omawiano bieżące sprawy IUAES i kreślono plany na przyszłość tej organizacji skupiającej antropologów z całego świata.

Piękna słoneczna pogoda, budynek zatopiony w przyrodzie moraskiego parku krajobrazowego sprzyjały niekończącym się akademickim dysputom w wygodnych leżakach, kolorowych siedziskach itp. rozłożonych na patio i wokół

budynku. Dodatkowo, integracji sprzyjały liczne wydarzenia kulturalne towarzyszące konferencji a organizowane w najładniejszych częściach Poznania (m.in. nad jeziorem Malta).

Podczas uroczystości zamknięcia konferencji, gorącymi brawami nagrodzono jej organizatorów, w szczególności dr Natalię Bloch i dr Łukasza Kaczmarka z Instytutu Antropologii i Etnologii UAM za poniesione trudy, które zwróciły się z nawiązką, gdyż uczestnicy konferencji wyjeżdżali z Poznania w pełni usatysfakcjonowani wysokim poziomem merytorycznym konferencji, sprawną organizacją i bardzo dobrą atmosferą.

Następny interkongres odbędzie się w nowym centrum kongresowym Amadria Park w Sibeniku (Chorwacja), w dniach 7-11 października 2020 r. Więcej: <https://www.iaaes.org>.

Maria Kaczmarek

Sprawozdanie z 6. Międzynarodowego Kongresu Antropologicznego dr Aleša Hrdlička

3–5 września 2019, Humpolec, Czechy

All mankind is of one origin

Welcome to the website of the 6th International
Anthropological Congress of Dr. Aleš Hrdlička

Międzynarodowe kongresy antropologiczne Dr Aleša Hrdlička są organizowane co dziesięć lat przez Czeskie Towarzystwo Antropologiczne (www.anthropology.cz) (przed podziałem Czechosłowacji przez Czechosłowackie Towarzystwo Antropologiczne) i Gminę Miasta Humpolec, w którym 29 marca 1869 roku urodził się dr Aleš Hrdlička.

I Międzynarodowy Kongres Antropologiczny Dr Aleša Hrdlička został zorganizowany w 1969 roku z okazji 100. urodzin twórcy amerykańskiej antropologii fizycznej, założyciela Smithsonian Institution, twórcę i pierwszego redaktora American Journal of Physical Anthropology. Kolejne, w 1979, 1989, 2009 oraz 2003.

Tegoroczny 6. Kongres upamiętniał 150 rocznicę urodzin dr Aleša Hrdlička. Zgromadził 123 uczestników z różnych krajów świata. Tematyka poświęcona była różnym aspektom antropologii fizycznej pod wspólnym tytułem All mankind is of one origin.

Obrazy odbywały się w następujących sesjach tematycznych:

Dr. Aleš Hrdlička, Sociocultural anthropology

Auxology

Anthropogenetics
Palaeopathology
Patho - biomechanics - diagnostics - orthopaedic prosthetics
Palaeoanthropology and varia
Clinical anthropology
Biomechanics - bone diseases – diagnosis
Osteology - bone diseases - diagnosis - comprehensive treatment
Forensic anthropology and anthropology in response to natural disasters and wars
Historical anthropology
Disorders of growing skeleton

Zorganizowano również warsztaty, the 21st Prague - Lublin - Sydney - St. Petersburg Symposium Main topic: ORTHOPAEDIC ANTHROPOLOGY: Interdisciplinary approach to growing skeleton

Wykłady plenarne wygłosili:

Jane E. Buikstra z Arizona State University, United States of America
“... a pyramid that stands on its point “– Ales (Alois) Hrdlicka’s vision of research in physical anthropology

Pavel Bláha z Palestra, Prague, „History of congresses of Dr. Aleš Hrdlička”

Maria Kaczmarek z Adam Mickiewicz University, Poland, „Female reproductive potential throughout the lifespan: an anthropological perspective”

Elizaveta V. Veselovskaya z Russian Academy of Science, Russian Federation, „Russian school of anthropological reconstruction. Achievements and projects”

Ivo Mařík z West Bohemia University Pilsen, „Orthopaedic anthropology”

Ctibor Povýšil z (Charles University Prague, Czech Republic, „Microscopical principles for differentiation of diagenetic and pathological intra vitam changes of archaeological bone”.

Uczestnicy konferencji dyskutowali na tematy zaprezentowane w 62 ustnych komunikatach i 32 plakatach.

Bardzo dobra organizacja konferencji zorganizowanej w bardzo dobrych warunkach zapewnionych przez władarzy miasta, sprzyjała niekończącym się dyskusjom naukowym i towarzyskim.

Tradycyjnie, organizatorzy konferencji przygotowali bogaty program kulturalny – zwiedzanie okolicznych atrakcji turystycznych, koncerty, spotkania towarzyskie.

W środę 4 września, odbyła się uroczystość wręczenia medali Dr. Aleš Hrdlička naukowcom szczególnie zasłużonym dla antropologii. W tym roku medali to niezwykle prestiżowe wyróżnienie odebrały panie profesor: Jane E. Buikstra, Maria Kaczmarek i Elizaveta V. Veselovskaya.

Pragnę w tym miejscu serdecznie podziękować organizatorom konferencji, jej Honorowemu Przewodniczącemu †doc. Pavlovi Bláha, który organizował wszystkie poprzednie kongresy i obecnej Przewodniczącej doc. Evie Drozdová z Masaryk University za dbałość o wysoki poziom naukowy konferencji, bardzo dobrą organizację sesji naukowych, bogaty program kulturalny i stworzenie warunków sprzyjających serdecznej atmosferze panującej od pierwszego do ostatniego dnia kongresu.

Podziękowania kieruję również do mera miasta Humpolec, pana Karela Krotchvila za wsparcie jakie miasto udzieliło organizatorom i uczestnikom kongresu.

Zapraszam do odwiedzenia portalu kongresu, gdzie można znaleźć szczegółowe informacje: <http://www.iacah.eu>.

Maria Kaczmarek

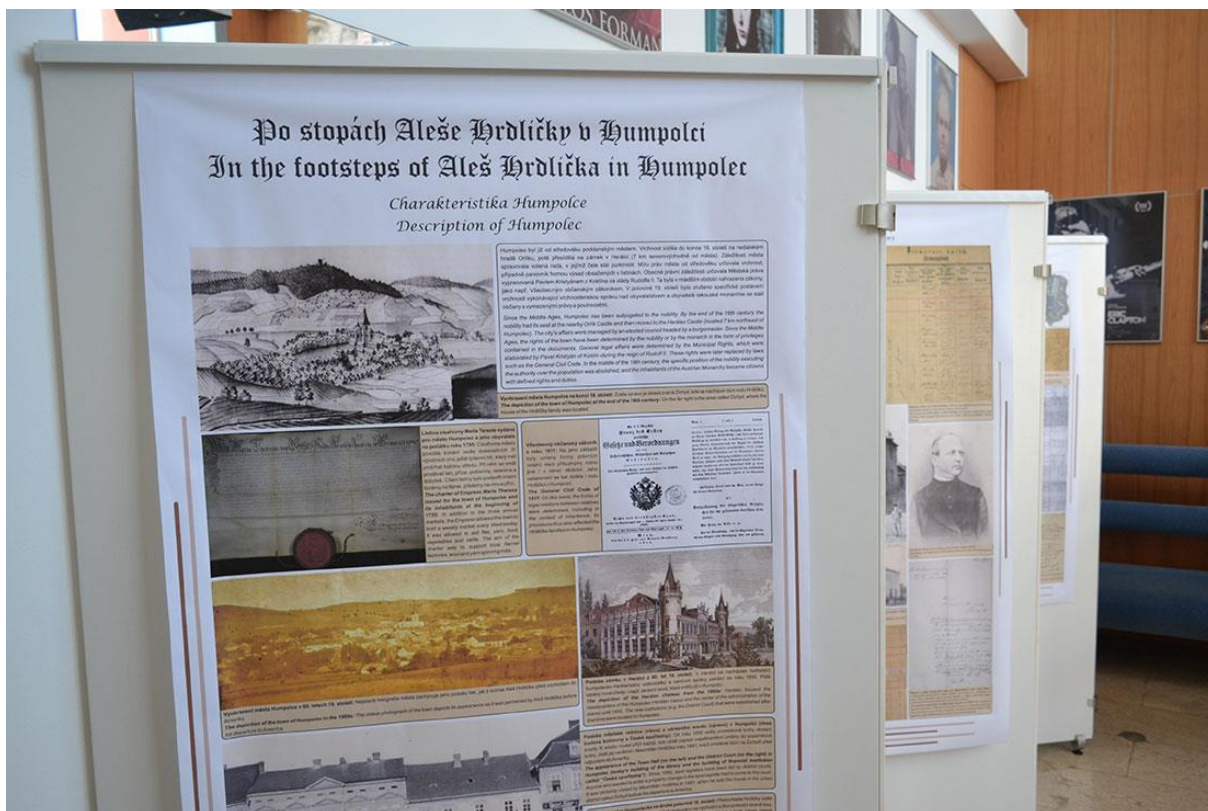

Uczestnicy kongresu uwiecznieni przez drona.

Profesor Maria Kaczmarek po odebraniu medalu w towarzystwie doc. Ewy Drozdowej, przewodniczącej Czeskiego Towarzystwa Antropologicznego, mera miasta Humpolec i marszałka regionu.

Wystawa poświęcona życiu i działalności dr Aleša Hrdlički

A to piękny koncert muzyki dawnej.

ODDZIAŁ POZNAŃSKI PTA

W minionym okresie odbyło się jedno spotkanie, którego celem było upowszechnianie wiedzy i wymiana myśli naukowej. Na spotkaniu mieliśmy okazję wysłuchać referat „Czy w krajach klimatu zwrotnikowego sezonowe uwarunkowania rozwoju płodowego wpływają na wiek menarche?” przedstawiony przez Prof. UAM dr hab. Grażynę Liczbińską oraz Prof. UAM dr hab. Magdalenę Kosińską

Członkowie Poznańskiego Oddziału PTA brali udział w międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych, m.in. NGC 2019 6th International Conference on Nutrition and Growth Valencia, Spain 7-9 March 2019, IV Kongres Żywieniowy Instytutu Żywności i Żywienia, Warszawa, 25-26.01.2019, 6th International Conference on Nutrition & Growth, Walencja, 7-9.03.2019, V International Conference on Research and Education Challenges for Contemporary Life Sciences, 8-13.04.2019, Wydział Biologii UAM, Poznań, 7th World Congress on ADHD “From child to adult disorder”, Lizbona, 25-28.04.2019, XLVII Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego, Kraków, 11-13.09.2019, V Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Rozmiar w umyśle”, UAM, Poznań, 18.05.2019, Konferencja Tygiel Nastrojów. SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny, Poznań, 20-23.10.2019, Kongres ADHD: od dzieciństwa do dorosłości. Warszawa, 15-16.11.2019, „Uczmy się przez doświadczenie. O przypadkach w psychoterapii”. Poznań, 3.12.2019, Early Iron Age in Central Europe, 4 lipca 2019, Wrocław, International Union of Anthropological and Ethnological Sciences Inter-Congress, 29 sierpnia, 2019, Poznań, 25th Annual Meeting of the European Association of Archaeologists, Bern, 6 września 2019, Social Science History Association meeting in Chicago, 22 listopada 2019, IV Międzynarodowa Studencka Konferencja Nauk o Człowieku „W pierścieniu wspomnień”, Wrocław 15-17.03.2019 r., Ogólnopolska Studencka Konferencja Antropologiczna, Kraków 29-31.03.2019 r.

Organizowali również panele naukowe podczas Konferencji i Kongresów:

Grażyna Liczbińska:

“Communities, identities, rituals. The Bronze/Iron Age urnfields as a pan-European phenomenon”, panel within the 25th Annual Meeting of the European Association of Archeologists, Bern (z Justyna Baron, Stephane Rottier, Hugo Chauton Pèrez, Ivanov Georgi), wrzesień 2019.

Liczbińska G., Kosińska M., Gautam Rajesh Department of Anthropology, Dr.H.S. Gour Vishwavidyalaya Sagar, India “Culture and Biology of Indigenous People”, panel within the Congress of the International Union of Anthropological and Ethnological Sciences “World Solidarities”, Poznan sierpień 2019.

Ukazały się liczne prace naukowe, między innymi:

Czapla Z., Liczbińska G., Piontek J., Nowak O. 2019. Did the size of the family affect the differences in body height in non-urbanized societies? Evidence of the Lemko community from the late 19th and early 20th centuries, Poland. *Journal of Biosocial Science* 51: 669–682.

Kosińska M., Hadada T., Liczbińska G. 2019. Does extreme maternal age still act as a risk factor for adverse perinatal outcome? Evidence from Poland 20 years after the social and economic transformation. *Anthropological Review* 82 (2): 125–137.

Kosińska M., Liczbińska G., Gautam R. K., Dubey P., Ahirwar A. K., Chaurasia A. 2019. Father’s social and economic position has strongest impact on age at menarche in girls from Central India. *Anthropological Review* 82(4):357–371.

Durda-Masny M, Hanć T, Czapla Z, Szwed A, (2019). BMI at menarche and timing of growth spurt and puberty in Polish girls – longitudinal study. *Anthropologischer Anzeiger*, 76/(1): 37-47, DOI: 10.1127/anthranz/2019/0920.

Hermanussen M, Pulungan AB, Scheffler C, Mumm R, Rogol AD, Pop R, Swanson JM, Sonuga-Barke E, Reimann A, Siniarska-Wolanska A, Musalek M, Bogin B, Boldsen JL, Tassenaar PGV, Groth D, Liu YC, Meigen C, Quanjer B, Thompson K, Özer BK, Bryl E, Mamrot P, Hanć T, Koziel S, Söderhäll J, Gomula A, Banik SD, Roelants M, Veldre G, Lieberman LS, Sievert LL. 2019. Meeting Report: The Role of Beliefs and Perception on Body Size. *Proceedings of the 26th Aschauer Soiree, Held at Aschauhof, Altenhof, Germany, May 26th, 2018. *Pediatr Endocrinol Rev.* 16(3), 383-400.*

Hanć T, Ravens-Sieberer U. 2019. The adaptation process and preliminary psychometric evaluation of the Polish version of Kiddo-KINDL questionnaire. *Anthropological Review*, 82(3), 287-295

Mamrot P, Hanć T. 2019. The association of the executive functions with overweight and obesity indicators in children and adolescents: A literature review. *Neuroscience and Biobehavioral Reviews*, 107, 59-68.

Greenhill LL, Swanson JM, Hechtman L, Waxmonsky J, Arnold LE, Molina BSG, Hinshaw SP, Jensen PS, Abikoff HB, Wigal T, Stehli A, Howard A, Hermanussen M, Hanć T; MTA Cooperative Group. 2019. Trajectories of Growth Associated With Long-Term Stimulant Medication in the Multimodal Treatment Study of Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry*, doi: 10.1016/j.jaac.2019.06.019

Waxmonsky JG, Pelham W 3rd, Campa A, Waschbusch DA, Li T, Marshall R, Babocsai L, Humphery H, Gnagy E, Swanson J, Hanć T, Fallahazad N, Pelham WE 4th. 2019. A Randomized Controlled Trial of Interventions for Growth Suppression in Children With Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder Treated With Central Nervous System Stimulants. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry*. doi: 10.1016/j.jaac.2019.08.472

Dmitrzak-Węglarz M, Tyszkiewicz-Nwafor M, Duda J, Paszyńska E, Matuszak-Wojciechowska L, Hanć T, Bryl E, Mamrot P, Dutkiewicz A, Słopeń A. 2019. Abnormal body weight and food-related behavior in school-aged children as measured by the Children's Binge Eating Disorder Scale. *Clin Child Psychol Psychiatry*, doi: 10.1177/1359104519871335

Rozdziały w książkach:

Liczbińska G., Gautam R., Dubey P., Ahirwar A. K., Chaurasia A. 2019. Onset of Puberty and Status of Nutrition among Female Students of a Central Indian University. In: *Health and Nutritional Status of Indigenous People*, R. K. Gautam, J. Jhariya, S. Biswas, P. BharatI (Eds.), Delhi: B.R. Publishing Corporation, 11–32.

Liczbińska G., Czapla Z., Piontek J. Malina R. M. 2019. The impact of the Second World War on the young Polish population. In: H. da Silva, P. T. Matos, J. M. Sardica (Eds.), *The War Hecatombe. International Effects on public Health, Demography and Mentalities in the 20th Century*, Bern: Peter Lang, 227–248.

Liczbińska G., Kosińska M., Greser J. 2019. Podnoszenie świadomości społeczeństwa polskiego w zakresie zagrożeń zdrowia i życia spowodowanych zanieczyszczeniem powietrza. *Trzeci Sektor* 47: 29–40.

Liczbińska G., Baron J., Piontek J. 2019. From individual to population: levels of paleo-demographic research on biological dynamics of skeletal population. The case of Wicina (Poland). "Early Iron Age in Central Europe", Abstract Book: 9.

Hanć T. Mamrot P, Bryl E, Dutkiewicz A, Słopeń A, Dmitrzak-Węglarz M. (2019). Zespół nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi i otyłość – hipotezy wyjaśniające współchorobowość [w:] B. Galas-Zgorzalewicz, E. Mojs (red.), Zespół nadpobudliwości psychoruchowej i zaburzenia współwystępujące. Poznań: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu s. 125-142.

Granty

Hanć T.:

Główny wykonawca w grantie w konkursie Opus 11 Narodowego Centrum Nauki: „Czynniki genetyczne i deficyty funkcji wykonawczych jako podłoże zwiększonego ryzyka otyłości u dzieci z nadpobudliwością psychoruchową z deficytem uwagi (Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder, ADHD)”, nr: 2016/21/B/NZ5/00492, realizowany w latach 2017-2019 w konsorcjum z Uniwersytetem Medycznym im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu

Liczbińska G.:

The impact of WWII on pregnancy and perinatal outcome (PPN/WYM/2018/1/00099), kierownik projektu.

Community, identity, ritual. Interdisciplinary research pattern in studies on cremation cemeteries of the Lusatian culture communities (OPUS 12,2016/23/B/HS3/00450), główny wykonawca

Pouvoirs et dépendances au sein de la famille: perspectives comparatives (16e-21e siècles) (École des Hautes Études en Sciences Sociales, Paris), ekspert międzynarodowy.

Nagrody:

Nagroda za najlepszy plakat: Mamrot P, Bryl E, Hanć T, Dutkiewicz A, Tyszkiewicz-Nwafor M, Dmitrzak-Węglarz M, Słopeń A. Nadwaga i otyłość a ryzyko wystąpienia zaburzeń odżywiania u dzieci w wieku szkolnym. IV Kongres Żywieniowy Instytutu Żywności i Żywnienia, Warszawa, 25-26.01.2019

Award for the Best Poster of 7th World Congress on ADHD: Hanć T, Chakraborty R, Kozieł S. Traumatic stress during pregnancy caused by a natural disaster and the risk of ADHD in children: The case of Aila Cyclon. 7th World Congress on ADHD "From child to adult disorder", Lizbona, 25-28.04.2019

Pierwsze miejsce w Konkursie Publiczności na najlepszy referat: Hadada T. Pamięć maciczna. Od kiedy kobieta uczy się rodzić na nowo?

Pierwsze miejsce w Konkursie na najlepszy referat: Hadada T. Pamięć maciczna. Od kiedy kobieta uczy się rodzić na nowo?

W minionym okresie dr Zbigniew Czapla uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego. Prof. UAM dr hab. Grażyna Liczbińska przebywała na stażu Department of Anthropology, Faculty of Science, Masaryk University, Brno (Czechy).

Obecnie bierzemy czynny udział w organizacji I Międzynarodowej Studenckiej Konferencji Kryminalistycznej „50 twarzy zbrodni”, która odbędzie się dniami 6-8.12. 2019 r. oraz Ogólnopolskiej Studenckiej Konferencji Antropologicznej, która odbędzie się w kwietniu 2020 roku.

Szeregi Poz. Oddz. PTA zasilili nowi członkowie: 3 osób, w tym 1 student. Wątro podkreślić, że wśród nowych członków są osoby, których zainteresowania i badania naukowe nie są w dosłownym sensie związane z antropologią. Mamy nadzieję, że pozwali to na rozszerzenie zagadnień poruszanych na kolejnych spotkaniach Towarzystwa.

W dniu 27 listopada 2019 roku spotkaliśmy się na zebraniu sprawozdawczo-wyborczym, które zaowocowało wyborem nowego Zarządu. Nowy Zarząd ukonstytuował się w następującym składzie:

przewodnicząca - prof. UAM dr hab. Tomasz Hanć

sekretarz – dr Magdalena Durda-Masny

skarbnik – mgr Małgorzata Jusiakowska-Piputa

ODDZIAŁ WARSZAWSKI PTA

W minionym półroczu 2019r. oddział warszawski PTA zorganizował dwa spotkania naukowe, podczas których uczestnicy mogli wysłuchać dwóch referatów. Referat podczas spotkania październikowego wygłosiła pani dr Joanna Nieczuja-Dwojacja („Czynniki wpływające na zmienność cyklu miesięczkowego u kobiet z Centralnej Polski”). Natomiast podczas spotkania grudniowego referat wygłosił pan prof. dr hab. Krzysztof Szostek („Dieta neolitycznych populacji ludzkich w świetle badań izotopowych, czyli chleba naszego powszedniego...”).

Podczas grudniowego spotkania członkowie warszawskiego oddziału dokonali wyboru nowych władz. Przewodniczącym oddziału warszawskiego została pani prof. AWF dr hab. Monika Łopuszańska-Dawid, z-cą Przewodniczącą dr Anna Myszka, Sekretarzem pani dr Anna Kopiczko, Skarbnikiem pani mgr Natalia Wieńko. Nowym władzom oddziału gratulujemy i życzymy wiele sił i sukcesów.

Z ogromną radością przyjęliśmy informację, iż Pani prof. Jadwiga Charzewska, członek warszawskiego oddziału, została Honorowym Członkiem PTA. Ponadto Pan prof. Krzysztof Szostek został wybrany na Przewodniczącą Komitetu Antropologii PAU. Pani profesor oraz Panu profesorowi serdecznie gratulujemy sukcesów!

Pani Doktor Monika Łopuszańska-Dawid dnia 9 lipca 2019 r. uzyskała stopień doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu. Awans zawodowy odbył się w oparciu o jej dorobek naukowy oraz monografię „Zmiany cech biologicznych i funkcjonalnych kobiet w okresie 20 lat w aspekcie zmian społecznych i stylu życia”. Pani Profesor serdecznie gratulujemy sukcesu naukowego!

Nasi członkowie otrzymali w minionym czasie kilka nagród i wyróżnień: Pani dr Anna Kopiczko otrzymała w 2019 roku dwie Nagrody Rektora AWF:
- Nagrodę Indywidualną II stopnia Rektora AWF w Warszawie dr hab. prof. AWF Andrzeja Mastalerza za osiągnięcia naukowe, oraz
- Dyplom uznania Rektora AWF w Warszawie dr hab. prof. AWF Andrzeja Mastalerza za osiągnięcia dydaktyczne.
Kolejną nagrodę otrzymała pani prof. Monika Łopuszańska-Dawid: Nagroda Indywidualna II stopnia Rektora AWF w Warszawie dr hab. prof. AWF Andrzeja Mastalerza za osiągnięcia naukowe. Gratulujemy sukcesów naukowych!

Nasi członkowie w ostatnim czasie uczestniczyli w kilku konferencjach krajowych i zagranicznych, podczas których wygłosili referaty i zaprezentowali postery.

1/ XLVII Ogólnopolska Konferencja Naukowa Polskiego Towarzystwa Antropologicznego

Wygłoszone referaty:

a/ Lisowska-Gaczorek A., Osipowicz G., Reitsema L., Szostek K., Paneuropejska wymiana towarów w mezolicie w świetle badań izotopowych materiału kostnego.

b/ Cienkosz-Stepańczak B., Szostek K., Optymalizacja metody analizy procesów diagenetycznych materiału osteologicznego.

c/ Tomczyk J., Olczak-Kowalczyk D., Nadmierne korzystanie z komputera, a stan zdrowia jamy ustnej 18-letniej młodzieży Polski: badania przekrojowe.

d/ Przesmycka A., Tomczyk J., Zróznicowanie morfologiczne liczby korzeni oraz kanałów korzeniowych w wybranych zębach stałych populacji z XIV-XVII i XVIII-XIX wiecznego Radomia.

e/ Majcher A., Perkowski K., Marczyńska-Stolarek M., Lisowska-Gaczorek A., Góralczyk K., Tomczyk J., Poster: Parametry rozwojowe i problemy odontologiczne u dzieci z zespołem Downa.

2/ The 10th International Conference in honor of Jonas Puzinas, Investigating bones: diet, health, environment in the Baltic region (Wilno).

Wygłoszone referaty:

a/ Cienkosz-Stepańczak B., Szostek K., Optimizing FTIR method for characterizing diagenetic alteration of skeletal material.

b/ Tomczyk J., Szostek K., Lisowska-Gaczorek A., Dental caries in the Mesolithic individuals from the northeast Poland and interpretation through the isotopic analysis.

c/ Szostek K., Osipowicz G., Lisowska-Gaczorek A., Witas H., Reitsema L., Makowiecki D., Reconstruction of long-distance exchange among Early Mesolithic human communities by bioarchaeological, molecular and isotopic analysis of bâton percé.

Krzysztof Szostek i Jacek Tomczyk na konferencji w Wilnie.

3/ Poznańska Letnia Szkoła Kryminalistyki (UAM, 15-19.07.2019): Jacek Tomczyk prowadził warsztaty z zakresu odontologii.

Nasi członkowie prezentują swoje badania w licznych publikacjach. W ostatnim czasie ukazały się prace członków naszego oddziału.

1. Lisowska-Gaczorek A., Szostek K., Pawlyta J., Cienkosz-Stepańczak B., 2019. Oxygen isotopic fractionation in rat bones as a result of consuming thermally processed water – bioarchaeological applications. *Geochronometria* (w druku).

2. Kłosińska E.M., Libera J., Twardowski W., Szczurowski J., Szostek K., 2019. The presumed early Bronze Age grave from the Radom Plain. *Sprawozdania Archeologiczne* (w druku).

3. Tomczyk J., Regulski P., Lisowska-Gaczorek A., Szostek K., 2019. Dental caries and stable isotopes analyses in the reconstruction of diet in Mesolithic (6815-5900 BC) individuals from Northeastern Poland. *Journal of Archaeological Science - Reports* (w druku).

4. Przesmycka A., Tomczyk J., Pogorzelska A., Regulski P., Szopiński K., 2019. Detection of root canals in historical population from Radom (Poland). *Folia Morphologica* DOI: 0.5603/FM.a2019.0014.

5. Tomczyk J., Myszka A., Ostrowska A., Sulgostowska Z., Palczewski P., 2019. A cut mark on the Mesolithic (ca. 5850 BC) cranium from Wieliszew (Poland): A revision of an analytical conclusion from previous studies. *International Journal of Osteoarchaeology* 29:665–669.
6. Piotrowska N., Tomczyk J., Pawełczyk S., Stanaszek Ł.M., 2019. Radiocarbon AMS Dating of Mesolithic human Remains from Poland. *Radiocarbon* 61(4):991–1007.
7. Myszka A., Krenz-Niedbała M., Tomczyk J., Zalewska M. 2019. Osteoarthritis - a problematic disease in past human populations. A dependence between enthesal changes, body size, age, sex and osteoarthritic changes development. *The Anatomical Record Advances in Integrative Anatomy and Evolutionary Biology* DOI: 10.1002/ar.24316.
8. Przesmycka A., Jędrychowska-Dańska K., Masłowska A., Witas H., Tomczyk J. Root and root canal diversity in human permanent maxillary first premolars and upper/lower first molars from a 14th–17th and 18th–19th century Radom population. *Archives of Oral Biology* DOI: 10.1016/j.archoralbio.2019.104603.
9. Olczak-Kowalczyk D., Tomczyk J., Gozdowski D., Kaczmarek U., 2019, Excessive computer use as an oral health risk behaviour in 18-year-old youths from Poland: A cross-sectional study. *Clinical and Experimental Dental Research* 5:284–293.
10. Adamczuk D., Leszczyńska B., Skrzypczyk P., Turczyn A., Antonowicz A., Majcher A., Szczepańska M., Adamczyk P., Zagożdżon I., Żurowska A., Tkaczyk M., Jander A., Sikora P., Wasilewska A., Warzywoda A., Kiliś-Pstrusińska K., Zwolińska D., Zachwieja K., Drożdż D., Stankiewicz R., Grenda R., Pańczyk-Tomaszewska M., 2019. Twenty years of growth hormone treatment in dialyzed children in Poland-Results of national multicenter study. *Advances in Medical Sciences* 64:90–99.
11. Czerwonoogrodzka-Senczyzna A., Rumińska M., Majcher A., Credo D., Jeznach-Steinhagen A. Pyrżak B., 2019. Fructose Consumption and Lipid Metabolism In Obese Children and Adolescents. *Adv. Exp. Med. Biol.* DOI: 10.1007/5584_2018_330.
12. Góralczyk K., Majcher A., 2019. Are the civilization diseases the result of organohalogen environmental pollution? *Acta Biochim Pol.* 66(2):123–127.
13. Rumińska M., Witkowska-Sędek E., Artemniak-Wojtowicz D., Krajewska M., Majcher A., Sobol M., Pyrżak B., 2019. Changes in leukocyte profile and C-reactive protein concentration in overweight and obese adolescents after reduction of body weight. *Centr Eur J Immunol* 44(3): 307–315.

14. Kopiczko A., 2019. Bone mineral density in old age: the influence of age at menarche, menopause status and habitual past and present physical activity. *Archives of Medical Science* DOI: <https://doi.org/10.5114/aoms.2019.81314>.
15. Charzewska J., Kopiczko A., 2019. Budowa i skład ciała. [w] *Dietetyka sportowa*, Barbara Frączek, Jarosław Krzywański, Hubert Krysztofiak (red.). Warszawa: PZWL Wydawnictwo Lekarskie.
16. Łopuszanska-Dawid M., Kołodziej H., Lipowicz A., Szklarska A., Kopiczko A., Bielicki T., 2019. Social class-specific secular trends in height among 19-year old Polish men: 6th national surveys from 1965 till 2010. *Economisc & Human Biology*. DOI:10.1016/j.ehb.2019.100832.
17. Stupnicki R., Głogowska J. 2019. Porównanie trzech sposobów pomiaru długości kończyn dolnych Aktywność Fizyczna i Zdrowie 14:1-6
18. Stupnicki R., Grochowski P., 2019, Wytrzymałość anaerobowa 10-letnich chłopców Aktywność Fizyczna i Zdrowie 14:7-12

Ważnym obszarem prac badawczych członków naszego oddziału były badania wykopaliskowe.

W lipcu 2019 roku dzięki uprzejmości Pani dr Jadwigi Lewandowskiej z Muzeum Ziemi Dobrzyńskiej pracownicy Zakładu Ekologii Człowieka, Instytutu Nauk Biologicznych UKSW prof. Krzysztof Szostek, prof. Jacek Tomczyk oraz dr Anna Myszka uczestniczyli w interdyscyplinarnych studiach historyczno-przyrodniczych. Wykopaliska archeologiczne były przeprowadzone z wykorzystaniem tradycyjnych i nowoczesnych metod badawczych (m.in. badania geofizyczne, prospekcja lotnicza, skaning laserowy). Wykopaliska były prowadzone w obrębie najstarszej wczesnośredniowiecznej nekropolii pierwszego Rypina, nigdy wcześniej nie badanej. Te niezwykle ciekawe wykopaliska zaowocowały wydobyciem bardzo ciekawych pochówków wczesnośredniowiecznych. W przyszłości, zwiększając zasięg cmentarzyska możemy się spodziewać bardzo wartościowych materiałów badawczych tak dla dziedziny archeologii jak i antropologii.

Uczestnicy wykopalisk od lewej: Krzysztof Szostek, Anna Myszka i Jacek Tomczyk.

W październiki prof. Jacek Tomczyk, będąc stałym członkiem międzynarodowej misji badawczej, uczestniczył w pracach wykopaliskowych w Iraku (Qasr Shemamok). Profesor odpowiada za badania biologiczne na stanowisku. Ponadto podczas tegorocznych wykopalisk prof. Tomczyk nadzorował badania w Muzeum Starożytności, podczas których dokonano otwarcia i oczyszczenia starożytnego grobowca.

Prace eksploracyjne sarkofagu z Muzeum Starożytności w Erbilu (Irak).

Nasi członkowie (pani prof. Monika Łopuszańska-Dawid i pani dr Anna Kopiczko) byli aktywnymi Ekspertami w Narodowym Centrum Edukacji Żywieniowej (NCEŻ) w panelu: Aktywność fizyczna dzieci, młodzieży i dorosłych. NCEŻ powstało w ramach polsko-szwajcarskiego Programu Współpracy i projektu pt.: Zapobieganie nadwadze i otyłości oraz chorobom przewlekłym poprzez edukację społeczeństwa w zakresie żywienia i aktywności fizycznej. Recenzowane popularno-naukowe artykuły eksperckie:

1. Łopuszańska-Dawid M. Czy polska młodzież jest mniej aktywna fizycznie od swych rówieśników ze świata?, <https://ncez.pl/aktywnosc-fizyczna/dzieci-i-mlodziej/czy-polska-mlodziej-jest-mniej-aktywna-fizycznie-od-swych-rowiesnikow-ze-swiata->.
2. Łopuszańska-Dawid M. Jak zachęcić dziecko do ruchu?, <https://ncez.pl/dzieci-i-mlodziej/dzieci-przedszkolne-i-szkolne/jak-zachecic-dziecko-do-ruchu->.
3. Łopuszańska-Dawid M. Jaki powinien być poziom aktywności fizycznej dzieci i młodzieży szkolnej?, <https://ncez.pl/aktywnosc-fizyczna/dzieci-i-mlodziej/jaki-powinien-byc-poziom-aktywnosci-fizycznej-dzieci-i-mlodziezy-szkolnej->.
4. Łopuszańska-Dawid M. Rola aktywności fizycznej dzieci dla zbudowania zdrowych i mocnych kości. <https://ncez.pl/aktywnosc-fizyczna/dzieci-i-mlodziej/rola-aktywnosci-fizycznej-dzieci-dla-zbudowania-zdrowych-i-mocnych-kosci>.
5. Łopuszańska-Dawid M. Zanieczyszczenia powietrza a zdrowie i aktywność fizyczna, <https://ncez.pl/aktywnosc-fizyczna/osoby-dorosle/zanieczyszczenia-powietrza-a-zdrowie-i-aktywnosc-fizyczna>.
6. Łopuszańska-Dawid M. Nieaktywny rodzic - nieaktywne dziecko?, <https://ncez.pl/aktywnosc-fizyczna/dzieci-i-mlodziej/nieaktywny-rodzic---nieaktywne-dziecko->
7. Łopuszańska-Dawid M. Systematyczny ruch lekiem na stres, <https://ncez.pl/aktywnosc-fizyczna/osoby-dorosle/systematyczny-ruch-lekiem-na-stres>.
8. Łopuszańska-Dawid M. Aktywność fizyczna - ważny element terapii w depresji, <https://ncez.pl/aktywnosc-fizyczna/osoby-dorosle/aktywnosc-fizyczna---wazny-element-terapii-w-depresji>.

9. Łopuszańska-Dawid M. Astma a ruch. Czy dziecko z astmą może uprawiać sport? <https://ncez.pl/aktywnosc-fizyczna/dzieci-i-mlodziez/astma-a-ruch--czy-dziecko-z-astma-moze-uprawiac-sport->.

Członkowie naszego oddziału brali udział w 23. Piknik Naukowy Polskiego Radia i Centrum Nauki Kopernik – „My i Maszyny”, który odbył się na Stadionie Narodowym w Warszawie. Cel spotkania było zachęcanie różnych grup społecznych i wiekowych do systematycznej aktywności fizycznej, edukacja w zakresie znaczenia zdrowego stylu życia oraz roli aktywności fizycznej w jakości życia.

ODDZIAŁ ŁÓDZKI PTA

PROJEKTY NAUKOWE

Katedra Antropologii UŁ wchodzi w skład konsorcjum obejmującego Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji (lider konsorcjum), Małopolskie Centrum Biotechnologii UJ, przedsiębiorstwo AIS.PL SP. Z O.O. oraz Zakład Genetyki Sądowej Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie, które otrzymało finansowanie NCBiR w ramach Konkursu nr 10/2019 na wykonanie projektu w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa. Tytuł projektu: *Analiza epigenomu w celach dochodzeniowo-śledczych – zwiększenie możliwości identyfikacyjnych i wykrywczych badań DNA* (DOB-BIO10/06/01/2019). Z ramienia Katedry Antropologii UŁ projekt koordynuje i realizuje dr hab. Aneta Sitek, prof. UŁ.

Ponadto w 2019 roku kontynuowane są w Katedrze Antropologii dwa projekty badawcze: finansowany przez NCN *Wzorzec związanej z wiekiem i płcią zmienności gęstości mineralnej szkieletu i częstości złamań osteoporotycznych od neolitu do czasów nowożytnych jako wyznacznik zmian kondycji biologicznej populacji ludzkich* (konkurs OPUS12 NCN, kierownik: prof. dr hab. Elżbieta Żądzińska), oraz finansowany w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa, Poddziałanie 2.3.1 i współrealizowany z Pracownią Biobank Lab Katedry Biofizyki Molekularnej UŁ *Cyfrowe udostępnianie zasobów biomolekularnych i opisowych Biobanku i Katedry Antropologii Uniwersytetu Łódzkiego – charakterystyka populacji zamieszkujących tereny dzisiejszej Polski na przestrzeni dziejów. Platforma informacyjna e-Człowiek.pl*, (kierownik: mgr inż. Błażej Marciniak z Pracowni Biobank Lab). Wyniki badań z realizacji obu projektów były przedstawiane w tym roku m.in. na XLVII Ogólnopolskiej Konferencji PTA w Krakowie.

DYDAKTYKA

W 2019 na Wydziale Biologii i Ochrony Środowiska UŁ otwarto nowy kierunek studiów stacjonarnych: *Biologia kryminalistyczna*. Propozycja dydaktyczna Wydziału spotkała się z dużym zainteresowaniem słuchaczy. Katedra Antropologii ma istotny udział w opracowaniu programu studiów i prowadzeniu zajęć na tym kierunku.

STAŻE NAUKOWE

Pani mgr Paulina Pruszkowska odbyła 6-tygodniowy staż w Centre for Genetic Origins of Health and Disease (University of Western Australia and Curtin University) w Perth (Australia). Temat badawczy podjęty podczas stażu to *An epigenetic age acceleration from DNA methylation markers among severe preeclamptic and normotensive women*.

Pani mgr Joanna Mietlińska, dzięki pozyskanym przez siebie funduszom w konkursie otwartym programu PROM finansowanego przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej NAWA, odbyła miesięczny staż naukowy w Division of Paleopathology, Department of Translational Research on New Technologies in Medicine and Surgery, University of Pisa, Italy.

GOŚCIE

Również w ramach programu PROM finansowanego przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej NAWA miesięczny staż w Katedrze Antropologii odbył Todd England, doktorant z University of Adelaide (Australia). Podczas swego pobytu Todd England wygłosił w Katedrze Antropologii wykład pt. *Quest for syphilis in pre-Columbian skeletal remains using spectrophotometric analysis*.

W październiku w ramach programu Visiting Professors gościliśmy w Łodzi Profesora Johna T. Manninga. 17 października 2019 Profesor Manning wygłosił na Wydziale Biologii i Ochrony Środowiska UŁ wykład pt.: *Digit ratio (2D:4D) and its sex, ethnic and national differences* w ramach projektu "Łódź naukowa. Łódź akademicka 2019".

Profesor John T. Manning jest obecnie pracownikiem Swansea University w Wielkiej Brytanii. Jednym z głównych kierunków badań Profesora jest analiza znaczenia wskaźnika palców (2D:4D). W działalności naukowej zwraca On uwagę na znaczenie wpływu płodowej ekspozycji na hormony płciowe w aspekcie rozwoju człowieka, jego zdrowia i predyspozycji do chorób. Profesor jest autorem licznych książek, publikacji naukowych i materiałów popularno-naukowych. Profesor jest również członkiem wielu interdyscyplinarnych zespołów badawczych, obejmujących lekarzy, psychologów, socjologów, biologów, antropologów i genetyków. Więcej informacji można znaleźć na stronie: www.wykladyotwarte.umed.pl

PUBLIKACJE

W 2019 roku pracownicy i doktoranci Katedry Antropologii UŁ byli autorami lub współautorami następujących publikacji:

Borówka P, Pułaski Ł, Marciniak B, Borowska-Strugińska B, Dziadek J, Żądzińska E, Lorkiewicz W, Strapagiel D. 2019. *Screening methods for detection of ancient Mycobacterium tuberculosis complex fingerprints in next-generation sequencing data derived from skeletal samples*. GigaScience 2019 Jun 1;8(6).

Jarczak J, Grochowalski Ł, Marciniak B, Lach J, Słomka M, Sobalska-Kwapis M, Lorkiewicz W, Pułaski Ł, Strapagiel D. 2019. *Mitochondrial DNA variability of the Polish population*. Eur J Hum Genet 27: 1304-1314.

Jarczak J, Lach J, Borówka P, Gałka M, Bućko M, Marciniak B, Strapagiel D. 2019. *BioSCOOP - Biobank Sample Communication Protocol. New approach for the transfer of information between biobanks*. Database (Oxford). 2019 Jan 1; 2019.

Kasielska-Trojan A, Sitek A, Antoszewski B. 2019. *Second to fourth digit ratio (2D:4D) in women with carpal tunnel syndrome*. Early Hum Dev 137:104829.

Kozieł S, Ignasiak Z, Żądzińska E, 2019. *Exposure to parental smoking during pregnancy and handgrip strength in 7–10-year old children*. Early Hum Dev 134: 7–11.

Lorkiewicz W, Mietlińska J, Karkus J, Kurek M, Borówka P, Stuss M, Sewerynek E, Plażuk D, Żądzińska E. 2019. *Osteoporotic bone fractures and age-related bone loss in males inhabiting the Kujawy region in north-central Poland from the Neolithic to early modern times*. J Archaeol Sci 103: 16–25.

Nieczuja-Dwojacka J, Borowska-Strugińska B, Janiszewska A, Kozieł S. 2019. *Influence of socioeconomic factors during adolescence on the menarcheal age in Central Poland girls*. Anthropol Anz 76(1): 29-35.

Pereira V, Freire-Aradas A, Ballard D, Børsting C, Diez V, Pruszkowska-Przybylska P, Ribeiro J, Achakzai NM, Aliferi A, Bulbul O, Perez Carceles MD, Triki-Fendri S, Rebai A, Syndercombe Court D, Morling N, Lareu MV, Carracedo A, The EUROFORAGEN-NoE Consortium, Phillips C. 2019. *Development and validation of the EUROFORAGEN NAME (North African and Middle Eastern) ancestry panel*. Forensic Sci Int Genet 42: 260-267.

Pietrusiński M, Kasielska-Trojan A, Sitek A, Borowiec M, Antoszewski B. 2019. *Selected genes polymorphisms and the risk of non-syndromic striae. A case-control study in the Polish population*. J Eur Acad Dermatol Venereol 33: e286-e288.

Sękowski P, Żądzińska E, Pawłowska E, Sitek A, Antoszewski B. 2019. *Odontological analysis of Polish children with unilateral cleft lip and palate*. Anthropol Rev 82(1): 91–104.

Pruszkowska-Przybylska P, Rosset I, Sitek A, Żądzińska E. 2019. *Familial factors more importantly modify the age of achieving motor developmental milestones than duration of breastfeeding amongst Polish children*. Homo 70/4: 297-303.

Pruszkowska-Przybylska P, Sitek A, Rosset I, Sobalska-Kwapis M, Słomka M, Strapagiel D, Żądzińska E. 2019. *The association between socioeconomic status, duration of breastfeeding, parental age and birth parameters with BMI, body fat and muscle mass among prepubertal children in Poland*. Anthropol Anz, DOI: 10.1127/anthranz/2019/0955.

W TYM ROKU ODESZLI OD NAS

9 marca zmarła dr hab. **Jadwiga Grabowska**, długoletni pracownik naukowo-dydaktyczny Zakładu, a później Katedry Antropologii Uniwersytetu Łódzkiego. Pani dr hab. Grabowska była jednym z ostatnich pracowników zatrudnionych jeszcze przez prof. Ireneusza Michalskiego, założyciela łódzkiego ośrodka antropologicznego. Zainteresowania naukowe dr hab. Grabowskiej koncentrowały się wokół antropologii klinicznej i auksologii. Przez lata pracy w Uniwersytecie Łódzkim Pani dr hab. Jadwiga Grabowska zyskała także opinię cenionego dydaktyka.

25 maja 2019 roku zmarł Profesor **Grant Townsend**.

Tak Profesora Townsenda wspomina Pani Prof. Elżbieta Żądzińska, kierownik Katedry Antropologii UŁ:

Grant był wybitnym naukowcem, lekarzem, odontologiem, jego wkład w badania nad rozwojem biologicznym dzieci aborygeńskich w Australii, nad rozwojem aparatu żucia jest nieoceniony.

Po raz pierwszy spotkałam Granta podczas International Dental Morphology Meeting w Sheffield w 2001 roku. Na moje zaproszenie przyjechał do Łodzi, do Katedry Antropologii aby uczestniczyć w organizowanej tutaj w 2005 roku po raz pierwszy w Polsce, kolejnej międzynarodowej Konferencji Dental Morphology. Był członkiem Komitetu Naukowego tego Sympozjum. Wspierał mnie w przygotowaniu pokonferencyjnego tomu „Current Trends in Dental Morphology Research”.

Będąc na stażu w University of Adelaide w 2014 roku spotykałam profesora Townsenda – zawsze serdecznego, uśmiechniętego, gotowego na długie naukowe dyskusje.

Wspólnie z prof. Maciejem Hennebergiem i prof. Grantem Townsendem pracowaliśmy nad unikalnymi danymi Granta dotyczącymi rozwoju dzieci z plemion Raukkan, Gerard i Yuendumu – śmierć Granta pozostawiła analizy nieukończone.

Na zawsze pozostanie w naszej pamięci.

Elżbieta Żądzińska

Informacje przygotował i zredagował na podstawie źródeł przekazanych przez Pracowników i Doktorantów Katedry Antropologii Wiesław Lorkiewicz

ODDZIAŁ BYDGOSKI PTA

Bydgoski Oddział PTA, skupiający w większości pracowników naukowo-dydaktycznych i dydaktycznych Uniwersytetu im. Kazimierza Wielkiego i Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy, utrzymał liczbę aktywnych członków podejmujących działalność naukową w obszarze antropologii sportowej, auksologii oraz osteologii.

W dniu 26 listopada br. odbyło się zebranie członków oddziału, podczas którego omówiono bieżące sprawy dotyczące podejmowanych działań naukowych oraz dydaktyki w obszarze antropologii i antropometrii, prowadzonej w obu bydgoskich uczelniach, a także dokonano wyboru nowego zarząd. Przewodniczącym oraz sekretarzem pozostali dr Andrzej Lewandowski i dr Jerzy Eksterowicz, a dr Bartłomiej Niespodziński i mgr Tomasz Koczorski będą pełnił funkcję wiceprzewodniczącego oraz skarbnika oddziału.

Rezultaty działalności naukowej członków naszego oddziału obrazuje spis załączonych publikacji wydanych w roku 2019. Na uwagę zasługuje również działalność wielu członków oddziału, na rzecz integracji środowiska osób z niepełnosprawnościami i młodzieży akademickiej obu bydgoskich uczelni.

W ramach działalności Instytutu Kultury Fizycznej UKW, dr Bartłomiej Niespodziński, współorganizował I Międzyszkolne Zawody Integracyjne, a pracownicy Collegium Medicum, dr Jadwiga Sarwińska i dr Andrzej Lewandowski, organizowali cykliczne imprezy z udziałem członków stowarzyszeń “Dzielnych Los Wspomaga” i “Dziecięce Graffiti” związane z zakończeniem roku szkolnego, pożegnaniem lata czy Mikołajkami na ścianie wspinaczkowej. Fotografie obrazujące ten rodzaj działalności naszych członków, załączamy poniżej.

1. Lewandowski A., Krakowiak H., Kozicka M., Klimek W., Piekorz Z. Training-induced changes in morphological and motor parameters in female football players. *TRENDS in Sport Sciences* 2019; 2 (26): 77-84.
2. Kowalik T., Klawe J., Tawfil-Klawe M., Słomko W., Słomko J., Srokowska A., Lewandowski A., Zalewski P. Multiannual, intensive strength-endurance training modulates the activity of the cardiovascular and autonomic nervous

- system among rowers of the international level. *BioMed Research* 2019, Article ID 3989304/3989304, 6 pages, <https://doi.org/10.1155/2019/3989304>.
3. Srokowska A., Bodek M., Kurczewski M., Srokowski G., Siedlaczek M., Lewandowski A. Deep tissue massage and mobility and pain in the thoracic spine. *Baltic Journal of Health and Physical Activity* 2019; 11(2): 99-100.
  4. Jolanta E. Kowalska, Alicja Kostencka, Maciej Wronkowski. Agresywne zachowania kibiców piłki nożnej - próba poznania zjawiska w kontekście działań profilaktycznych w szkole *Teraźniejszość - Człowiek - Edukacja* - 2019, T. 22, nr 1 (85), 111-127.
  5. Andrzej Kochanowicz, Bartłomiej Niespodziński, Michel Marina, Jan Mieszkowski, Kazimierz Kochanowicz, Mariusz Zasada. Changes in the Muscle Activity of Gymnasts During a Handstand on Various Apparatus. *Journal of Strength and Conditioning Research* - 2019, Vol. 33, iss. 6, pp. 1609-1618 DOI: 10.1519/JSC.0000000000002124.
  6. Jan Mieszkowski, Magdalena Kochanowicz, Małgorzata Żychowska, Andrzej Kochanowicz, Agata Grzybkowska, Katarzyna Anczykowska, Piotr Sawicki, Andżelika Borkowska, Bartłomiej Niespodziński, Jędrzej Antosiewicz. Ferritin Genes Overexpression in PBMC and a Rise in Exercise Performance as an Adaptive Response to Ischaemic Preconditioning in Young Men *BioMed Research International* - 2019, Vol. 2019, art. no 9576876 DOI: 10.1155/2019/9576876.
  7. Katarzyna Kotarska, Leonard Nowak, Mirosława Szark-Eckardt, Maria Alicja Nowak. Intensity of Health Behaviors in People Who Practice Combat Sports and Martial Arts. *International Journal of Environmental Research and Public Health* - 2019, Vol. 16, iss. 14, art. no 2463 DOI: 10.3390/ijerph16142463.
  8. Mirosława Szark-Eckardt, Jerzy Eksterowicz, Marek Paweł Napierała. Male Students Physique in Accordance with Heath-Carter Method. *Collegium Antropologicum* - 2019, Vol. 43, no 2, pp. 119-126.
  9. Andrzej Kochanowicz, Bartłomiej Niespodziński, Jan Mieszkowski, Stanisław Sawczyn, Paweł Ciężczyk, Kazimierz Kochanowicz. Neuromuscular and Torque Kinetic Changes After 10 Months of Explosive Sport Training in Prepubertal Gymnasts. *Pediatric Exercise Science* - 2019, Vol. 31, iss. 1, pp. 77-84 DOI: 10.1123/pes.2018-0034.
  10. Katarzyna Kotarska, Leonard Nowak, Mirosława Szark-Eckardt, Maria Nowak. Selected Healthy Behaviors and Quality of Life in People Who Practice Combat Sports and Martial Arts. *International Journal of*

Environmental Research and Public Health - 2019, Vol. 16, iss. 5, art. no 875
DOI: 10.3390/ijerph16050875.

11. Mirosława Szark-Eckardt, Marek Paweł Napierała. The Teacher as an Element of Support for the Labour Market. Person, Action, Attitude. *Przedsiębiorczość i Zarządzanie* - 2019, T. 20, z. 10, s. 297-312.
12. Mirosława Szark-Eckardt. Wybrane predyspozycje studentów wychowania fizycznego przygotowujących się do zawodu nauczyciela. Adres wydawniczy: Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2019. - 286 s. ISBN: 978-83-66220-68-3.

Andrzej Lewandowski

ODDZIAŁ KRAKOWSKI

Tradycyjnie, jak co roku, w restauracji Justyna sąsiadującej z Akademią Wychowania Fizycznego im. B. Czecha w Krakowie odbyło się spotkanie Krakowskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Antropologicznego.

Przeprowadzone zostały wybory. Przewodniczącym oddziału krakowskiego został prof. dr hab. Ryszard Żarów, v-ce przewodniczącym – dr hab. Henryk Głąb, Skarbnikiem – prof. AWF dr hab. Łukasz Kryst oraz Sekretarzem – mgr Magdalena Żegleń.

W trakcie spotkania była okazja do wspomnienia tegorocznej konferencji PTA oraz omówienia priorytetów działalności Oddziału Krakowskiego na kolejne lata. Spotkanie zakończyło się tradycyjnie, wspólnym składaniem świątecznych życzeń.

Spotkanie Oddziału Krakowskiego PTA

Pragniemy również poinformować, że w maju 2019 roku rozpisany został konkurs na stanowisko adiunkta z habilitacją w Zakładzie Antropologii Instytutu Zoologii i Badań Biomedycznych UJ. We wrześniu br. został on rozstrzygnięty na korzyść Pani dr hab. Anny Ziomkiewicz-Wichary.

Konferencje:

The 10th International Conference in honor of Jonas Puzinas, Investigating bones: diet, health, environment in the Baltic region (Wilno).

Cienkosz-Stepańczyk B., Szostek K., Optimizing FTIR method for characterizing diagenetic alteration of skeletal material.

Ganty

W grudniu 2019 dr Beata Cienkosz-Stepańczyk otrzymała finansowanie z Narodowego Centrum Nauki w ramach konkursu Miniatura 3 . Tytuł projektu: Zmienność środowiskowa izotopów strontu okolic Krakowa w kontekście badania mobilności we wczesnym średniowieczu

Przyznanie certyfikatu ISO

Dzięki długotrwałym staraniom, Pracownia Badań Biometrycznych działająca przy Centralnym Laboratorium Naukowo-Badawczym Akademii Wychowania Fizycznego im. B. Czecha w Krakowie, uzyskała certyfikat zarządzania jakością według międzynarodowej normy ISO 9001. Gratulacje dla Pani dr Agnieszki Woronkiewicz, kierownika Pracowni.

Publikacje członków Oddziału krakowskiego

Chrzanowska M., Łaska-Mierzejewska T., Suder A. 2019. Thinness in the population of rural girls in Poland:14-year changes and regional differentiation. *Journal of Biosocial Science*, 2019, 51, (5), 737-744.

Forczek W., Masłoń A., Frączek B., Curyło M., Salamaga M., Suder A. 2019. Does the first trimester of pregnancy induce alterations in the walking pattern? *PLoS ONE* 14(1): e0209766.

Forczek W., Yvanenko Y., Curyło M., Frączek B., Masłoń A., Salamaga M., Suder A. 2019. Progressive changes in walking kinematics throughout pregnancy - a follow up study. *Gait and Posture*, 68, 518-524.

Kowal M, Woźniacka R, Bac A, Żarów R. (2019) Prevalence of underweight in children and adolescents (aged 3-18 years) from Kraków (Poland) in 1983 and 2010. *Public Health Nutrition*; 22(12):2210-2219.

Chrzanowska M, Łaska-Mierzejewska T, Suder A. (2019) Thinness in a population of rural girls in Poland: 14-year changes and regional differentiation. *Journal of Biosocial Science* 51(5):737-744.

Glodzik J, Rewiuk K, Adamiak J, Marchewka J, Salakowski A, Mazur M, Brudecki J, Mikołajczyk TP, Guzik T, Aleksander-Szymanowicz P, Grodzicki T. (2019) Controlled aerobic training improves endothelial function and modifies vascular remodeling in healthy adults with high normal blood pressure. *Journal of Physiology and Pharmacology* 2018 Oct; 69(5). doi: 10.26402/jpp.2018.5.04.

Kryst Ł, Żegleń M, Wronka I, Woronkiewicz A, Bilińska-Pawlak I, Das R, Saha R, Das S, Dasgupta P. (2019) Anthropometric variations in different BMI and adiposity levels among children, adolescents and young adults in Kolkata, India. *Journal of Biosocial Science* 51(4):603-618.

Kryst Ł, Żegleń M, Wronka I, Woronkiewicz A, Bilińska-Pawlak I, Das R, Saha R, Das S, Dasgupta P. (2019) BMI and adiposity based approach to obesity: the need for ethnic specificity. A reply to Kapoor et al. (2019). *Journal of Biosocial Science* 51(4):622-623.

Kryst Ł, Żegleń M, Dasgupta P, Saha R, Das R, Das S. (2019) Secular changes in limb lengths and proportions from 1952 to 2011 in children, adolescents, and young adults from Kolkata (India). *American Journal of Human Biology* 2019 Oct 16:e23335. doi: 10.1002/ajhb.23335. [Epub ahead of print].

Kryst Ł, Żegleń M, Das S, Dasgupta P, Saha R, Das R. (2019) Intergenerational changes in adiposity and fat distribution from 1982 to 2011 in male children and adolescents from Kolkata (India). *Pediatric Obesity* 2019 Oct 27:e12585. doi: 10.1111/ijpo.12585. [Epub ahead of print].

Lisowska-Gaczorek A., Szostek K., Pawlyta J., Cienkosz-Stepańczyk B., 2019. Oxygen isotopic fractionation in rat bones as a result of consuming thermally processed water – bioarchaeological applications. *Geochronometria* (w druku).

Sterkowicz-Przybycień K, Sterkowicz S, Biskup L, Żarów R, Kryst Ł, Ozimek M. (2019) Somatotype, body composition, and physical fitness in artistic gymnasts depending on age and preferred event. *PLoS One* 14(2):e0211533.

Żurawiecka M., Suder A., Stangret A., Teul I., Wronka I. 2019. Differences in body fat distribution in women depending on the second to fourth digit ratio

value. *Anthropologischer Anzeiger - Journal of Biological and Clinical Anthropology*, 76, 2, 95-100.

Żurawiecka M., Kliś K., Suder A., Suliga E., Borowska-Strugińska B., Teul I., Wronka I. 2019. Does an early rural life influence selected health –related parameters of female university students? *Annals of Agricultural and Environmental Medicine* 26, 2, 322-328.

Łukasz Kryst

Beata Cienkosz-Stepańczak

ODDZIAŁ GDAŃSKI

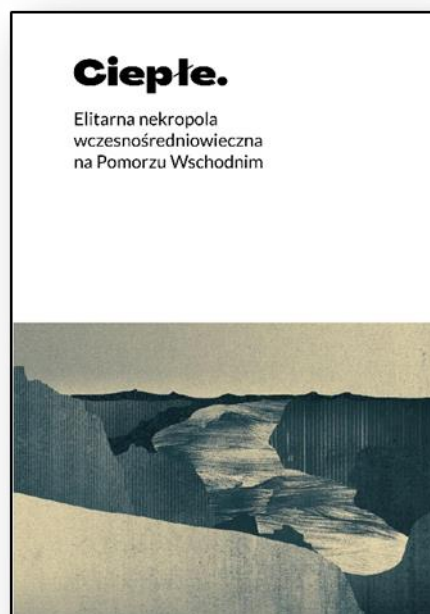
Oddział Gdański PTA zorganizował dwa spotkania w roku 2019. Pierwsze odbyło się 11-06-2019r. na terenie Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Referat pt. „Analiza metryczna odcinka lędźwiowego kręgosłupa” prezentowała Pani mgr Marta Gleinert-Rożek – doktorantka Zakładu Anatomii Klinicznej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Prelegentka przedstawiała część swoich badań, które mają na celu ocenę morfologicznych zmian strukturalnych poszczególnych kręgów odcinka lędźwiowego kręgosłupa na przestrzeni możliwie długiego okresu historycznego i porównanie ich ze zmianami opisywanymi przez radiologów we współczesnej populacji.

Drugie spotkanie naukowe odbyło się w grudniu na terenie Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu. Referat pt. „Leonardo da Vinci” wygłosił prof. dr hab. med. Marek Grzybiak.

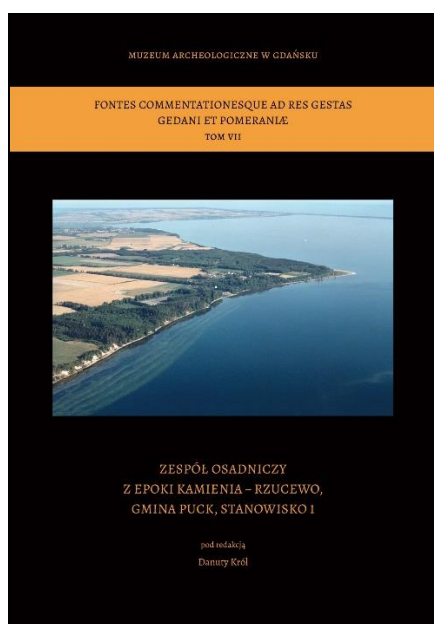
Publikacje

Muzeum Archeologiczne w Gdańsku zakończyło publikacją pt. „Ciepłe. Elitarna nekropola wczesnośredniowieczna na Pomorzu Wschodnim” projekt MKiDN, dotyczący opracowania interdyscyplinarnego wczesnośredniowiecznego cmentarzyska, które było użytkowane w pierwszym okresie formowania się państwa polskiego (ok. 1000-1150). Na cmentarzysku odkryto tzw. pochówki komorowe, należące do przedstawicieli elit. Od dziesiątków lat cmentarzysko w Ciepłym jest również istotnym argumentem w dyskusji nad obecnością Skandynawów na ziemiach polskich. Obecne wyniki

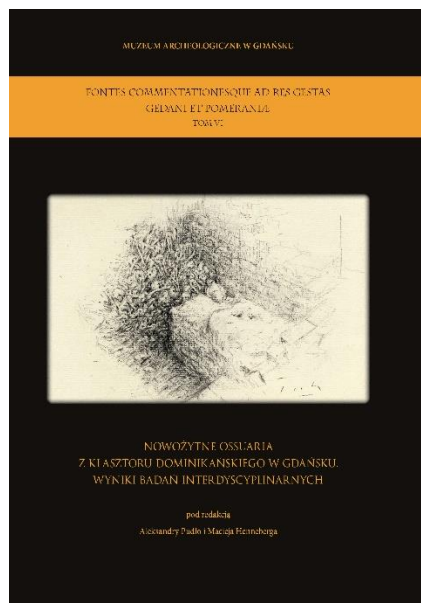
badań interdyscyplinarnych prezentują najnowsze ustalenia na temat osób pochowanych na tym wyjątkowym cmentarzysku.

W Muzeum Archeologicznym w Gdańsku w bieżącym roku odbyła się prezentacja publikacji pt. „Zespół osadniczy z epoki kamienia – Rzucewo, gmina Puck, stanowisko 1”, w ramach projektu MKiDN, na temat osady wielokulturowej datowanej od pocz. V tys. p.n.e. do połowy II tys. p.n.e. Jej zasiedlenie związane było ze zmianami linii brzegowej Zatoki Puckiej. Ważnym elementem publikacji są opracowania wielu analiz specjalistycznych dot. dawnego środowiska przyrodniczego i mieszkańców osady rzucewskiej. Celem pracy było także zdefiniowanie kultury rzucewskiej w aspekcie kulturowym, gospodarczym i osadniczym, w świetle badań wykopaliskowych prowadzonych w latach 1984–2010.

Warto przypomnieć publikację pt. „Nowożytne ossuaria z klasztoru dominikańskiego w Gdańsku. Wyniki badań interdyscyplinarnych” Muzeum Archeologicznego w Gdańsku, która jeszcze nie była tutaj prezentowana, dotycząca interdyscyplinarnych badań nowożytnych ossuariów zawierającą bardzo rozbudowaną część badań antropologicznych dotyczącą charakterystyki ossuariów, badań paleodemograficznych, morfologicznych czaszki i szkieletu pozaczaszkowego, zmian chorobowych i diety. Badania te również były prowadzone w ramach projektu MKiDN.

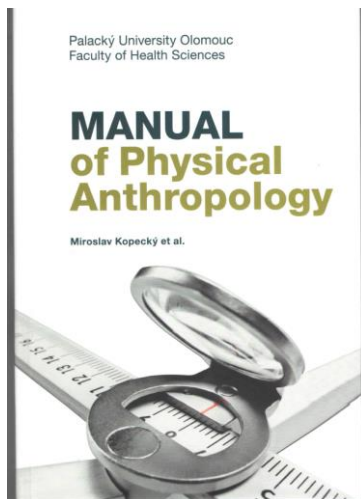

"Manual of Physical Anthropology"

W 2019 roku staraniem Uniwersytetu Palackeho w Ołomuńcu (Republika Czeska) ukazał się podręcznik antropologii fizycznej *"Manual of Physical Anthropology"*. Inicjatorem wydania tego podręcznika i jego głównym autorem jest doc. dr hab. Miroslav Kopecký z Faculty of Health Sciences Palacký University Olomouc, a współpracowali z nim antropologowie ze Słowacji i Polski. Książka przeznaczona jest dla studentów medycyny, biologii człowieka i specjalistów zajmujących się żywieniem oraz zdrowiem człowieka. Zawiera informacje dotyczące badań nad zmiennością człowieka i populacji człowieka w czasie i przestrzeni. Podręcznik składa się z 8 rozdziałów, w których znajdują się informacje dotyczące zarysu historii antropologii, metod antropometrycznych m.in. stosowanych w badaniach oceny składu ciała i ludzkiej kondycji oraz metod oceny rozwoju fizycznego, przyrządów pomiarowych i ich parametrów technicznych. Ważnym elementem podręcznika jest słownik najważniejszych pojęć stosowanych przez antropologów w języku czeskim, słowackim i polskim.

Miroslav Kopecký, [Barbora Matejovičová](#), [Lidia Cymek](#), Jarosław Rożnowski, [Marek Švarc](#) [2019], Manual of Physical Anthropology, Palacký University Olomouc

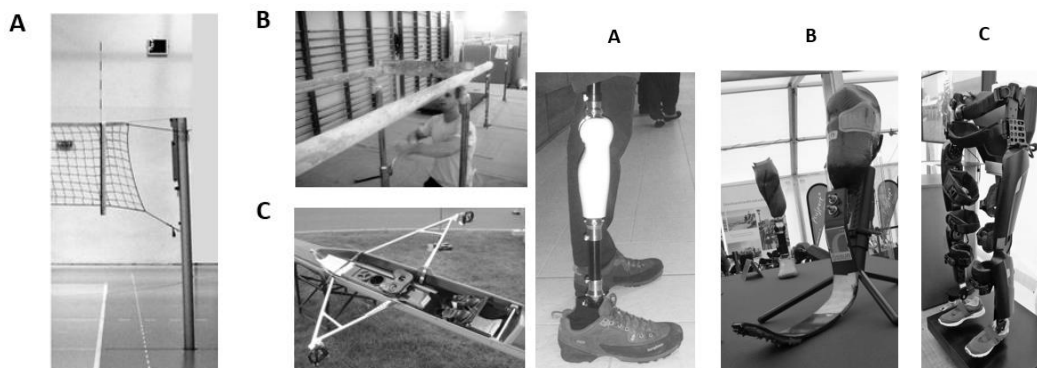

“Geometry and inertia of the human body and their sport applications”

Badanie geometrii i inercji ciała człowieka, zwłaszcza sportowca, w aspekcie jego ruchu jest ważnym zagadnieniem badawczym w obszarach antropologii i biomechaniki. Budowa ciała wpływa na mechaniczne właściwości ruchu gdyż ciało stanowi pewien opór, który jest pokonywany poprzez siły mięśniowe lub siły zewnętrzne. Przykładowo, wymiar długościowy kończyn wpływa na długość kroku, powierzchnia ciała prostopadła do kierunku ruchu wpływa na opór powietrza czy wody, objętość ciała ma znaczenie przy wyporności ciała. Dokładne wymiarowanie ciała jest też niezbędne dla potrzeb chirurgii ortopedycznej. Masa ciała jest miarą bezwładności (oporu) w ruchu postępowym, a moment bezwładności (masa i jej odległość od osi obrotu) jest miarą w ruchu obrotowym. Zagadnienia te opisano w publikacji w czasopiśmie naukowym a także jako rozdział w publikacji monograficznej wydanej w USA. Erdmann W. S. [2019] Geometry and inertia of the human body and their sport applications. In: Furst D. (ed.) *A Closer Look at Biomechanics*. Hauppauge, NY, USA: Nova Science Publishers, p. 99-132.

Ryc. Przykładowe ilustracje z rozdziału w monografii *A Closer Look at Biomechanics*: na lewo – dostosowywanie urządzeń inżynierii sportowej do wymiarów ciała zawodników; na prawo – urządzenia inżynierii ortopedycznej, które muszą być dopasowane do wymiarów ciała pacjenta.

Cymek L., Krzysiak A., Kopecký M., Rożnowski F. [2019] People of the times of Cist Graves and Face Urns – a study on skeletal remains excavated in 2008-2015 at multicultural cemetery Czarnówko (Site 5), Lębork District (Pomerania, Poland). *Anthropologie*, Lxvii/2, Pp. 127-140.

Dancewicz-Nosko D., Erdmann W. S. [2019] Zawody łyżwiarstwa szybkiego (long track) Pucharu Świata Tomaszów Mazowiecki 2018: analiza wstępna. W: Urbański Cz. (red.) *Jubileuszowe X Sympozjum Biomechaniki Sportu i Rehabilitacji*, AWF Warszawa, 5-6.12.2019, s. 40-41.

Erdmann W. S. [2019] Geometry and inertia of the human body. *Acta Physica Polonica A*, 135:961-964.

Erdmann W. S. [2019] Podstawy biomechaniki łyżwiarstwa szybkiego (long track): kompendium. W: Urbański Cz. (red.) *Jubileuszowe X Sympozjum Biomechaniki Sportu i Rehabilitacji*, AWF Warszawa, 5-6.12.2019, s. 45-46.

Erdmann W. S. [2019] *Gdansk biomechanical report on high jumping: body centre of mass and the bar*. Gdansk University of Physical Education and Sport. 45 stron, format A4.

Erdmann W. S. [2019] *Opinia w sprawie wypadku śmiertelnego ucznia podczas atletyki terenowej przeciwko podejrzanemu T... P... w Legnicy*. Dla: Prokuratura Rejonowa w Legnicy, Sygn. akt PR 3Ds 408.2018.

Erdmann W. S. [2019] *Opinia biomechaniczna w sprawie K... Z... przeciwko Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu w Warszawie o zapłatę*. Dla: Sąd Rejonowy w Iławie, Sygn. akt I C 1464/17.

Erdmann W. S. [2019] Wybrane opinie biomechaniczne dla instytucji prawniczych w obszarze kultury fizycznej. W: Urbański Cz. (red.) *Jubileuszowe*

X Sympozjum Biomechaniki Sportu i Rehabilitacji, AWF Warszawa, 5-6.12.2019, s. 42-44.

Kończakowska M., Siondalski P., Kowalik M. M., Pęksa R., Długa A., Zając W., Dederko P., Kołodziejka I., Malinowska-Pańczyk E., Sinkiewicz I., Staroszczyk H., Śliwińska A., Stanisławska A., Szkodo M., Pałczyńska P., Jabłoński G., Borman A., Wilczek P., [2019]. Assessment of the usefulness of bacterial cellulose produced by *Gluconacetobacter xylinus* E25 as a new biological implant. *Materials Science & Engineering C*, 97, 302-312.

Micielska K; Gmiat A; Zychowska M; Kozłowska M; Walentukiewicz A; Lysak-Radomska A; Jaworska J; Rodziewicz E; Duda-Biernacka B; Ziemann E. *The beneficial effects of 15 units of high-intensity circuit training in women is modified by age, baseline insulin resistance and physical capacity. Diabetes research and clinical practice* 2019, 152, 156-165, doi:10.1016/j.diabres.2019.05.009.

Rożnowski, J., Cymek, L., Rożnowska, A., Kopecký, M., & Rożnowski, F. The prevalence of underweight, overweight and obesity among rural children aged 7-9 years during the economic transformation in Poland. 40 years' observations: a case-control study. *Česko-slovenská Pediatrie*, 72(7), s.429-435.

Szumilewicz A., Worska A., Piernicka M., Kuchta A., Jastrzębski Z. [2019] Acute ostexercise change in circulating irisin is related to more favorable lipid profile in pregnant women attending a structured exercise program and to less favorable lipid profile in controls : an experimental study with two groups. *International Journal of Endocrinology*, vol. 2019, s. 1-11.

Szumilewicz A., Hopkins Will, Dornowski M., Piernicka M. [2019] Exercise professionals improve their poor skills in contracting pelvic-floor muscles : a randomized controlled trial. *Czasopismo: Research Quarterly for Exercise and Sport*, s.1-10.

Szumilewicz A., Dornowski M., Piernicka M., Worska A., Kuchta A., Kortas J., Błudnicka M., Radzimiński Ł., Jastrzębski Z.[2019] High-low impact exercise program including pelvic floor muscle exercises improves pelvic floor muscle function in healthy pregnant women : a randomized control trial.*Frontiers in Physiology* vol. 9, art. nr 1867, s. 1-11

Urbański R., Erdmann W. S., Aschenbrenner P. [2019] Badania rozkładu prędkości oraz wysiłku organizmu na podstawie zużycia tlenu podczas biegu studentów wychowania fizycznego. W: Urbański Cz. (red.) *Jubileuszowe X*

Symposium Biomechaniki Sportu i Rehabilitacji, AWF Warszawa, 5-6.12.2019, s. 70-71.

Konferencje

W dniach 03-06.07.2019 w Pradze odbyła się corocznie organizowana przez European College of Sport Science konferencja. Tematyka konferencji dotyczyła wielopłaszczyznowego podejścia do dziedzin nauk o sporcie. Jednym z wiodących tematów był sport jako forma prewencji chorób przewlekłych oraz wpływ sportu na poprawę jakości życia. Na konferencji mgr Katarzyna Micielska przedstawiła pracę *“5 weeks of high intensity circuit training decrease serum fibroblast growth factor 21 in overweight adult women”*.

Podczas IV Ogólnopolskiego Sympozjum: Rehabilitacja w Chorobach Nerek i Układu Moczowego, które odbyło się w dniach 18-19.10.2019 r. w Krakowie członkowie naszego oddziału

zaprezentowali pracę pt. „Ocena wpływu programu ćwiczeń z elementami typu „high impact” na funkcje mięśni dna miednicy u kobiet w ciąży” autorstwa Szumilewicz A, Dornowski M., Piernicka M., Worska A., Kuchta A.gnieszka, Kortas J., Błudnicka M., Radzimiński Ł., Jastrzębski Z..

Natomiast w dniach 27-31.10.2019 w Kopenhadze odbyła się Konferencja dotycząca szeroko pojętego metabolizmu człowieka - badań jego regulacji na poziomie molekularnym oraz tkankowym. Tematyką wiodącą była neurobiologia, genetyka oraz wpływ aktywności fizycznej na zmiany w tkankach. Organizatorem była duńska firma Novo Nordisk oraz Uniwersytet Kopenhadzki. Celem konferencji jest umożliwienie nawiązania kontaktu i wymiany myśli naukowej pomiędzy młodymi naukowcami oraz Profesorami i ekspertami z całego świata. Podczas konferencji Pani mgr Katarzyna Micielska prezentowała pracę pt. *„Does the improvement of cognitive functions induced by high-intensity circuit training depend on circadian rythms?”*

<https://cph-bioscience.com/en/events/metabolisminaction-centralandperipheralcontrolofenergymetabolism>).

Granty

1. Prozdrowotne oddziaływanie treningu interwałowego o wysokiej intensywności z oporem własnego ciała w grupie kobiet w różnym wieku-rola adipokin i miokin. Numer grantu: 2016/23/N/NZ7/02479- kierownik dr Anna Gmiąt, wykonawca mgr Katarzyna Micielska.
2. Efekty krótkoterminowe i długoterminowe ogólnoustrojowej krioterapii na wrażliwość na działanie insuliny w grupie osób z nadwagą -badania translacyjne z uwzględnieniem zmian indukowanych zimnem i treningiem na regulację hormonalną metabolizmu. Numer grantu:2017/25/B/NZ7/02309- kierownik: dr hab. Ewa Ziemann, wykonawca mgr Katarzyna Micielska.
3. Aktywacja szlaków związanych z inflomasomami w jednojądrzastych komórkach krwi obwodowej i zwiększona aktywacja tych szlaków w mięśniach szkieletowych w odpowiedzi na aktywność fizyczną -badania in vitro i in vivo. Numer grantu:2018/29/B/NZ7/02094- kierownik dr hab. Giovanni Lombardi, wykonawca mgr Katarzyna Micielska.

Wystawy

W Muzeum Archeologicznym w Gdańsku została otwarta wystawa czasowa (27 XI 2019 r. – 14 VI 2020) pt. „**Zdrowie i higiena w dawnym Gdańsku**”. Można na niej zobaczyć 200 zabytków pochodzących z okresu od XIV wieku do czasów nowożytnych. Wśród zabytkowych przedmiotów znajdują się między innymi: grzebienie, szczoteczki do zębów, akcesoria kosmetyczne, nocniki, elementy dawnej infrastruktury wodociągowej, okulary, narzędzia chirurgiczne, strzykawki, butelki i pojemniki aptekarskie, fajki do tytoniu.

Dzięki ilustrowanym posterom wystawowym zwiedzający dowiadują się, jaki był stan zdrowia dawnych gdańszczan, skąd czerpano wodę pitną, jak funkcjonował system kanalizacji miejskiej, a także gdzie powstawały szpitale i apteki.

Dobrym wyznacznikiem stopnia higieny i warunków życia dawnych populacji jest występowanie zmian na szkielecie. Z badań antropologicznych dowiadujemy się między innymi jakie choroby najczęściej dotykały mieszkańców Gdańska oraz, że w utrzymaniu kondycji pomagała gdańszczanom urozmaicona dieta, wynikająca z położenia miasta nad morzem i rzeką. Na przykładzie szkieletu odkrytego w trakcie wykopalisk w kościele św. Jakuba w

Gdańsku można się dowiedzieć jak wiele informacji o zdrowiu jest zapisanych na kościach.

Inne wydarzenia

- Pan prof.dr hab.med. Marek Grzybiak objął funkcję Dziekana Wydziału Nauk o Zdrowiu w Elbląskiej Uczelni Humanistyczno-Ekonomicznej.
- Pani dr Aleksandra Pudło została członkiem Zarządu Głównego PTA w wyborach na nową czteroletnią kadencję.

Oddział Gdański PTA

Przewodnicząca: dr hab. Barbara Duda-Biernacka, prof. AWiS

Vice-przewodniczący: prof. dr hab. med. Marek Grzybiak

Sekretarz: dr Ewa Wójtowicz

Skarbnik: dr Aleksandra Pudło

ODDZIAŁ WROCŁAWSKI PTA

Odeszli od nas...

3 października 2019 zmarł w wieku 90 lat **Prof. dr hab. Antoni Janusz**, wieloletni i zasłużony nauczyciel akademicki, wszechstronny naukowiec, oddany wychowawca wielu pokoleń studentów, były Rektor AWF we Wrocławiu, Kierownik Katedry Antropologii AWF we Wrocławiu, honorowy członek Polskiego Towarzystwa Antropologicznego.

Dnia 25 marca 2019 zmarła **dr Teresa Belniak**, wieloletni pracownik Zakładu Antropologii Uniwersytetu Wrocławskiego, wspaniały nauczyciel wielu pokoleń młodzieży akademickiej, wszechstronny naukowiec.

Wybory Zarządu oddziału wrocławskiego na kadencję 2020-2023

W dniu 12 grudnia 2019 odbyło się zebranie ogólne członków oddziału wrocławskiego, podczas którego przeprowadzono wybory na Przewodniczącego oraz członków Zarządu oddziału wrocławskiego na kadencję 2020-2023. Wybory poprzedziło sprawozdanie Przewodniczącego oddziału dr Pawła Dąbrowskiego oraz sprawozdanie skarbnika oddziału dr Justyny Andrzejewskiej z działalności oddziału wrocławskiego w kadencji 2016-2019. Członkowie oddziału obecni na zebraniu ogólnym jednogłośnie przyznali absolutorium ustępującemu Zarządowi.

Następnie w głosowaniu tajnym dr Paweł Dąbrowski został ponownie wybrany na Przewodniczącego oddziału. Na członków Zarządu wybrano ponownie dr Justynę Andrzejewską, która pełni funkcję skarbnika oddziału oraz dr Agnieszkę Tomaszewską, która podjęła się funkcji sekretarza.

Serdecznie gratulujemy!

Spotkania Oddziału

27 marca 2019 - posiedzenie oddziału w siedzibie Zakładu Anatomii Prawidłowej i Katedry Morfologii i Embriologii Człowieka Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu. Podczas spotkania wygłoszono dwa referaty:

1. lek. med. Patrycja Sputa-Grzegorzółka (Zakładu Anatomii Prawidłowej, Katedra Morfologii i Embriologii Człowieka UM we Wrocławiu; II Katedra i Klinika Pediatrii, Gastroenterologii i Żywności Uniwersyteckiego Szpitala

Klinicznego we Wrocławiu) *Przypadek pacjentki z hiperpigmentacją skórno-słuzówkową w przebiegu zespołu Laugier-Hunziker*.

2. Agata Hałuszko (Instytut Archeologii UW, Fundacja Archeology.org) *Bioarcheologia przepalonych szczątków ludzkich*.

Gość specjalny dr Grzegorz Słowik (Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu, Katedra Anatomii i Histologii Uniwersytet Zielonogórski) – *Hipoteza mikrobiologicznego życia w chmurach Wenus*.

30 maja 2019 - posiedzenie oddziału w siedzibie Zakładu Anatomii Prawidłowej i Katedry Morfologii i Embriologii Człowieka Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu. Podczas spotkania wygłoszono dwa referaty:

1. Adrian Sieroń (doktorant w Zakładzie Antropologii Fizycznej AWF Wrocław) *Zmiany w budowie ciała, komponentach tkankowych i poziomie sprawności motorycznej młodych siatkarek w rocznym cyklu treningowym*.

2. dr Mirosław Furmanek (Zakład Archeologii Epoki Kamienia Instytutu Archeologii, Uniwersytet Wrocławski) *Neolit w działaniu. O interdyscyplinarnym dialogu*.

27 listopada 2019 - wspólne posiedzenie oddziałów wrocławskich Polskiego Towarzystwa Antropologicznego i Polskiego Towarzystwa Anatomicznego w siedzibie Zakładu Anatomii Prawidłowej i Katedry Morfologii i Embriologii Człowieka Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu. Podczas spotkania wygłoszono dwa referaty:

1. Tomasz Piojda (Specjalista fizjoterapii, Centrum Medyczne Salus) *Zmienność rozwojowa cech morfologicznych i posturalnych a wybrane przejawy siły mięśniowej dziewcząt w wieku 13-15 lat*.

2. Daniel Soliński (Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Ośrodek Badawczo-Rozwojowy we Wrocławiu) *Zastosowanie druku 3D w przedoperacyjnym planowaniu leczenia tętniaków*.

Stopnie naukowe oraz awanse

Doktor Dariusz Nowakowski uzyskał tytuł dr. hab. nauk ścisłych, dyscyplina nauki biologiczne, nadany uchwałą Rady Wydziału Nauk Biologicznych, Uniwersytetu Wrocławskiego, 26 września 2019 r.

W dniu 31 stycznia doktorantka Katedry Antropologii Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu mgr Katarzyna Kuźniarska na podstawie pracy pt. „Uwarunkowania umieralności wśród XIX-wiecznych katolików z parafii Św. Marcina i Św. Mikołaja we Wrocławiu” uzyskała stopień doktora nauk biologicznych na Wydziale Biologii Uniwersytetu Wrocławskiego. Promotorem pracy była dr hab. prof. nadzw. Halina Kołodziej, a recenzentami: dr hab. prof. nadzw. Alicja Budnik i dr hab. Iwona Wronka.

W dniu 14 listopada 2019 odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej doktoranta Zakładu Antropologii Fizycznej AWF we Wrocławiu mgra Tomasza Piojdy pt. „Zmienność rozwojowa cech morfologicznych i posturalnych a wybrane przejawy siły mięśniowej dziewcząt w wieku 13-15 lat”. Komisja Doktorska podjęła decyzję o przyjęciu obrony i wnioskowaniu do Rady Wydziału Sportu Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu o wyrażenie opinii w sprawie nadania mgrowi Tomaszowi Piojdzie stopnia naukowego doktora nauk o kulturze fizycznej. Promotorem pracy była dr hab. Anna Burdukiewicz, prof. AWF Wrocław, recenzentami: dr hab. Ewa Ziółkowska – Łajp oraz dr hab. Ryszard Asienkiewicz, prof. UZ.

Serdecznie gratulujemy!

Działalność dydaktyczna

W czerwcu 2019 r., po 5 latach studiów na kierunku Biologia człowieka, mury Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu opuściło ponad 40 pierwszych absolwentów. Ten pierwszy w Polsce kierunek był swego rodzaju eksperymentem ze względu na program kształcenia, który był na bieżąco modyfikowany. Okazał się też strzałem w 10-kę, bowiem zainteresowanie nim przeszło oczekiwania - od pierwszego naboru na jedno miejsce stara się co rok ponad 3 kandydatów. Dzięki wszechstronnej, interdyscyplinarnej wiedzy teoretycznej i praktycznej oraz dobremu przygotowaniu do pracy (także naukowej) wielu absolwentów znalazło interesującą pracę, a 6 osób rozpoczęło studia doktoranckie. Cztery osoby dostały się do Szkoły Doktorskiej przy Uniwersytecie Przyrodniczym we Wrocławiu, a dwie podjęły naukę na studiach doktoranckich przy Uniwersytecie w Pilźnie. Tematyka podjętych przez nich prac doktorskich jest zróżnicowana, od biometrii głosu i parametrów snu po ekspresję genów w procesach osteoporozy i badanie populacji historycznych. Gratulujemy i życzymy, by ich udany start był zapowiedzią dalszych sukcesów w świecie nauki!!!

Jedną z doktorantek jest absolwentka studiów II stopnia na kierunku biologia, ze specjalnością biologia człowieka Pani mgr Joanna Witan. Tytuł magistra uzyskała w czerwcu 2019 r. za pracę pt: „Wymiary otworu gruszkowatego u osób z niedorozwojem szczęki”, rozpoczęła studia doktoranckie na kierunku archeologia na Zachodnioczeskim Uniwersytecie w Pilźnie. Jej interdyscyplinarna rozprawa doktorska pt. „Ludność średniowiecznej wsi Poláky-Dolany (XII-XIII w.) na tle uwarunkowań historyczno-kulturowych”, powstanie na podstawie materiału szkieletowego wyeksplorowanego przez zespół Katedry Antropologii i studentów podczas prac ratunkowych z przykościelnego cmentarza zlokalizowanego na terenie wsi Poláky. Wieś ta, w latach 60 XX w. została zniszczona przez budowę zbiornika

retencyjnego Nechanice. Wody tego zbiornika zalały również tereny, na których w średniowieczu zlokalizowano cmentarzysko. Susze w latach 2015 i 2018 spowodowały znaczny spadek poziomu lustra wody, co pozwoliło na przeprowadzenie prac wykopaliskowych na terenie cmentarza przez archeologów z ÚAPP w Moście (Ústav Archeologické Památkové Péče Severozápadních Čech). Nasz zespół, w którym była również Joasia, brał udział w tych badaniach w 2018 r. Spisaliśmy się doskonale, o czym może także świadczyć zatrudnienie Pani Magister na stanowisku antropologa na etacie w ÚAPP w Moście od października 2019 r.

Opiekunami interdyscyplinarnej pracy doktorskiej Pani mgr Joanny Witan są dr hab. Barbara Kwiatkowska prof. nadzw. z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu oraz doc. PhDr. Pavel Vařeka, Ph.D. z Zachodnioczeskiego Uniwersytetu w Pilźnie.

Joanna Witan podczas pracy w Libkovicach w Czechach (fot. P. Konczewski)

Konferencje naukowe

W dniach 11-13 września 2019 członkowie oddziału wrocławskiego brali udział w XLVII Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej Polskiego Towarzystwa Antropologicznego w Krakowie: „Antropos między naturą a kulturą”. Wybrane referaty członków:

K. Borysławski *Czy istnieje związek między wysokością ciała i długością trwania życia?*

K. Borysławski, Viktoria M.Maj *Zachowania ryzykowne w kontaktach seksualnych*

J. Szczurowski, B. Niezabitowska-Wiśniewska *Analiza antropologiczna szczątków kostnych z ciałopalnego cmentarzyska kultury przeworskiej w Puławach-Włostowicach – pow. puławski, woj. Lubelskie* (referat)

J. Szczurowski, P. Zawadzki, D. Pokutta, M. Konczewska, P. Konczewski, D. Nowakowski, M. Krzyżanowska, Z. Łubocka *Rola analiz antropologicznych w interdyscyplinarnej identyfikacji ofiar konfliktów zbrojnych na przykładzie bitwy pod Tormersdorf (1813)*, (referat)

A. Bisiecka "Wiek wizerunków wytworzonych w konwencji japońskiej animacji".

P. Dąbrowski, Grzelak J., Krajcarz M., Kulus M., Maciej Oziembłowski M. *Ocena jakości życia dzieci we wczesnonowożytnym Wrocławiu na podstawie defektów rozwojowych oraz zawartości izotopów stabilnych węgla i tlenu w szkliwie zębów stałych*.

II Zimowa Konferencja „Konsensus w diagnostyce i fizjoterapii stawów skroniowo-żuchwowych” - 21-24 Luty 2019 Krynica Zdrój.

Myśliwiec A, Wolański W, Ciuraj M, Lipowicz A., Michnik R, Mitas AW. *Analiza postępowania leczniczego dziecka z wrodzoną dysfunkcją stawu skroniowo-żuchwowego o cechach ankylozy*. - wystąpienie ustne.

ZOO(logiczne?) Ogrody zoologiczne w perspektywie nauk humanistycznych, społecznych i przyrodniczych, Warszawa 15-16. 03. 2019. Król K. "Prowadzenie badań na zwierzętach w ZOO i ich znaczenie w biologii na przykładzie wyjców czarnych (*Alouatta caraya*)" (referat) Referat został nagrodzony.

Międzynarodowy Dzień Inwalidy MDI 25th Anniversary Conference March 28-30 2019 Zgorzelec.

Ciuraj M, Lipowicz A., Graja K., Wolański W, Mitas A, Myśliwiec A. *Analiza antropometryczna twarzy dziecka z dotylną wadą zgryzu oraz propozycje postępowania fizjoterapeutycznego - opis przypadku*. - wystąpienie ustne.

Symposium Naukowe "Zielone Forum". 4th International Conference "Man-food-health". Wrocław, 29-30.03.2019. Dąbrowski P., Grzelak J., Krajcarz M., Kulus M., Maciej Oziembłowski M. *The evaluation of the living conditions of the inhabitants of old Wrocław city based on developmental defects, micro-injuries of the dental crowns and the content of stable isotopes: carbon and oxygen in the enamel*, Streszczenia; s.10-11.

VI Konferencja naukowo-szkoleniowa „Badania naukowe w pielęgniarstwie i położnictwie”, Europejskie Centrum Kształcenia Podyplomowego, Wrocław 5.04.2019
M. Fortuna, A. Kaczorowska, J. Szczurowski, G. Gut „Porównanie sprawności fizycznej pensjonariuszy DPS nieaktywnych i aktywnych fizycznie w , przedziale wieku 70-80 lat – doniesienia wstępne”, (referat).

XXI Śląskie Sympozjum Archeologiczne „Śląski i ziemie ościennie w pradziejach, średniowieczu i czasach nowożytnych”, Wrocław 23-24.05.2019
P. Konczewski, M. Konczewska, A. Sady, J. Szczurowski „*Ekologia i ekonomia osadnictwa z młodszego okresu rzymskiego nad środkową Nysą Łużycką*”, (referat)

J. Szczurowski, P. Konczewski, D. Pokutta, M. Konczewska, B. Kwiatkowska, A. Tomaszewska, D. Nowakowski „*Kondycja biologiczna osób pochowanych na cmentarzu z zanikłego mikroregionu osadniczego Tormersdorf-Toporów – rola analizy interdyscyplinarnej w interpretacji stanowiska archeologicznego*” (referat)

X Sympozjum "Współczesna myśl techniczna w naukach medycznych i biologicznych". Wrocław, 14-15 czerwca 2019 r. Dąbrowski P., Grzelak J., Krajcarz M., *Ocena wieku odstawienia od piersi - powiązania hipoplazji szkliwa i zawartości stabilnych izotopów ^{18}O i ^{13}C w zębach z wczesnonowożytnych cmentarzy Wrocławskich*, W: Materiały konferencyjne; s.26-28.

7th International Conference Information Technologies in Biomedicine, ITIB 2019, Kamień Śląski, Poland, June 17-19, 2019. trzy wystąpienia ustne:

- Ciuraj M, Kieszczyńska K, Doroniewicz I, Lipowicz A. *Subjective and objective assessment of developmental dysfunction in children aged 0-3 years - comparative study.*
- Graja K, Lipowicz A, Bugdol M, Mitas AW. *Intra- and intergroup measurement errors in anthropometric studies referring to face images.*
- Lipowicz A, Szurmik T, Bugdol MN, Graja K, Kurzeja P, Mitas A. *Relationship between body sway and body building in girls and boys in developmental age*

The 10th Meeting of the Young Generation of Veterinary Anatomists - YGVA 2019. Pasicka E., Nowakowski D. 2019, *Ultrastructural Analysis of Dental Tissues of Equidae*,. JULY 24 – 26, Bucuresti, Romania. poster

Mazurska Hodowla Koników Polskich - Przeszłość, Teraźniejszość I Przyszłość, Konferencja Naukowa, Popielno - Wierzba, 5-7 września 2019 r.
Pasicka E., Nowakowski D., Janeczek M. 2019. *Zróżnicowanie tkanek zębowych koniowatych przy zastosowaniu technik obrazowania w skaningowej mikroskopii elektronowej i świetlnej.* - poster

25th EAA Annual Meeting, Bern, Switzerland, 4-7.09.2019. P. Zawadzki, D. Pokutta, M. Konczewska, J. Szczurowski, P. Konczewski, „*A HOLISTIC*

APPROACH TO IDENTIFICATION OF WAR VICTIMS. A CASE STUDY OF THE BATTLE OF TORMERSDORF (1813)" (referat)

53rd Symposium of the Polish Society for Histochemistry and Cytochemistry "From ultrastructure to in vivo imaging: progress in microscopical techniques". Gdańsk, 15-18 września 2019.

Dąbrowski P., Kulus M., Grzelak J., Krajcarz M., Radzikowska M. *Assessing weaning stress – relations between enamel hypoplasia, $\delta^{18}O$ and $\delta^{13}C$ values in teeth from early modern cemeteries in Wrocław, Poland*, abstract, s.96 poz.P19

Dąbrowski P., Kulus M., Grzelak J., Krajcarz M., Radzikowska M. *Changes of the diet in weaning time and the assessment of enamel developmental defects in SEM and the content of $\delta^{18}O$ and $\delta^{13}C$ in the permanent teeth of the historical population from Wrocław, Poland*, abstrakt, s.87 poz.P10

15th International Conference Advances in Pneumology, Wuppertal, Germany, 11-12.10.2019. V. Konstanty-Kurkiewicz, E. Dzieciołowska-Baran, J. Szczurowski, A. Gawlikowska-Sroka. „*Assessment of sleep breathing disorders in pregnant women with the apnealink air device*” (referat)

W dniu 16 listopada 2019 w pałacu w Krobielowicach odbyła się międzynarodowa konferencja 27th Aschauer Soiree "Growth, nutrition and economy" organizowana przez The Auxological Society i Zakład Antropologii IITD PAN. Listę gości i prelegentów przedstawiamy poniżej:

Michael Hermanussen (Aschauhof, Germany), Christiane Scheffler (Potsdam, Germany), Sylvia Kirchengast (Vienna, Austria), Janina Tutkuvienė (Vilnius, Lithuania), Yehuda Limony (Beersheba, Israel), Lidia Lebedeva (Moscow, Russia), Detlef Groth (Potsdam, Germany), Andrej Suchomlinov (Vilnius, Lithuania), Jani Söderhäll (Wissous, France), Jan M. Konarski (Poznan, Poland), Jim Swanson (Seattle, USA), Raja Chakraborty (Bongaon, India), Sylwia Bartowiak (Poznan, Poland), Werner Blum (Usingen, Germany), Bárbara Navazo (La Plata, Argentina), Daniel Franken (Groningen, Netherlands), Annang Giri Moelyo (Surakarta, Indonesia), Sonja Böker (Potsdam, Germany), Lidia Martin (Potsdam, Germany), Natalia Nowak-Szczepanska (Wrocław, Poland), Aleksandra Gomula (Wrocław, Poland), Anna Apanasewicz (Wrocław, Poland), Takashi Satake (Tokyo, Japan), Sławomir Koziel (Wrocław, Poland).

Z życia Katedr i Zakładów

Od października 2019 Pani dr hab. Jadwiga Pietraszewska, prof. AWF, pełni funkcję Kierownika Zakładu Antropologii Fizycznej AWF we Wrocławiu.

Od października 2019 powiększył się zespół pracowników Katedry Antropologii Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu. Na stanowisku adiunkta zatrudniona została Pani dr Aleksandra Karykowska, natomiast na stanowiskach asystentów naukowych Pani mgr Katarzyna Martewicz i Pan mgr Radosław Biel. Obecnie w katedrze zatrudnionych jest już 13 osób na etatach naukowo-dydaktycznych i naukowych.

Rozbudowa instrumentarium naukowego Katedry Antropologii Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu

W roku 2019 udało się znacząco powiększyć instrumentarium naukowo-badawcze Katedry Antropologii Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu. Zasoby sprzętowe katedry wzbogaciły się o:

- analizator składu ciała InBody 270
- aparat Piórkowskiego do badania koordynacji wzrokowo – ruchowej
- aparat Krzyżowy do badania koordynacji wzrokowo – ruchowej w sytuacjach złożonych
- fałdomierz zegarowy typu harpenden
- ręczny dynamometr hydrauliczny
- ręczny dynamometr cyfrowy
- drukarka 3D filamentowa CreatBot
- zestaw do nagrywania próbek głosu - mikrofon Sontronics STC-80 Handheld Dynamic; przedwzmacniacz IMG STAGELINE MPA-202 - 2-kanałowy niskoszumny przedwzmacniacz mikrofonowy

Księgozbiór biblioteki Katedry Antropologii Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu

W roku 2019 znacznie powiększył się księgozbiór biblioteki Katedry Antropologii Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu. Zwiększenie zasobów bibliotecznych to zasługa dwóch nestorów antropologii wrocławskiej, Pana Profesora dr hab. Pawła Bergmana i Pana Profesora dr hab. Franciszka Rosińskiego, którzy przekazali swoje prywatne księgozbiory dziedziczne do naszej biblioteki. Dzięki takiemu wsparciu biblioteka Katedry Antropologii oferuje ok. 1600 woluminów z zakresu szeroko rozumianej biologii człowieka i nauk pokrewnych. Katalog biblioteki zamieszczony jest na stronie internetowej katedry (<http://antropologia.upwr.edu.pl/dla-studentow/biblioteka-katedry/katalog/>).

Prof. dr hab. Paweł Bergman

Ks. Prof. dr hab. Franciszek Rosiński

Szanowni Panowie Profesorowie,

składamy serdeczne podziękowanie za przekazanie prywatnych księgozbiorów specjalistycznych z zakresu biologii człowieka do Biblioteki Katedry Antropologii Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu. Ten niezwykle cenny dar stanie się źródłem wiedzy i inspiracji naukowej, zarówno dla pracowników naszej Jednostki, jak i studentów kierunku Biologia człowieka oraz doktorantów. Wiele z przekazanych pozycji to unikatowe woluminy i wartościowe czasopisma, które z pewnością przyczynią się do poprawy jakości pracy badawczej i wzbogacą bibliografię wielu opracowań naukowych, a także prac dyplomowych.

Wsparcie, którego Panowie udzielili, dla najmłodszej w Polsce jednostki antropologicznej jest szczególną wartością, ogromnie przez nas docenianą.

*Z poważaniem
Zespół Katedry Antropologii
Uniwersytetu Przyrodniczego
we Wrocławiu*

Działalność Studenckiego Koła Naukowego Antropologów

W kwietniu 2019 projekt Studenckiego Koła Naukowego Antropologów „*Juvenis*” pod tytułem „Styl życia, świadomość zdrowego stylu życia a budowa ciała studentów wrocławskich uczelni wyższych” otrzymał finansowanie w ramach konkursu na realizację projektów badawczych Studenckich Kół Naukowych przy Uniwersytecie Przyrodniczym we Wrocławiu. Konkurs był organizowany przez Prorektora ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą - prof. dr hab. inż. Jarosława Bosego.

W roku akademickim 2019/2020 został powołany nowy zarząd koła w składzie: prezes- Klementyna Mackiewicz, zastępca- Błażej Łukianowski, sekretarz- Aleksandra Maciejowska, skarbnik- Emilia Pękała.

Projekty

Projekt "1000 lat Górnych Łużyc - ludzie, grody, miasta"

Celem projektu jest przybliżenie szerokiej publiczności dziedzictwa kulturowego Górnych Łużyc, będących w ostatnim milenium pograniczem polsko-niemiecko-czeskim. Ideą projektu jest aby uczynić to w oparciu o wyniki badań biologiczno-humanistycznych, które to wyniki będą następnie prezentowane zarówno w postaci wystaw muzealnych wraz z publikacjami, a także poprzez warsztaty, obozy naukowe, prelekcje, wycieczki i rekonstrukcje historyczne. Odbiorcy projektu - osoby zainteresowane przeszłością regionu (mieszkańcy i turyści) będą mogli uczestniczyć w nim na każdym etapie realizacji - od badań terenowych po prezentacje ich wyników. Poprzez tak szeroką partycypację umożliwi to nie tylko lepsze poznanie dziedzictwa kulturowego regionu, ale także umożliwi poznanie warsztatu badawczego współczesnej archeologii i antropologii.

Głównym zadaniem Katedry Antropologii UPWr będzie realizacja badań antropologicznych i archeologicznych przewidzianych do wykonania w ramach projektu, co pozwoli lepiej poznać m.in. biologię dawnych mieszkańców regionu, ich relacje ze środowiskiem naturalnym i kulturę materialną oraz duchową.

Część zespołu pracującego przy projekcie „1000 lat Górnych Łużyc – ludzie, grody, miasta”

Partnerem wiodącym projektu jest Saksoński Krajowy Urząd Archeologiczny w Dreźnie (Landesamt für Archäologie Sachsen Dresden). Pozostali partnerzy, oprócz Katedry Antropologii UPWr, to: miasto Żytawa (Zittau), Muzeum w Budziszynie (Bautzen), Muzeum Ceramiki w Bolesławcu, Euroregionalne Centrum Kultury i Komunikacji w Pieńsku. W skład zespołu wchodzi antropolog: dr hab. Barbara Kwiatkowska, dr Jacek Szczurowski, mgr Katarzyna Król, mgr Katarzyna Martewicz i archeolog: mgr Radosław Biel oraz dr Paweł Konczewski - kierownik części projektu realizowanej na UPWr . Termin realizacji: 1 października 2019 r. - 30 marzec 2022 r.). Projekt jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Współpracy INTERREG Polska – Saksonia 2014-2020. Wartość projektu - 1 558 804,34 €, dofinansowanie ze strony EFRR - 1 324 983,52 €.

Relacja z pierwszego spotkania partnerów grantu:
<http://antropologia.upwr.edu.pl/pierwsze-spotkanie-partnerow-grantu-1000-lat-gornych-luzyc/>

Wykopaliska i ekspedycje naukowe

Kolejny duży projekt badawczy, w którego realizację latem 2019 r. zaangażowali się pracownicy Katedry Antropologii UPWr., dotyczy rozpoznania przyrodniczo-archeologicznego ekumeny zanikłej wsi Libkovice, w zachodnich Czechach. Badania ekumeny wsi Libkovice są długofalowym projektem badawczym zaplanowanym na lata 2018-2030 i realizowanym we współpracy z instytucją wiodącą - Urzędem ds. zabytków archeologicznych północno-zachodnich Czech w Moście (Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech) oraz Uniwersytetem Zachodnioczeskim w Pilźnie (Západočeská univerzita v Plzni). Badania są finansowane ze środków koncernu Severočeské doly a. s. (<https://www.sdas.cz/>), z racji, że zanikła wieś w najbliższych latach ulegnie całkowitemu zniszczeniu w miarę powiększania się kopalni węgla brunatnego Bylina.

W części projektu zleconej do realizacji Katedrze Antropologii UPWr jest przewidziane przeprowadzenie badań antropologicznych całej wymarłej populacji ludzkiej zamieszkującej enklawę Libkovic na przestrzeni ostatnich 800 lat, a pochowanej na miejscowych cmentarzach. Jest to projekt unikatowym w skali europejskiej, ze względu na zakładaną multiskalę analiz w oparciu o serię materiału szkieletowego liczoną w tysiącach osobników. Założenia metodologiczno-metodyczne umożliwią prześledzenie transformacji biologicznej i kulturowej tej licznej populacji środkowoeuropejskiej, m. in. pod kątem uwarunkowań wynikających z różnorodności form eksploatacji

środowiska naturalnego, jej stanu zdrowia i kondycji biologicznej na tle warunków życia, różnorodności genetycznej, zmian demograficznych i kierunków migracji, zmienności w zwyczajach funeralnych, i wielu innych.

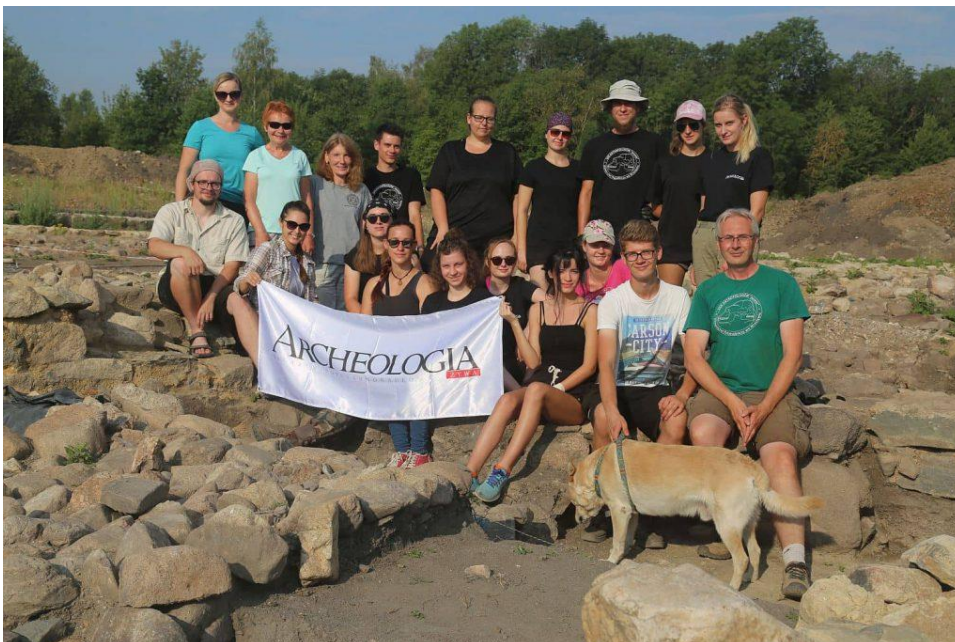
W trakcie tegorocznej kampanii badawczej, trwającej od 1 lipca do 30 września br., podczas badań wykopaliskowych cmentarzyska położonego w centralnej części wsi udało się odkryć ponad 90 pochówków pojedynczych oraz cztery ossuaria, łącznie kryjące szczątki przeszło 300 mieszkańców Libkovic, zmarłych pomiędzy przełomem XII/XIII w. a poł. XIX w. Badaniom poddano również materiały szkieletowe wydobyte na tym stanowisku w latach 90 XX w. Pierwsze analizy pozwoliły nie tylko na ustalenie chronologii i liczby pochówków, a także na ustalenie płci i wieku zmarłych oraz stanu ich zdrowotności. W badaniach w Libkovicach poza naukowcami z Polski i Czech wzięli liczny udział studenci naszej uczelni, a także dalsi wolontariusze z Polski, Czech, Holandii, Finlandii i Kirgistanu. Badania będą kontynuowane w latach następnych.

Z pierwszymi wynikami zapraszamy zapoznać się tutaj:

<https://archeologia.com.pl/2019/08/06/na-ratunek-3000-szkieletow-az-i-unikatowe-stanowisko-w-libkovicach/>

<http://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news%2C78314%2Cczechy-polscy-archeolodzy-przebadali-blisko-100-grobow-w-libkovicach.html>,

<https://www.youtube.com/watch?v=XiRRC-KNteM>

Część zespołu badawczego na wykopaliskach w Libkovicach

Studenci i absolwenci biologii człowieka podczas eksploracji– Libkovice 2019

Absolwentki i studentki biologii człowieka podczas opracowywania materiału w pracowni Uniwersytetu Zachodnioczeskiego w Pilźnie

Publikacje

Andrzejewska J., Burdukiewicz A., Stachoń A., Pietraszewska J., Stefaniak T., Witkowski K., Maśliński J., Harmaciński D. 2019. The foot structure of combat sports athletes. *Archives of Budo*, 15, 121-130.

Borysławska I., Borysławski K.: *Czy neandertalczyk mógł śpiewać? Zapraszamy do muzeum pieśni*, *Archeologia Żywa*, 1[71], (44-47)

Borysławski K.: *Czy istnieje uniwersalny kanon piękna ciała ludzkiego?* *Archeologia Żywa*, 2[72], (12-19)

Borysławski K, Niwińska A, Niwiński A, Tomaszewska A, Wasylikowa K, Żelaźniewicz A. 2018. A Bulb of Narcissus on the Egyptian Mummy from University of Wrocław Collection. *Etudes et travaux* 31:111-122 DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/EtudTrav.31.006>

Burdukiewicz A., Pietraszewska J., Andrzejewska J., Stachoń A., Lijewski M. 2019. Variability in professional athletes : secular changes in the anthropometry of elite handball players. *Homo - Journal of Comparative Human Biology*, 70 (2), 163-170.

Cichoń D., Ignasiak Z., Fugiel J., Kochan K., Ignasiak T. 2019. Skuteczność fizjoterapii w zmniejszaniu bólu kręgosłupa i zwiększaniu ruchomości stawów u starszych kobiet. *Ortopedia, Traumatologia, Rehabilitacja*, vol. 21 (1), 45-55.

Cieślik A., 2018. THE number and state of preservation of the skeletons from Gródek upon the Bug River, site 1A (excavations in the years 1952-1955) housed at the Ludwik Hirszfeld Institute of Immunology and Experimental Therapy, PAS In Wrocław. The early medieval settlement complex at Gródek upon the Bug River in the light of results from past research (1952-1955) [Wczesnośredniowieczny zespół osadniczy w Gródku nad Bugiem w świetle wyników badań dawnych (1952-1955)]. M. Wołoszyn (ed) *U ŹRÓDEŁ EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ/FRÜHZEIT OSTMITTELEUROPAS*, t. 4,. Kraków-Leipzig-Rzeszów-Warszawa p. 943-964.

Cieślik A., 2018. Gródek upon the Bug River, site 1A. Medieval cemetery at the hillfort ward. The results of the excavations in the years 1952-1955. Current state and prospects of research [in:] The early medieval settlement complex at Gródek upon the Bug River in the light of results from past research (1952-1955) [Wczesnośredniowieczny zespół osadniczy w Gródku nad Bugiem w świetle wyników badań dawnych (1952-1955)]. M. Wołoszyn (ed). *U ŹRÓDEŁ EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ/FRÜHZEIT OSTMITTELEUROPAS*, t. 4, Kraków-Leipzig-Rzeszów-Warszawa p. 931-942.

Dąbrowski P., Kulus M., Grzelak J., Staniowski T. (2019) Diagnodent and VistaCam may be unsuitable for the evaluation of dental caries in archeological teeth [w:] 3rd Wroclaw Scientific Meetings. Wrocław, 1st-2nd March 2019 ; eds Julita Kulbacka, Nina Rembiałkowska, Joanna Weźgowiec; Wrocław : Wydawnictwo Naukowe TYGIEL sp. z o.o., ISBN 978-83-65932-64-8, s.64 poz.P10.

Dąbrowski P., Grzelak J., Kulus M., Staniowski T. (2019) Diagnodent and VistaCam may be unsuitable for the evaluation of dental caries in archeological teeth. *Am.J.Phys.Anthropol*, 168 no.4; s.797-808; IF: 2.662

Dąbrowski P., Kulus M., Cieślik A., Staszak K., Staniowski T. (2019) Inverted and horizontal impacted third molars in an Early Modern skull from Wrocław, Poland: a case report. *Folia Morphol.* 78 no.1; s.214-220; IF: 0.780

Dąbrowski P., Kulus M., Cieślik A., Domagała Z., Wiglusz R.J., Kuroпка P., Kuryszko J., Thannhauser A., Szleszkowski Ł., Wojtulek P., Soliński D., Dzięgiel P. (2019) A case of syphilis with high bone arsenic concentration from early modern cemetery (Wrocław, Poland) *Open Life Sci*, 14; s.427-439; IF: 0.504

Fortuna M., Kaczorowska A., Szczurowski J., Zemelko J. „Porównanie sprawności fizycznej pensjonariuszek DPS nieaktywnych i aktywnych fizycznie w przedziale wieku 70-80 lat – doniesienia wstępne”, [w:] *Badania naukowe w pielęgniarstwie i położnictwie*, tom 6, red. I. Uchmanowicz, J. Rosińczuk, Wydawnictwo Continuo, Wrocław 2019, ISBN 978-83-62182-79-4, s. 63-70 (0,52 a. wyd.)

Fortuna M., Kaczorowska A., Szczurowski J., Gut G. „Porównanie sprawności fizycznej pensjonariuszy DPS nieaktywnych i aktywnych fizycznie w , przedziale wieku 70-80 lat – doniesienia wstępne”, [w:] *Badania naukowe w pielęgniarstwie i położnictwie*, tom 6, red. I. Uchmanowicz, J. Rosińczuk, Wydawnictwo Continuo, Wrocław 2019, ISBN 978-83-62182-79-4, s. 54-62 (0,54 a. wyd.).

Galbarczyk Andrzej, Magdalena Mijas, Urszula M. Marcinkowska, Karolina Koziara, Anna Apanasewicz & Anna Ziomkiewicz. 2019. Association between sexual orientations of individuals and perceptions of tattooed men. *Psychology & Sexuality*, on-line published 14 Oct, DOI: 10.1080/19419899.2019.1679867. IF=1,275

Graja K, Lipowicz A, Bugdol M, Mitas AW. Intra- and intergroup measurement errors in anthropometric studies referring to face images. (in:) Information Technologies in Medicine 7th International Conference, ITIB 2019, Kamień Śląski, Poland, June 17-19, 2019., Piętka E., Badura P., Kawa J., Wieclawek W. (eds.), Cham: Springer, Advances in Intelligent System and Computing

Hermanussen M., Aman B. Pulungan, Christiane Scheffler, Rebecca Mumm, Alan D. Rogol, Raluca Pop, James M. Swanson, Edmund Sonuga-Barke, Anna Reimann, Anna Siniarska-Wolanska, Martin Musalek, Barry Bogin, Jesper L. Boldsen, P. G. Vincent Tassenaar, Detlef Groth, Yuk Chien Liu, Christof Meigen, Björn Quanjer, Kristina Thompson, Başak Koca Özer, Ewa Bryl, Paula Mamrot, Tomasz Hanć, Sławomir Koziel, Jani Söderhäll, Aleksandra Gomula, Sudip Datta Banik, Mathieu Roelants, Gudrun Veldre, Leslie Sue Lieberman, Lynnette Leidy Sievert, 2019. Meeting Report: The Role of Beliefs and Perception on Body Size. Proceedings of the 26th Aschauer Soiree, Held at Aschauhof, Altenhof, Germany, May 26th, 2018. *Pediatric Endocrinology Reviews*: PER, 16, 383-400. IF=0.819

Kłosińska E. M., Libera J., Twardowski W., Szczurowski J., Szostek K. „The presumed early Bronze Age grave from the Radom Plain”, *Sprawozdania Archeologiczne* 71, s. 213-241, 2019 pl issn 0081-3834, DOI: 10.23858/SA70.2018.001

Kociuba M., Chakraborty R., Ignasiak Z., Koziel S. 2019. Is digit ratio (2D:4D) associated with the choice for the uniformed versus a civil study course by the Polish youth? *Anthropological Review*, 82 (2), 177-190.

Kociuba M., Chakraborty R., Ignasiak Z., Koziel S. 2019. Digit ratio (2D:4D) moderates the change in handgrip strength on an aggressive stimulus : a study among Polish young adults. *Early Human Development*, 128, 62-68.

Kołodziej M., Ignasiak Z. 2019. Changes in the bioelectrical impedance parameters estimating appendicular skeletal muscle mass in healthy older persons. *Aging Clinical and Experimental Research*, 1-5.

Konczewski P., Konczewska M., Sady A., Szczurowski J. „Ekologia i ekonomia osadnictwa z młodszego okresu rzymskiego nad środkową Nysą Łużycką”, XXI Śląskie Sympozjum Archeologiczne „Śląski i ziemie ościennie w pradziejach, średniowieczu i czasach nowożytnych”, Instytut Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego, Fundacja Archeolodzy.org, ISBN: 978-83-61416-42-5, Wrocław, s.66-68

Konczewska M., Konczewski P., Mackiewicz M., Myślecki B., 2019, Rynek w Świdnicy w świetle badań archeologicznych z lat 2010-2012, *Silesia Antiqua* t. 51, s. 65-87.

Konczewski P., Zawadzki P., 2019, Bielawa Dolna, pow. zgorzelecki (osadnictwo późnośredniowieczne i nowożytne), *Silesia Antiqua* t. 51, s. 217-222.

Konczewski P, Dulęba P, Konczewska M, Szczurowski J, Tomaszewski A. 2018. A Przeworsk Culture Inhumation Burial from Siechnice (Lower Silesia) and the Question of Biritualism in the Pre-Roman Iron Age. *Archäologisches Korrespondenzblatt* 48 (3): 351-375

Kozieł S., Aleksandra Gomula, Robert M. Malina. 2019. Sex-dependent effect of post-migration adaptation on height and relative lower leg length in Polish youth. *Annals of Human Biology*, 46, 27-34. IF=1.588

Kozieł S., Ignasiak Z., Żądzińska E. 2019. Exposure to parental smoking during pregnancy and handgrip strength in 7-10-year old children. *Early Human Development*, 134, 7-11.

Kozieł Sławomir, Zaręba Monika, Bielicki Tadeusz, Scheffler Christiane, Hermanussen Michael. 2019. Social mobility of the father influences child growth. A three generation study. *American Journal of Human Biology*, e23270, 1-9. IF=1,438

Kulus M., Dąbrowski P. (2019) How to calculate the age at formation of Harris lines? A step-by-step review of current methods and a proposal for modifications to Byers' formulas. *Archaeol.Anthropol.Sci*, 11, no.4; s.1169-1185; IF: 1.978

Limony Yehuda, Kozieł Sławomir, Friger Michael. 2019. Association between the onset age of puberty and parental height. *Plos ONE*, 14, e0211334. IF=2,776

Lipowicz, A., Bugdol, M. N., Szurmik, T., Bibrowicz, K., Kurzeja, P., & Mitas, A. W. (2019). Body balance analysis of children and youth with intellectual disabilities. *Journal of Intellectual Disability Research* 63,11:1312–1323.

Lipowicz A, Szurmik T, Bugdol M, Graja K, Kurzeja P, Mitas A. *Relationship between body sway and body building in girls and boys in developmental age.* (in:) Information Technologies in Medicine 7th International Conference, ITIB 2019, Kamień Śląski, Poland, June 17-19, 2019., Piętka E., Badura P., Kawa J.,

Wieclawek W. (eds.), Cham: Springer, Advances in Intelligent System and Computing.

Malina Robert, M., Cumming Sean, P., Rogol Allan, D., Coelho-e-Silva Manuel, Joao, Figueiredo, Antonio, J., Konarski Jan, M., Koziel Sławomir M. 2019. Bio-banding in youth sports: background, concept, and application. *Sports Medicine*, 49, 1671-1685. IF=7,583

Mantonosyan, Maria, Seersholm, Fredrik V., Greal, Alice C., Barham, Milo, Werndly, Daniel, Margaryan, Ashot, Cieślik, Agata, Stafford, Thomas W., Allentoft, Morten E., Bunce, Michael, Yepiskoposyan, Levon, 2019. Ancient DNA shows high faunal diversity in the Lesser Caucasus during the Late Pleistocene. *Quaternary Sciences Reviews*, 219,102-111. IF=4,641

NCD Risk Collaboration (NCD-RisC). 2019. Rising rural body-mass index is the main driver of the global obesity epidemic in adults. *Nature*, 569(7755), 260-264. IF=43,070

Ziomkiewicz Anna, Szymon Wichary, Grazyna Jasienska. 2019. Cognitive costs of reproduction: life-history trade-offs explain cognitive decline during pregnancy in women. *Biological Reviews*, 94.3, 1105-1115. IF=10,288

Nieczuja-Dwojacka Joanna, Koziel Sławomir. 2019. Influence of socioeconomic factors during adolescence on the menarche age in Central Poland girls. *Anthropologischer Anzeiger*,. 76, 29-35. IF=0,577

Nowak-Szczepańska Natalia, Aleksandra Gomula, Sławomir Koziel. 2019. Mid-upper arm circumference and body mass index as different screening tools of nutritional and weight status in Polish schoolchildren across socio-political changes. *Scientific Reports*, 9; 1-7. IF=4.011

Pietraszewska J., Burdukiewicz A., Zagrodna A., Stachoń A., Andrzejewska J. 2019. Anthropometric profile and serum 25-hydroxyvitamin D3 levels in elite soccer players. *South African Journal for Research in Sport, Physical Education and Recreation*, 41 (1), 93-102.

Podstawski R., Borysławski K., Clark C. T., Choszcz D., Finn K. J., Gronek P.: Correlations between repeated use of dry sauna for 4 x 10 minutes, physiological parameters, anthropometric features, and body composition in young sedentary and overweight men: health implications, *BioMed Research International*, <https://doi.org/10.1155/2019/7535140>

Podstawski R., Borysławski K., Laukkanen J. A., Clark C. C. T., Choszcz D.: The effect of prolonged thermal stress on the physiological parameters of young,

sedentary men and the correlations with somatic features and body composition parameters, *HOMO-Journal of Comparative Human Biology*, 70, 2 (119-128), doi:10.1127/homo/ 2019/1016

Rejman Marek, Tyc Łukasz, Kociuba Marek, Bornikowska Agata, Rudnik Daria, Koziel Sławomir. 2018. Individual anthropometric predispositions for swimming from the perspective of biomechanics. *Acta of Bioengineering and Biomechanics*,. 20, 151-159. IF=1,112 (100 pkt);

Siennicka Agnieszka, Daniel Quintana, Piotr Fedurek, Agata Wijata, Bartłomiej Paleczny, Beata Ponikowska, & Dariusz Danel. 2019. Resting heart rate variability, attention and attention maintenance in young adults. *International Journal of Psychophysiology*, t. 143, s.126–131. IF=2.407

Siniarska, Anna, Nieczuja-Dwojicka, Joanna, Koziel, Sławomir. 2019. Body proportion of 6-18-year-old children in Merida, Mexico. *Anthropological Review*, 82, 273-285.

Swenson Victoria, Spinek, Anna, Tunia Krzysztof. 2019. Tooth be told: A preliminary investigation of dental morphological variation among medieval Polish Populations, *American Journal of Physical Anthropology*, vol. 168, Suppl.: 68, 243-243. IF=2,662

Szczurowski J., Konczewski P., Pokutta D., Konczewska M., Kwiatkowska B., Tomaszewska A., Nowakowski D. „Kondycja biologiczna osób pochowanych na cmentarzu z zanikłego mikroregionu osadniczego Tormersdorf-Toporów – rola analizy interdyscyplinarnej w interpretacji stanowiska archeologicznego”, XXI Śląskie Sympozjum Archeologiczne „Śląski i ziemie ościenne w pradziejach, średniowieczu i czasach nowożytnych”, Instytut Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego, Fundacja Archeolodzy.org, ISBN: 978-83-61416-42-5, Wrocław, s.146-147.

Tomaszewska A., Bisiecka A., Pawelec Ł. 2019. Asterion localization - variability of the location for surgical and anthropological relevance. *Journal of Comparative Human Biology HOMO* (in Press)

Tomaszewska A., Sikora M. 2019. The incidence and extraction causes of third molars among young adults in Poland. *Anthropological Review* 82(3), 255–265, DOI: 10.2478/anre-2019-0018

Tomaszewska A., Kwiatkowska B. 2019. Non-metric traits, physiological stress indicators and paleopathological lesion on human skeletal remains from an early

modern cemetery in Wyszyński Street, Wrocław, Poland (15th–18th centuries AD). *Anthropological Review* 82(2):191-202, DOI: 10.2478/anre-2019-0015

Tomaszewska A., Psonak S., Maślińska P., Kwiatkowska B. 2020. Sex determination from fragmented human remains - hierarchy of the foramen magnum dimensions. *Journal of Comparative Human Biology HOMO* (in Press)

Tomczak M., Ignasiak Z., Sławińska T. 2019. Physical fitness of women over 50 years of age and self-esteem quality of life and health. *Biomedical Human Kinetics*, 11 (1), 53-59.

Winiarski S., Pietraszewska J., Pietraszewski B. 2019. Three-dimensional human gait pattern : reference data for young, active women walking with low, preferred, and high speeds. *BioMed Research International*, Article ID 9232430.

Zawadzki P., Pokutta D., Konczewska M., Szczurowski J., Konczewski P., 2019, A holistic approach to identification of war victims. A case study of the battle of Tormersdorf. (1813), 25th EAA Annual Meeting (Bern, 2019) – Abstract Book, p. 174.

ODDZIAŁ KIELECKI

Wykaz publikacji:

Nowak B.S., Jopkiewicz A., Tomaszewski P., Biological and Social Determinants of Maximum Oxygen Uptake in Adult Men, *Adv Exp Med Biol - Clinical and Experimental Biomedicine*, 2018,296,1-10.

Jopkiewicz A., Nowak B.S, Incidence of overweight and obesity in women aged 20–59 years from the Świętokrzyskie Region, *Baltic Journal of Health and Physical Activity* 2018; 10(4): 72-80. doi: 10.29359/BJHPA.10.4.06.2080-1297.

Jopkiewicz A., Nowak B.S, Szwed A., Social diversification of overweight and obesity in adults in Poland, *Collegium Antropologicum*, 2019, vol.43, nr. 2,s. 93-102. I

Kozieł S., Zaręba M., Bielicki T., Hermanussen M., Social mobility of the father influences child growth: A three-generation study, *American Journal of Human Biology*,2019, 31(4), ISSN:1520-6300, pp..23270-76.

Suliga E, Głuszek S. The relationship between diet, energy balance and fertility in men, *International Journal for Vitamin and Nutrition Research*, 2019:1-13.

Suliga E, Kozieł D, Cieśla E, Rębak D, Głuszek-Osuch M, Naszydłowska E, Głuszek S. The Consumption of Alcoholic Beverages and the Prevalence of Cardiovascular Diseases in Men and Women: A Cross-Sectional Study, *Nutrients* 2019; 11(6): 1318.

Żurawiecka M, Kliś K, Suder A, Suliga E, Borowska-Struginska B, Teul I, Wronka I. Does an early rural life influence selected health-related parameters of female university students? *Ann Agric Environ Med*. 2019;26(2):322-328.

Wrzochal A, Gładyś-Jakubczyk A, Suliga E. Evaluation of diet in preschool-age children with Down syndrome – preliminary examination, *Medical Studies/Studia Medyczne* 2019; 35 (2): 128–138.

Suliga E, Kozieł D, Cieśla E, Rębak D, Wawszczak M, Adamus-Białek, W, Naszydłowska E, Piechowska A, Głuszek S. Associations between vaspinrs2236242 gene polymorphism, walking time and the risk of metabolic syndrome, *Balkan Journal of Medical Genetics*, 2019; 22 (1): 41-48.

Kuder T, Suliga E, Mańka E, Frieman O. Social and economic factors influencing the age of menarche of female students at the Faculty of Medicine and Health Sciences at the Jan Kochanowski University in Kielce compared to developmental norms, *Medical Studies/Studia Medyczne*, 2019;35 (3): 210–216.

Suliga E, Cieśła E, Głuszek-Osuch M, Rogula T, Głuszek S, Kozieł D., The Usefulness of Anthropometric Indices to Identify the Risk of Metabolic Syndrome, *Nutrients* 2019; 11: 2598.

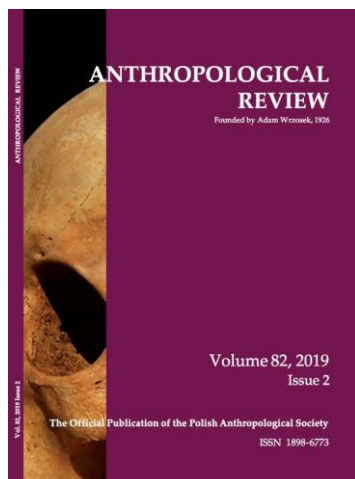
Cieśła E, Suliga E. The place of living, school and family influence on the pattern of physical activity and sedentary behavior of adolescents: a cross sectional study. *Central European Journal of Sport Sciences and Medicine*, 2019; 27 (3): 25-33.

Suliga E, Kozieł D, Cieśła E, Rębak D, Głuszek-Osuch M, Głuszek S., Consumption of alcoholic beverages and the prevalence of metabolic syndrome and its components, *Nutrients*, 2019; 11, 2764.

Anthropological Review tom 82, 2019 do pobrania:

<https://content.sciendo.com/view/journals/anre/anre-overview.xml>

www.ptantropologiczne.pl

Jesteśmy w Clarivate Analytics, przedpokoju Journal Citation Report. Aby wejść na salony i mieć IF musimy zwiększyć liczbę i cytowanie prac publikowanych w Anthropological Review.

Zapraszamy

łamy AR szeroko otwarte!

Editor-in-Chief

Maria Kaczmarek, Institute of Anthropology, Adam Mickiewicz University in Poznań, Poland

Editors

Maciej Henneberg, University of Adelaide, Australia

Sławomir Koziół, Ludwik Hirszfeld Institute of Immunology and Experimental Therapy, Polish Academy of Sciences, Wrocław, Poland

Assistant Editor

Magdalena Durda-Masny, Institute of Anthropology, Adam Mickiewicz University in Poznań, Poland

Editorial Board

Tamás Bereczkei, University of Pécs, Hungary

Cristina Bernis, Autonomous University of Madrid, Spain

Tadeusz Bielicki, Polish Academy of Sciences, Warsaw, Poland

Jadwiga Charzewska, National Food and Nutrition Institute, Warsaw, Poland

Henryk Głąb, Jagiellonian University in Kraków, Poland

Rimantas Jankauskas, Vilnius University, Lithuania

Sylvia Kirchengast, University of Vienna, Austria

Sang-Hee Lee, University of California, Riverside, USA

Robert M. Malina, University of Texas at Austin, USA

Wiesław Osiński, University School of Physical Education, Poznań, Poland

Friedrich W. Rösing, University of Ulm, Germany

Lawrence M. Schell, University at Albany, State University of New York, USA

Holger Schutkowski, Bournemouth University, UK

Lynnette Leidy Sievert, University of Massachusetts Amherst, USA

Krzysztof Szostek, Jagiellonian University in Kraków, Poland

Douglas H. Ubelaker, Smithsonian Institution, Washington DC, USA

Stanley J. Ulijaszek, University of Oxford, UK
Ines Varela-Silva, Loughborough University, UK
Taro Yamauchi, Hokkaido University, Japan
Babette S. Zemel, University of Pennsylvania, Perelman School of Medicine, USA
Albert Zink, EURAC Institute for Mummies and the Iceman, Bolzano, Italy
Elżbieta Żądzińska, University of Łódź, Poland

Language Advisor
Krzysztof Nalepa

Statistical Advisor
Janusz Brudecki, University School of Physical Education in Kraków, Poland

Abstracted/Indexed by: Abstracts in Anthropology; CABI - Global Health; EBSCO Discovery Service; ERIH PLUS; Elsevier - SCOPUS; Index Copernicus (Medical Science Int.); ProQuest - Biological Sciences Journals; ProQuest - Health and Medical Complete; Thomson Reuters - Zoological Record; Ulrich's Periodicals Directory/ulrichsweb; WorldCat (OCLC)

ICV 2018 = 121,4, MNiSW 40 pkt

A oto prace, które ukazały się w tomie 82 rocznika 2019

Zeszyt 1: Volume 82 Issue 1, March 2019

Original Research Articles

Prevalence of metabolic syndrome and its components among type 2 diabetic mellitus Syrian patients according to NCEP-ATP III and IDF diagnostic criteria

M Adel Bakir, Kholoud Hammad, Khaled Bagdadi

Prevalence of anaemia and associated factors among Oraon females of North 24 Parganas, West Bengal

Tanaya Kundu Chowdhury, Subrata K. Roy

An assessment of Body Mass Index and sensitive period for overweight development in Macao students at primary school age

Walter King Yan Ho, Dilsad Ahmed, Chi Ian Leong, Patrick Chan, Rudolph Leon Van Niekerk, Fan Huang, Jessica Chen, Nikon Chan, João Silva, Patrick Ip⁵

Asymmetry patterns are associated with body size and somatic robustness among adult !Kung San and Kavango people

Sylvia Kirchengast

Revealing burden of elevated blood pressure among Polish adolescent participants in a population-based ADOPOLNOR study: prevalence and potent risk factors

Alicja Krzyżaniak, Barbara Stawińska-Witoszyńska, Małgorzata Krzywińska-Wiewiorowska, Aldona Siwińska, Maria Kaczmarek

Trends in caries experience and background factors in 3-year-old children in Poland: evidence from epidemiological surveys during 2002—2017

Anna Turska-Szybka, Urszula Kaczmarek, Dariusz Gozdowski, Jacek Tomczyk, Dorota Olczak-Kowalczyk

Odontological analysis of Polish children with unilateral cleft lip and palate

Piotr Sękowski, Elżbieta Żądzińska, Elżbieta Pawłowska, Aneta Sitek, Bogusław Antoszewski

Original Research Articles

Menstrual characteristics and its association with socio-demographic factors and nutritional status: a study among the urban slum adolescent girls of West Bengal, India

Aditi Samanta, Joyeeta Thakur, Monali Goswami

Does extreme maternal age still act as a risk factor for adverse perinatal outcome? Evidence from Poland 20 years after the social and economic transformation

Magdalena Kosińska, Tomasz Hadada, Grażyna Liczbińska

High normal blood pressure and hypertension among Polish students: prevalence and risk factors

Dominika Szafraniec, Wojciech Czarny

Predicting longevity from the line of life: is it accurate?

Teghan Lucas, Amrita Dhugga, Maciej Henneberg

Composite Index of Anthropometric Failure (CIAF) among Sonowal Kachari tribal preschool children of flood effected region of Assam, India

Nitamoni Bharali, Kh. Narendra Singh, Nitish Mondal

Is digit ratio (2D:4D) associated with the choice for the uniformed versus a civil study course by the Polish youth?

Marek Kociuba, Raja Chakraborty, Zofia Ignasiak, Sławomir Koziel

Non-metric traits, physiological stress indicators and paleopathological lesion on human skeletal remains from an early modern cemetery in Wyszyński Street, Wrocław, Poland (15th-18th centuries AD)

Agnieszka Tomaszewska, Barbara Kwiatkowska

Review Article

The prevalence of under-nutrition among the tribal children in India: a systematic review

Uposoma Dey, Samiran Bisai

Zeszyt 3: Volume 82 Issue 3 September 2019

Original Research Articles

Analysis of the mitochondrial *CYTB* gene sequence in human populations of northeastern Bosnia
Adisa Ahmic, Irma Mujkic, Anel Ismailovic, Emir Halilovic, Lejla Lasic, Belma Kalamujic, Naris Pojskic

Central obesity and hypertension among rural adults of Paschim Medinipur, West Bengal, India
Mahua Chanak and Kaushik Bose

The incidence and extraction causes of third molars among young adults in Poland
Agnieszka Tomaszewska, Mateusz Sikora

Variation in menarcheal age of school-aged female athletes engaged in different types of sport
Józef Tatarczuk, Artur Wandycz, Andrzej Malinowski

Body proportions of 6-18-year-old children in Merida, Mexico
Anna Siniarska, Joanna Nieczuja-Dwojacka, Sławomir Koziel, Napoleon Wolański

The adaptation process and preliminary psychometric evaluation of the Polish version of Kiddo-KINDL questionnaire
Tomasz Hanć, Ulrike Ravens-Sieberer

Nutritional assessment of Oraons of West Bengal: a comparison between biochemical and anthropometric methods
Ankita Bhattacharya, Shankarashis Mukherjee, Subrata Kumar Roy

Review Article

Why are individuals with ASD at risk group for unhealthy weight?
Sylwia Trambacz-Oleszak

Original Research Articles

Socioeconomic factors and lifestyle affecting the variability of menstrual cycle characteristics in women from Central Poland

Joanna Nieczuja-Dwojacka, Beata Borowska, Agata Janiszewska, Sławomir Koziel

Dietary habits in the context of somatic investigation of future educators

Tereza Sofková, Michaela Hřivnová, Marie Chrásková

ACE Insertion/Deletion polymorphism (rs4646994) affects body composition in middle-aged premenopausal women with essential hypertension

Darina Falbová, Lenka Vorobeřová, Veronika Candráková Čerňanová, Radoslav Beňuš, Daniela Siváková

Father's social and economic position has strongest impact on age at menarche in girls from Central India

Magdalena Kosińska, Grażyna Liczbińska, Rajesh K. Gautam, Pragya Dubey, Ajay Kumar Ahirwar, Anurag Chaurasia

Factors related to adverse mental health condition of demented family caregivers: A study in West Bengal, India

Ipsita Basu and Susmita Mukhopadhyay

Functional morphometry of the pterygoid hamulus. A comparative study of modern and medieval populations

Iulian Komarnitki, Hanna Mankowska-Pliszka, Ewa Ungier, Dawid Dziedzic, Michał Grzegorzczak, Agnieszka Tomczyk, Bogdan Ciszek

Testing Trivers-Willard Hypothesis on Polish kings and dukes

Piotr Sorokowski, Marta Kowal, Piotr Badyna, Agnieszka Niemczyk, Maciej Karwowski, Sławomir Koziel

Variation in lip print pattern between two ethnic group, Oraon tribals and Bengalee Hindus, residing in West Bengal, India

Archita Dey, Mahua Chanak, Kaustav Das, Koel Mukherjee, Kaushik Bose

Review Article

Human ageing, longevity and evolution: can ageing be programmed?

Piotr Paweł Chmielewski